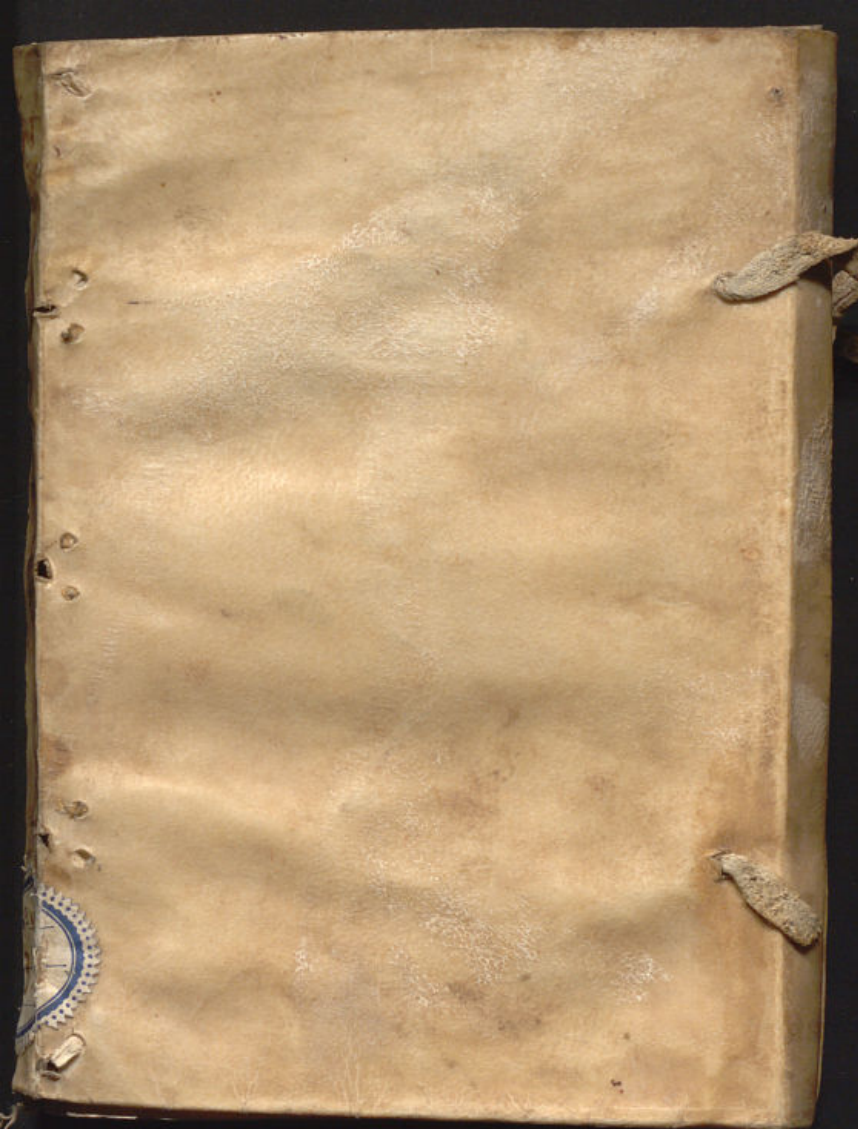

No

A

33

32

~~209~~

53

14. 2/8

36-

1877

RECEIVED

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

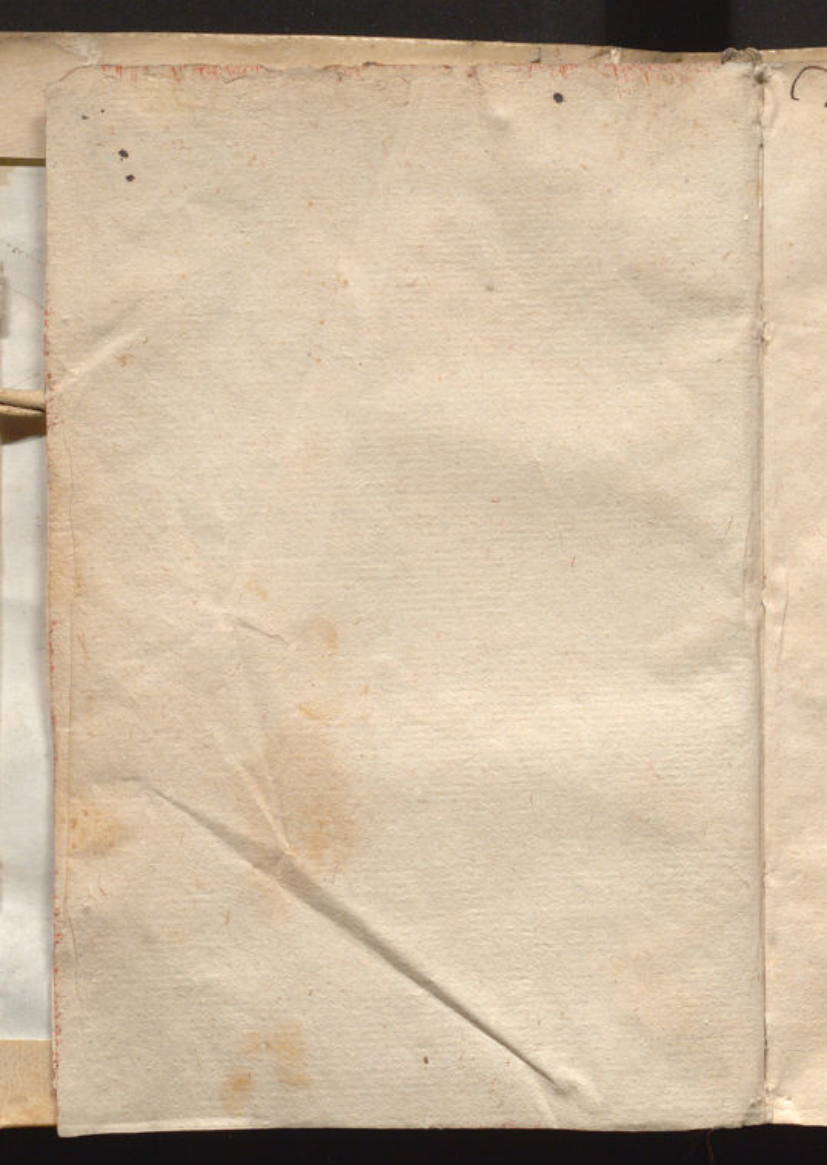
of the

of the

of the

5

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

Del Colegio de Granada de la Comp^a de 1445

COMPENDIUM
DECLARATIONVM

tum summorum Pontificum, tum etiam aliorum prestantissimorum doctorum, super Evangelicam Regulam seraphici patris nostri Francisci.

R 12495

Non indiget correctione 26

A REVERENDO PATRE,
fratre Francisco Ortiz, Lucio predicatore provincie Castelle.

Ad Illustrem admodum: Dominum
Dominum Petrum Portocarre-
ro, consiliarium Regium, &
generalis Inquisitionis.

CVM PRIVILEGIO.

Madridi: Excudebat Franciscus
Santius. Anno.

1584.

16287083

DECLARATION

that the said ...

...

...

WITNESSETH

...

...

...

Attest my hand and seal this ...

...

...

...

CYMRIVILIS

...

...

...

FRATER Franciscus Gonzaga, totius ordinis fratrum Minorum Seraphici Francisci generalis minister, & feruus dilectio nobis in Christo, ac Reuerēdo patri fratri Frācisco Ortiz Lucio, eiusdem ordinis theologo & prædicatori egregio provincie Castellæ, alūno salutem in domino perpetuam. Postea quam compendium super nostri Seraphici instituti regulam ex varijs tum Pontificū tum sacrorum doctorum expositionibus à te collectum compilatumq; accepimus, illud viris eruditis & probatissimis patribus, nempe Reuerendo patri Petro de Cascales, atq; Reuerēdo patri fratri Ioseph Anglez theologo disertissimo, ad reuidendum, legendum & ad aprobandum commissimus. Quamobrem eo reuiso & approbato attendentes ad Franciscanæ nestre reipublice vtilitatem & commodum, eum benedictione paterna addito sa-

Autaris obedientie fructu liberam tibi
facultatem imprimendi hoc prefatum
a te elucubratum opusculum, & in lu-
cem edendi licentiam libentissime
concedimus. Vale in Domino Iesu ap-
sum pro nobis assidue exoraturus.
Datis Madridi, in conventu nostro S.
Francisci. 12. Iulij, supra annum.
M.D.LXXXIII.

Frater Franciscus Gonçaga.
qui supra manu propria.

Idi & legi iusu Re
gi cōsili, opus cui
titulus est compen
dium declaratio
num, tum summo
rum Pontificum,
tum aliorum præ

stantissimorum doctorum, super eua
gelicam regulam Seraphici patris no
stri Francisci, editum à Reuerendo
patre Francisco Ortiz Lucio prædi
catore, nihil est quod non sit lectione
dignum estq; profitentibus nostram
regulam seraphicam, valde vtile cum
ob oculos breui proponantur quæ ad
perfectam dictæ regule Observantiã
desiderantur in querum fidem, hoc
testimonium, propria manu firmatum
dedi apud B. P. nostrum Franciscum
Madridi die. 8. Augusti, anni. 1584.

Frater Iosephus

Angles.

EL REY.

POR quãto por parte de vos fray Francisco Ortiz Lucio, predicador en el conuento de San Francisco de la villa de Madrid, nos fue fecha relacion, que vos auia des cõpuesto, vn volumen de las declaraciones de la regla y compendio dellas: y de los priuilegios de la orden, con licencia de vuestro prelado, y teniendo desseo de sacarle a luz, por la vtilidad q̃ del esperays se seguira, nos pedistes y suplicastes os manda femos dar licencia para le imprimir, y priuilegio para que ninguna otra persona sino quien vos señalasedes le pudiesse imprimir, por tiempo de veynte años, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro consejo, por quanto en el dicho volumen se hizieron las diligencias que la pragmatica por nos fecha sobre la impresion de los libros dispone. Fue acordado q̃ deuiamos mandar dar esta nuastra cedula para vos en la dicha razon, y nos
 tuui-

4
tuuimoslo por bien, por la qual vos
damos licencia y facultad, para q̄ vos
o la persona que vuestro poder tuuie
re, y no otra alguna, podays hazer im
primir y vender el dicho volumen q̄
de suso se haze mencion, en todos es
tos nuestros reynos de Castilla, por
tiempo y espacio de diez años prime
ros siguientes, que corran y se quen
ten desde el dia de la fecha desta nue
stra cedula en adelante: sopena que la
persona o personas, que sin tener pa
ra ello vuestro poder lo imprimiere o
vendiere, o hiziere imprimir o vèder
pierda la impressiõ que hiziere, con
los moldes y aparejos dello, y mas in
curra en pena de cinquenta mil mara
uedis cada vez que lo cõtrario hizie
re, la qual dicha pena, sea la tercia par
te para la persona que lo acusare, y la
otra tercia parte para el juez que lo
sentenciare, y la otra tercia parte para
la nuestra camara y fisco, con tanto q̄
todas las vezes que huieredes de ha
zer imprimir el dicho volumen, du
rante el dicho tiempo de los dichos

diez años, le traygays al nuestro consejo, juntamente con el original, que en el fue visto, que va rubricada cada plana y firmada al fin de Iuan Gallo de Andrada, nuestro escriuano de camara, de los que residen en el nuestro consejo, y con que antes que se venda, le traygays ante los del nuestro consejo, juntamente con el original, para que se vea si la dicha impressiõ esta conforme a el, o trayays fe en publicã forma, en como por corrector nombrado por nuestro mandado, se vio y corrigio la dicha impressiõ por el dicho original, y se imprimio conforme a el, y quedan impressas las erratas por el apuntadas, para cada vn libro de los que assi fueren impressos, y se ostasse el precio que por cada volumen auays de auer, so pena de caer e incurrir en las penas contenidas en las dichas pragmaticas y leyes de nuestros reynos. Y mandamos a los del nuestro consejo, y a otras qualesquier justicias de stos nuestros reynos, que guarden y cumplã y executen

en esta nuestra cedula, y todo lo
en ella contenido. Fecha en el Pardo
a quatro dias del mes de Octubre, de
mil y quinientos y ochenta y quatro
años.

Yo el Rey.

Por mandado de su Magestad.

Antonio de Erasso.

N I M A D
be ty 2000
modum illu
tissimum illu
trem & claru
tissimum, in
nobilitatissimum & generosissimum
nummularium, in
Gionem & benevolentiam
citra

A 5

ILLVSTRI, ADMO
dum Domino Domino Pe-
tro Portocarrero, consilia-
rio Regio, & generalis In-
quisitionis. Frater Franciscus Ortiz Lacius, ordi-
nis Minorum, perpe-
tuam optat felici-
tatem.

N I M A D-
uertens vir ad
modum Illus-
tris tuam Illu-
strem & clarif-
simam profapiam, tuumque
nobilissimum & generosissi-
mum animum, tuamque affe-
ctionem & benevolentiam,
erga

erga fratres Minores, quos
semper ab infantia incredi-
bili amore es p̄secutus, que
ab incunabilis continuo te-
cum creuit, quam opere, &
experimento comprobauit
nostra seraphica religio his-
ce proximis mensibus, quan-
do tibi inuitissimus Rex no-
ster Philippus, & alijs eius
cōsiliarijs, causam inter nos
& recolectos seu excalcea-
tos commisit, decreui opus-
culū hoc tibi dicare, & tuo
nomine in lucem ædere: in
quo nos veros obseruantis
regularis fratres, quiuis faci-
le videre poterit: licet reco-
lecti seu excalceati maiori
cum

cum austeritate regulam ser-
uent. Neque enim dispensa-
tiones, seu potius declara-
tiones summorum Pontifi-
cum, circa regulam nostram
quibus nos utimur, veram re-
gulę obseruantiam è medio
tollunt, quim potius latitu-
dinem regularis perfectę ob-
seruantię Seraphicę regulę,
inducant. Vnde spero con-
scientias timoratas nostro-
rum religiosorum sedandas,
& ab scrupulis liberandas ef-
se: & ora maledicentium ob-
turanda fore. His enim de
causis statui cõp̄dioso, quę
necessaria sunt ad regulę no-
strę obseruantiam in hoc o-
pus-

pusculo comprehendere :
nam deinceps , fratres mei
ignorātia adiuuāte domino
eorum quę scire tenētur ad
regulam quā professi sunt,
non laborabunt, & detracto-
res eisdem cognitis, desinēt
maledicere ma!efacta nenol-
cāt sua. Accipe igitur domi-
ne mi hoc munusculum mei
erga te amoris & obsequij,
certissimum signum, & me
vt soles ama, nam ego dum
viuam Deum orabo, vt te in-
columem & superstitem, &
prosperē seruet. Vale ex cō-
uentu Sancti Francisci Ma-
driti.

Sequi

SEQUITVR REGVLA
Seraphici patris nostri
Francisci.

Prolo-
gus pon
tifica-
lis.

ONORIVS
Episcopus seruus
seruorum Dei: dile
ctis filijs fratri Frā-
cisco & alijs fratri-
bus de ordine fra-
trum minorum: fa-

lutem & apostolicam benedictionem.
Solet annuere sedes appostolica pijs
votis: & honestis petentium deside-
rijs: fauorem bencuolū impartiri. Ea-
propter dilecti in domino filij: vestris
pijs precibus inclinati: ordinis vestri
regulam à bonę memorię Innocentio
Papa prædecessore nostro approba-
tā: annotatā presentibus: auctoritate
vobis apostolica confirmamus: & pre-
sentis scripti patrociniō cōmunimus.
Quę talis est.

In

In nomine Domini: inci-
pit regula & vita minorū
fratrum.

Cap. i.

¶ Siquis
vult veni-
re post me
abneget se-
metipsum.
Mat. 17.
Si vis per-
fectus esse
vade &
vende om-
nia que ha-
bes, &c.
Mat. 19.
Sūt eunu-
chi qui se
castraverūt
propter reg-
num calorū
Matth. 19.

REGVLA &
vita minorum
fratrū hęc est:
secundum Do-
moni nostri Iesu Christi
sanctum Euangelium ob-
seruare: viuendo in obe-
dientia: a. sine proprio: b.
& in castitate. c.
¶ Frater Franciscus pro-
mittit obedientiam & reue-
rentiam Domino Papæ
Honorio. d. ac successoribus
eius Canonicæ intran-
sibiles: e. & ecclesie Roma-
næ. Et alij fratres teneātur
fratri Frācisco: & eius suc-
cessoribus obedire.

d. P. as-
ce nues
meas
Ioā. 21
e. Qui
non in-
trat
per o-
stium
fuit est
¶ De latro:
Ioā. 10

Regula fratrum minorum.

¶ De his qui volūt
vitam istam accipe
re: & qualiter reci-
pi deb' eāt. Cap. 2.

I qui volue-
rint hanc vi-
tam accipe-
re: & vene-

rint ad fratres nostros:
mitant eos ad suos mini-

stros prouinciales, a. qui
bus solummodo & non

alijs, recipiendi fratres li-
centia concedatur. Mini-

stri vero diligenter exa-
minent eos de fide catho-

lica, & de ecclesiasticis sa-
cramentis. b. Et si hæc o-

mnia credant, & velint
ea fideliter confiteri, &

vsque in finem firmiter
obseruare, c, & vxores

non habent, vel si habēt,
& iam monasterium in-

tra

a. Itē &
vidite vos
sacerdotib'
Luc. 17.

b. Tu credis
in filium
Dei Ioh. 9.

c. Qui

rauerit

vsque in

finē hic

salus e-

rit.

Mat.
24.

Regala fratrum minorum.

*d. Siquis ve*trauerunt vxores. *d. vel*
nit postme, licentiam eis dederint au-
*& nō odit*thoritate diocesani epif-
*patrē suum*copi voto continentie
*& matrem*iam emisso, & illius sint
& vxorē, etatis vxores, quod non
*& c. Lu. 14*possit de eis omni suspi-
*e. Vade &*ctio, dicant illis verbum
*vende om-*sancti euangelij. e. quod
*nia qua ha-*vadant & vendant o-
*bes & c.*mnia sua, & ea studeant
pauperibus erogare.

Matth. 19 Quod si facere non po-
tuerint, sufficit eis bo-
na voluntas. ¶ Et ca-
ueant fratres & eorum
ministri ne solliciti sint

*Equipro-
llenspre
cepto.*

*f. Nolite so-*de rebus suis, tempo-
*lliciri esse.*ralibus. f. vt libere fa-
*& c. Mat.*ciant de rebus suis,
*6.*quicquid dominus in-
spirauerit eis. Si ta-
men consilium requi-
ratur, licentiam habe-
ant ministri intendi eos
ad aliquos Deum timē-

B

tes

Regula fratrum minorū.
tes, quorum consilio bo-
na sua pauperibus erog-
gentur. Postea con-
cedant eis pannos pro
bationis, videlicet duas
tunicas sine caputio, &
cingulum, & brachas,
& caparonem vsquo
ad cingulum, nisi eis-
dem ministris, aliud se-
cundum Deum aliquan-
do videatur. Finito ve-
ro anno probationis, re-
cipiantur ad obediē-
tiam, promittentes vi-
tam istam semper & re-
gulam obseruare. ¶ *Precep-*
nullo modo licebit eis *tum in-*
de ista religione exire, *hibito-*
iuxta mandatum domi- *riū.*
ni Papæ, quia secun-
dum sanctum euange-
lium nemo mittēs ma-
num ad aratrum, & as-
piciens retro, aptus est
reg

*f*Nemo mit regno Dei. f. ¶ Et illi *Equipo*
tens manū, qui iam promiserunt o- *llēs pre*
Ec. Lu. 9. bedientiam, habeant v- *cepto.*
g. Lu. 9. nam tunicam cum capu *cepto.*
Matth. 10. tio. g. & aliam sine ca- *cepto.*
h Misit eos habere. ¶ Et qui ne- *Equipo*
calciatos s̄ cessitate coguntur, possēt *pre*
dalijs. Mar. sint portare calciamen- *cepto.*
6. ta. h. ¶ Et fratres o- *Equipo*
i Qui molli mnes vestimentis vili- *llēs pre*
bus induun- bus induantur. i. & pos- *cepto.*
tur. Ec. sint eas repetiāre defac- *cepto.*
Mat 11. tis & alijs pecijs, cum be- *Admo*
k Nolite is nedictione Dei. ¶ Quos *nitio.*
dicare Ec moneo & exhortor, ne *nitio.*
non iudica- despiciant neque iudi- *nitio.*
bimini Ma. cent homines. K. quos *nitio.*
7. Ec. Luc. viderint molli- *nitio.*
6. bus vestimentis & coloratis in- *nitio.*
6. dutos, vti cibis & poti- *nitio.*
6. bus delicatis, sed magis *nitio.*
6. vnusquisque iudicet & *nitio.*
6. despiciat semetipsum. *nitio.*

Regula fratrum minorū.

¶ De diuino officio, & ieiunio, & quomodo fratres debeāt ire per mūdum.

Cap. 3.

Clerici faciāt diuinum officium secundum ordinē,

*Equipo
lles pre-
cepto.*

a. Turbe clamabant O sanna filio Dauid Matth. 21. b. Cum oratis, dicite pater noster Eccl. Mat. 6.

sanctæ Romanæ ecclesiæ. a. excepto psalterio ex quo habere poterūt, breuiaria. Laici vero dicant viginti quatuor paternoster. b. pro matutino: pro laudis quinque: pro prima, tertia, sexta nona, qualibet istarum septem, pro completorio septem, & orient pro defunctis. ¶ Et ieiunēt c. a festo

c. Cum ie-
iunasset,
Eccl. Mat.
4.

c. a festo omnium sancto-
rum, vsque ad natiuitatē
Dñi. Sanctam verò qua
dragessimam quæ inci-
pit ab epiphania vsque
ad cōtinuos quadragin-
ta dies, quam Dominus
suo sancto ieiunio con-
secrauit, qui voluntarie
eam ieiunant, benedicti
sint à domino, & qui no-
lunt nō sint astricti, sed
aliā vsq; ad resurrectio-
nem domini ieiunent.

Benedi-
ctio.

¶ Alijs autem tempori-
bus, non teneantur nisi
sexta feria ieiunare. Tē-
pore vero manifeste ne-

Equipo-
llēs pre-
cepto.

d. Discipu-
li colligebāt
spicas, &
comedebāt
Mat. 12.
e. Nō resiste-
re malo.
Mat. 5.

cessitatis, non teneantur
fratres ieiunio corporali
¶ Confulo vero mo-
neo & exhortor fratres
meos in Domino Iesu
Christo, vt quando va-
dunt per mundum, non
litigent. e. nec conten-
dant

Admo-
nitio.

Regula fratrum minorū.

f Qui volue dant verbis. f. nec alios
rit contēde iudicent, sed sint mites, *K Iesus*
re tecū. & pacifici & modesti. g. *fatiga-*
tollere tuni mansueti & humiles. h. *tus ex*
cam, &c. honeste loquentes. i. om *itinere.*
Mathe. 5. nibus sicut decet. ¶ *Et*
g Iesus aut si manifesta necessitate *104. 4.*
non respon- vel infirmitate cogatur. *l Luce.*
dit, Ma. 27 K. ¶ In quancunque do *m Mā-*
h Discite a mni intrauerint, primū *ducate*
me, quia mi dicant. Pax huic domui *que ap*
tis sum & l. Et secundum sanctum *ponun-*
humilis cor Euāgelium, de omnibus *tur vo*
de. Mat. 11. cibis qui apponuntur eis, *bis Lu,*
i Miraban liceat manducare. m. *10,*

tur oēs de
rūsis eius.
Luc. 2.

¶ Quod fratres
non recipiant pe-
cuniam.

Cap. 4.

Pre-

Recipio fir-
miter fratri-
bus vniuersis *Precep-
tum.*
vt nullo mo-

*a Nolite po-
sidere aurū
nec argentū
nec esin 20
nis mat. 10.
b Quos dedi-
sti mihi, cu-
stodiui. 10^a
17.
c Qñ misi
vos sine sa-
culo & pe-
ra. &c.
Luc. 22.*

do denarios vel pecuniā
recipiant, per se vel per
interpositam personam. *Equipo-
lles pre-
cepto.*
a. ¶ Tamen pro neces-
sitatibus infirmorum, & a-
lijs fratribus induendis,
per amicos spirituales mi-
nistri tantum & custo-
des sollicitam curam ge-
rant. b. secundum loca
& tempora, & frigidas
regiones, sicut necessita-
ti viderint expedire. Eo
semper saluo, vt sicut di-
ctum est, denarios vel
pecuniā non recipiat.
c.

¶ De modo labo-
randi.

Cap. 5.

B 4

Fra

Regula fratrum minorum.

FRATRES
illi quibus de
dit dominus
gratiam labo
randi, laborent fideliter

a. Quid hic
estatus ro-
ta die ocio-

si. Mat. 20.

b. In spiri-
tū opz deū

adorare. 1o.

4. Opz sem
per orare.

Luc. 18.

c. Quercite
primum re-

gnum Dei,

Eccl. Ma. 6

& deuote. a. ita quod ex
cluso ocio animæ inimi-
co, sanctæ orationis &
deuotionis spiritum nō
extinguant. b. cui debēt

cetera temporalia deser-
uire. c. ¶ De mercede

vero laboris, pro se &
suis fratribus corporis

necessaria recipiant, præ-
ter denarios vel pecu-
niam. Et hoc humiliter si-

cut decet seruos Dei, &
paupertatis sanctissimæ

sectatores.

¶ Quod fratres ni-
hil sibi appropriēt,
& de elemosina
peten

petenda, & de infirmis fratribus.

Cap. 6.

a. Filius hominis non habet ubi reclinet caput suum

Mat. 8.

b. Qui se humiliat exaltabitur. Lu.

14.

c. Pauper sum ego.

d. Vitam eternam possidebitis qui reliquistis omnia. Ma. 19.

Ego dispono vobis rebus. Lu. 22

FRatres nihil sibi appetent, nec domum, nec locum, nec aliquam rem. a. sed tãquam peregrini & advene in hoc sæculo, in paupertate & humilitate, b. domino famulantes, vadant pro elemosina confidenter. Nec oportet eos verescundari, quia dominus pro nobis se fecit pauperem. c. in hoc mundo. Hæc est illa celsitudo altissime paupertatis, quæ vos charissimos fratres meos, heredes & reges regni cælorum instituit. d. pauperes rebus fecit, virtutibus sublimata

Preceptum inhibitorium.

Regula fratrum minorū.

sublimauit. Hæc sit portio uestra, quæ perducit in terra uiuentium. Cui dilectissimi fratres totaliter inherentes, nihil aliud pro nomine domini nostri Iesu Christi in perpetuum sub cælo ha-

e Nolite possidere, &c. Mathæ. 10.

f In hoc cognoscent omnes quod mei estis, si charitatem ad inuicem habueritis. Io.

13.

bere uelitis. e. ¶ Et ubique sunt & se inuenierint fratres, ostendant se domesticos inuicem inter se, & secure manifestet vnus alteri necessitatem suam. f. Quia si mater nutrit & diligit filium suum carnalem, quanto diligentius debet quis diligere fratrem suum spiritualem? ¶ Et si quis eorum in infirmitatem ceciderit, alij fratres debent ei seruire, sicut uellent sibi seruire.

Admonitio.

¶ De

¶ De pœnitencia
fratribus peccanti
bus imponenda.

Cap. 7.

I qui fratru
instigãte ini
mico morta
liter pecca

uerint, pro illis peccatis
de quibus ordinatũ fue
rit inter fratres, vt recur
ratur ad solos ministros
prouinciales, teneantur
prædicti fratres ad eos
recurrere . a . quanci

a Sicut luna
ticus quem
nō potuerūt
curare disci
puli, curatus
est à dño.

Luc. 9.

b Discite

quid est mi
sericordiam
volo. Mat.

9.

tius poterint sine mora.

¶ Ipsi vero ministri si
presbyteri sunt, cum
misericordia. b. iniun
gant illis pœnitentiam.

¶ Si vero presbyteri nō
sunt, iniungi faciant
per alios sacerdotes .

c. ordi

Regula fratrum minorū

c. Quecum- que ligaueritis super terrā. Mat. 18. d. Irati in dei voluerunt precipitare domi nū. Lu. 4.

c. ordinis, sicut eis secundum Deum melius videtur expedire. Et cauere debent ne irascantur. d. & conturbentur propter peccatum alicuius, quia ira & conturbatio in se & in alijs impediunt charitatem.

¶ De electione generalis ministri huius fraternitatis, & de capitulo Penitencosites.

Cap. 8.

Niuerſi fratres istius religionis, teneantur semper habere generale ministrum. a. & seruum totius

a Magister videtur vniusest Christus. ma. 23

b Qui ma-
iore est inter
vos erit vi-
detur seru⁹
Matth. 20.
c Nō mea
secundū tua
volūtas fiat
Matth. 26

tius fraternitatis. b. & ci-
teneantur firmiter obe-
dire. c. ¶ Quo deceden-
te, electio successoris
fiat à ministris prouincia-
libus & custodibus in ca-
pitulo Penthecostes, in
quo prouinciales mini-
stri teneantur in simul cō-
uenire, vbicunq; à ge-
nerali ministro fuerit cō-
stitutum. Et hoc semel
in tribus annis, vel ad al-
lium terminum maiore
vel minorem, sicut à præ-
dicto ministro fuerit or-
dinatum. ¶ Et si aliquo
tempore appareret vni-
uersitati ministrorū pro-
uincialium & custodum
prædictum ministrū nō
esse sufficientem ad ser-
uiciū & communē vti-
litatem fratrum, tenean-
tur prædicti fratres qui-
bus electio data est, in
no-

Regula fratrum minorū
nō mīe domini, alium sibi eligere in custodem.
d. Auferte ab eo talenta & date altari
Math. 25. e Reuersi sunt septuaginta cum gaudio. Lu. 10.
d. Post capitulum vero Penthecostes, ministri & custodes possint singuli si voluerint & eis expedire videbitur, eodem anno in suis custodijs, semel fratres suos ad capitulum conuocare. c.

¶ De prædicatoribus.

Cap: 9.

a In quancū que ciuitate intraueritis & non rece pint vos. & c. Lu. 10.
Fratres non prædicent in episcopatu alicuius episcopi, cum ab eo illis fuerit cōtradictum. a. ¶ Et nullus fratrum populo pēnitus audeat prædicare, nisi à generali ministro huius
Equipo llesprecepto.

b Factū est huius fraternitatis fuerit
 verbum do examinatus & approba
 mini super tus . b . & ab eo officiū
 Ioan. Lu. 3. prædicationis sibi con
 cessum . c . ¶ Moneo *Admo*
 c. Si cecus quoque & exhortor eos *nitio.*
 ceco ducatū dem. fratres, vt in prædi
 præter, am catione quam faciunt,
 bo in fouā sint examinata & casta
 cadunt. ma. eorum eloquia . d . ad *g. Ibunt*
 15. vtilitatem & edificatio- *mali ad*
d De bono nem populi. e . annun- *ignem e*
 thesourocōr ciando eis vitia & virtu- *cernum*
 dis profert. tes . f . pœnam & glo- *iusti au*
 Ma. 14. sermonis, quia verbum *tem ad*
 e Misit eos abreuiatum fecit domi- *vitam*
 curare infir nus super terram. *aternā.*
 mos. Mat. *Ma. 25*

**¶ De admonitio-
 ne & correctione
 fratrum.**
 io. *¶*
f Super ca-
 thedrā moy
 si sederunt
 scribe & c.
 Math. 23

Regula fratrum minorū

H Ratres qui sunt mi-
nistri & serui alio-
rum fratrum. a. vi-
sitent & moneant fratres
suos, & humiliter & cha-
ritatiue corrigant eos. b.
non precipientes eis ali-
quid, quod sit contra a-
nimam suam & regulam
nostram. c. Fratres vero
qui sunt subditi, recordē
tur quòd propter Deū
abnegauerunt proprias
voluntates. ¶ Vnde fir-
miter precipio eis, vt o-
bediant suis ministris. d.
in omnibus quæ promi-
serunt domino observa-
re, & non sunt contraria
animæ & regulæ nostræ
c. ¶ Et vbiq; sunt fra-
tres qui scirēt & cognos-
cerent se nō posse regu-
lam spiritualiter observa-
re, ad suos ministros de-
beant & possint recurre-
re.

a Qui ma-
iore est inter
vos, sit ve-
ster seruus
Math. 20.
b Corripe
eum inter
te ipsum
Math. 18
c Imponit
onera im-
portabilia,
Eccl. Mat.
23.
d Qui fece-
rit volunta-
tem patris
mei, Eccl.
Math. 12.
e Redde do-
mino vota
tua,

Precep-
tum.

Equipo-
llēs pre-
cepto.

re. Ministri vero chari-
tatiue & benigne eos
recipiant, & tantam fa-
miliaritatem habeant
circa ipsos, vt dicere,
possint eis & facere si-
cut domini seruis suis.
Nā ita debet esse, quōd
ministri sint serui om-
nium fratrum. f. ¶ Mo-
neo vero & exhortor
in domino Iesu Chri-
sto, vt caueant fratres
ab omni superbia, va-
na gloria, inuidia, aua-
ritia, cura & sollicitu-
dine huius sæculi. g.
detractione & murmu-
ratione. Et non cu-
rent nesciētes litteras,
litteras discere. h. sed
attendant quōd super
omnia desiderare de-
bent habere spiritum
domini. i. & sanctam
eius operationem. K.

Admo-
nicio.

Regula fratrum minorū.

qui perit, sed orare semper ad Deum
qui perma- puro corde. l. & habe
net in vitā re humilitatem & patiē
eternam. tiam. m. in persecutio-
ne & in infirmitate, &
Ioan. 6: diligere eos qui nos per
l Oportet se sequuntur, reprehēdūt
per orare. & arguūt, quia dicit do
Luc. i. 8. min⁹. Diligite inimicos
m In paciē- vestros, & orate pro per
tia vestra, sequentibus & calūniā
possidebitis tibus vos. Venti qui per
animas ve- secutionem patiuntur
stras. luc, 21 propter iustitiam, quo-
niam ipsorum est regnū
cælorum. Qui autē per
seuerauerit vsque infi-
nem, hic saluus erit.

¶ Quod fratres
non ingrediantur
monasteria mona-
charum.

Cap. 11.

P Recipio fir-
miter fratri- *Precep-*
bus vniuer- *tum.*
sis, ne ha-

beant suspeta consortia
vel consilia mulierum. *a*

a Qui vide- *Precep-*
rit mulierē *tum.*
ad concupis-
cendum eā
Mat. 5.

b Ve homi- *Precep-*
ni illi perque- *tum.*
scandalū ve-
nis. *Ma. 18.*

¶ Nec fiant con patres *Precep-*
virorum vel mulierum, *tum.*
ne hac occasione inter
fratres vel fratribus scā-
dalu oriatur. *b*

¶ De euntibus in-
ter sarracenos &
alios infideles.

Cap. 12.

C2 Qui

Regula fratrum minorū

Vicunque *Licētia*
fratrum di
uina inspi
ratione vo

luerint ire inter sarracenos & alios infideles. a. petant inde licē

a Ecce ego
mitto vos
sicut oves in
ter laporū.
Matth. 10.

tiam à suis ministris p
uincialibus. Ministri
vero nullis eund licen
tiam tribuant, nisi eis
quos viderint esse ido
neos admittendam.

¶ Ad hęc per obedien
ciam iniungo ministris:
vt petant à domino
Papa vnum de san
ctis Romanę ecclesie
cardinalibus, qui sit gu
bernator, protector, &
corrector istius frater
nitatis, vt semper sub
diti & subiecti pedibus
eiusdem sanctę eccle
sie, stabiles in fide ca
tholica. a. b. paupertatē
& hu

*Precep
tum.*

Regula fratrum minorū.

19

b Fides tua & humilitatem, & fan-
te saluum se etum euangelium do-
cit. Mat. 9. mini nostri Iesu Chri-
c. Reddes sti quod firmiter pro-
domino vo misimus, obseruemus.
ta tua. Ma. c. ¶ Nulli ergo omni-
s. no hominum liceat,
hanc paginam nostræ
confirmationis infrin-
gere, vel ei ausu teme-
rario contraire. ¶ Si
quis autem hoc atten-
tare præsumperit, indi-
gnationē omnipotētis
Dei, & beatorū Petri
& Pauli apostolorū ei⁹
se nouerit incurfurū.

Datum Laterani. 3, Ka-
lendas Decembris,
pōtificatus nostri
anno octa

uo.

Inci-

C 3

INCIPIT DECLARATIO regule fratrum minorum, edita à domino Nicolao Papa. 3. de verborum significatione;

NICOLAUS episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Exijt qui seminat seminare semē suū, de sinu patris immundum, veste. s. humanitatis indutus Dei filius Iesus Christus verbum euangelicum saturus in singulos, probos & reprobos, insipientes & gnaros, studiosos & desides, & iuxta prophetam colonus futurus in terra, semen suum, doctrinam euangelicā sine differētia in omnes qui omnia tracturus ad se, omnes
salua

saluare uenerat, qui tandem seipsum Deo patri pro salute omnium in redemptionis humane precium immolauit. Licet tamen hoc semē in singulos communicatiua Dei charitate dispersum, aliud ceciderit secus uiam, super corda. s. demonum suggestionibus peruia, aliud supra petram, corda. s. nullo fidei vomere penetrata, aliud inter spinas, corda. s. diuitiarum sollicitudinibus lacerata, & ideo unū prauis affectibus conculcatum, aliud aridum, quia gratiæ carebat humore, reliquum legitur in ordinatis sollicitudinibus suffocatum, aliud tamen mite cor & docile, terra bona suscepit. Hæc est minorū fratrum mitis & docilis in paupertate & humilitate per almun. Christi confessorem Franciscum radicata religio, qui ex illo uero semine germinans germen illud, per regulam sparsit in filios quos sibi & Deo per suum ministerium in obseruantia euangelij generauit. Isti

Declaratio Nicolai Papæ. 3.

sunt filij, qui docente Iacobo, verbum æternum Dei filium insitum humanę naturę in horto virginalis uteri, potens saluare animas, in mansuetudine susceperūt. Hi sunt illius sãctę regulę professores, quę euangelico fundatur eloquio, vitę Christi roboratur exēplo, fundatorum militantis ecclesię, apostolorum eius sermonibus, actibus que firmatur. Hęc est apud Deū & patrem munda & immaculata religio, que descendens à patre luminum, per eius filium exemplariter & verbaliter apostolis tradita, & demum per spiritum sanctum beato Francisco & cum sequentibus inspirata, totius in se quasi cōtinet testimonium Trinitatis. Hęc est cui attestante paulo, nemo decetero debet esse molestus, quam Christus passionis suę stigmatibus confirmauit, volens institutorem ipsius, passionis suę signis notabiliter insigniri. ¶ Sed nec sic cōtra ipsos fratres minores & regulę hostis

hostis antiqui cessauit astutiaquin
potius circa eos nitens supersemi
nare zizania, interdum emulato
res agitato inuidia, iracundia, &
indiscreta iusticia concitauit, mor
dentes fratres & eorum regulam
quā quasi illicitam, in obseruabi
lem, & discriminofam, caninis la
tratibus lacerantes, non attenden
tes hanc sanctam regulam (vt præ
dicitur) preceptis ac monitis salu
taribus institutam, apostolicis ob
seruationibus roboratam, per plu
res romanos pontifices approba
tam, & per sedem apostolicam cō
firmatam, tot diuinis testimonijs
communitam, quæ credibilia fa
cta sunt nimis in tot sanctis uiris
in obseruantia huius regulæ de gē
tibus & finientibus dies suos, quo
rum nonnullos sanctorum catalo
go sedes eadem, ex eorum vita &
miraculis, scit ascribi, ac nouis
sime quasi diebus istis, per pie
memorie Gregorium Papam deci
mum prædecessorem nostrum

D 5   appro

Declaratio Nicolai papa. 3.

approbatam esse, ex euidenti uti-
tate quam de ipsa cōsequitur vni-
uersalis ecclesia, in generali Lug-
dunensi cōcilio declaratam. Nec
nos minus attendimus, immo pro-
fundius cogitamus, sicut pensare
debent subtilius cæteri catholicæ
fidei professores, quòd ipse Deus
ordinem prædictum & eius obser-
uatores inspiciens, sic eos ab insur-
gentibus in ipsos rancoribus salu-
tari presidio preferuauit, quòd
nec ipsos fluctus tempestuosus al-
lisset, nec animos in ordine degen-
tium consternauit, quin potius in
rigore regulari concresecant, & am-
plientur in suorum obseruãtia mã-
datorum. Veruntamẽ vt ordo præ-
dictus quibuslibet precisiss an fra-
tribus, distincta & pura vigeat cla-
ritate, sicut fratres eiusdem ordi-
nis nuper in generali capitulo con-
gregati prouiderant, dilectis filijs
generali, & non nullis alijs pro-
uincialibus eiusdem ordinis mini-
stris, qui in capitulo ipso conuene-
rant

rant in nostra presentia constitutis, cum ad plenam observationem eiusdem regulę in vigore spiritus eorū, feruere noscator intētio visū est nobis mordacibus huiusmodi vias mordendi precludere, aliqua quę in ipsa regula videri poterant dubia declarare, nonnulla per predecessores nostros & declarata, pleniore claritate differere, in aliquibus etiam regulam ipsam contingentibus, puritati eorundem conscientię providere. Nos autem qui ā teneris annis ad ordinem ipsum affectus nostros ereximus, in illis succrescendo, cum aliquibus eiusdem confessoris socijs, quibus eius vita & conuersatio nota erant super ipsa regula & sancta ipsius beati Francisci intentione frequenti collatione tractauimus, & tandem cardinalis, ac postmodum eiusdem ordinis per dictam sedem gubernator, protector, & corrector effecti, conditiones prædicti ordinis ex imminenti

Declaratio Nicolai Papa. 3.

uenti nobis cura palpauimus, in apostolatus officio tam de pia intentione confessoris prædicti, quam de ijs quæ regulam ipsam & eius obseruantiam contingunt, ex prædictis longa experientia informati, nostros ad ordinem præfatum conuertimus cogitatus. Et tam ea quæ per eosdem prædecessores nostros approbata & declarata esse noscuntur, quam & ipsam regulam & eam contingentia, maturitate plena discussimus, nonnulla in præsentis serie statuimus, approbata firmauimus, & didimus & con-

Articulus primus de obseruatiua euangelici consilij & præcepti.
rius & clarius, quæ infra scriptis articulis plenius exprimuntur. ¶ In primis, quia sicut intelleximus ab aliquibus hesitatur, an fratres eiusdem ordinis, tam ad consilia quam ad præcepta euangelica teneantur, tum quia in regulæ prædictæ principio habetur, Regula & vita minorū fratrum hæc est, scilicet dñi nostri Iesu xpi sanctū euā
ge-

gelium obseruare, viuendo in obedientia, sine proprio, in castitate, tum ex eo quod in eadem regula continetur sic. Finito vero anno probationis, recipiantur ad obedientiam, promittentes vitam illā semper & regulam obseruare, tum etiam quia in fine ipsius regulæ continentur hæc verba. Paupertatem & humilitatem, & sanctum euangelium domini nostri Iesu Christi quod firmiter promissimus obseruemus, licet felicitis recordationis Gregorius Papa. ix. prædecessor noster hunc articulum, & nonnullos alios eiusdem regulæ declarauerit, quia tamen eius declaratio propter aliquorum insurgentium in fratres & regulā mordaces insultos, & multorum postea emergentium casuum considerantes euentus, in aliquibus obscura, in aliquibus semiplena, & in multis etiā cōtentis in ipsa regula insufficiens videbatur. Nos obscuritatē, ac insufficiētiam huius perfectæ interpretationis
decla

Declaratio Nicolai Papa. 3.

declaratione à mouere volentes,
& cuiuslibet ambiguitatis scrupu-
lum in eisdem de singulorum mē-
tibus plenioris expositionis certi-
tudine amputare, dicimus, quòd
cum in principio regulę, non ab-
solute, sed cum quadam modifica-
tione vel determinatione, seu spe-
cificatione ponatur, regula & vita
minorum fratrum hæc est, scilicet
domini nostri Iesu Christi sanctū
Euangelium obseruare, viuendo
in obedientia, sine proprio, & in
castitate, quæ tria eadem regula
inultum arte prosequitur, & nihi-
lominus alia nonnulla subnectit
prohibendo, consulendo, monen-
do, hortando, & sub alijs verbis
ad aliquem modorum reducibili-
bus prædictorum, de intentione
regulę liquere valeat apertius, vt
illud quod in professione quasi
absolute subnecti videtur, promit-
tentes vitam istam semper & regu-
lā obseruare, & quod in fine sub-
iungitur, & sanctum Euangelium
domini

domini nostri Iesu Christi quod firmiter promissimus obseruemus, totum ad ipsius regulę modificatum, seu determinatum, seu specificatum principium reducatur, videlicet ad obseruantiam euangelij, vt prædicitur, per ipsam regulam in ipsis tribus modificatam, cū non sit verisimile ipsum sanctum, verbum ab ipso semel cum quadã modificatione vel determinatione seu specificatione prolatum, licet quasi succinctorie repetitum, voluisse in sui repetitione data sibi per eum modificatione vel determinatione seu specificatione sine certa causa carere. Et vtriusq; suris argumenta nos doceant, ea quę in principio, ad medium & ad finem, illa vero quę in medio, ad finem atq; principium, & quę in fine, ad vtrumq; vel eorum alterum sepe referri. Et dato quòd absolute diceretur omnino, promitto sanctum Euangelium obseruare, nisi professor huiusmodi intenderit

Declaratio Nicolai Papæ. 3.

tenderet se ad omnium consilio-
rum obseruātiā obligare, quod
vix aut nunquam posset ad litte-
ram obseruare, propter quod talis
promissio illaqueare profitentis
animum videretur, clare videtur
promissionem huiusmodi ad aliū
intellectum absque intētionē pro-
mittentis non debere prestringi,
nisi vt obseruantia euangelij sit si-
cut tradita reperitur à Christo, vi-
delicet quòd præcepta vt præcep-
ta, & consilia vt consilia à promit-
tentibus obseruentur. Quem intel-
lectum etiam in eisdem verbis ha-
buisse idem beatus Franciscus in
serie sui processus, in regula patē-
ter ostendit, cum aliqua euangeli-
ca consilia indicat vt consilia sub
verbis monitionis, exhortationis,
& consilij, nonnulla vero sub pro-
hibitione, ac verbo præcepti. Pro-
pter quod patet, quod non fuit lo-
quentis intentio, quòd fratres ex
professione huius regulæ ad om-
nia consilia sicut ad præcepta euā-
geli-

gelica tenerentur, sed solum ad illa quæ in eadem regula præceptorie, vel inhibitorie, seu sub verbis equi pollentibus sunt expressa.

¶ Vnde nos ad fratres eiusdem ordinis conscientias plenarie serenādas declaramus, quòd ex professione eiusdem regulæ fratres ad ea tantum euangelica obseruanda consilia astricti sunt, quæ in ipsa regula præceptorie, vel inhibitorie, seu sub verbis equipollētibus exprimuntur. Ad nonnulla vero alia per euangelium data consilia, eo magis secundum exigentiā sui status tenentur plusquam cæteri Christiani, quo per statum perfectionis quem per professionem huiusmodi assumpserunt, se obtulerunt holocaustum domino modulatum per contemptum omnium mundanorum. Ad omnia autem quæ in ipsa regula continentur, tam præcepta, quam consilia, quam cætera, ex voto professionis huiusmodi non aliter tenentur, quam

Decla-
rat ad
quæ con-
silia euā-
gelica
tenean-
tur fra-
tres ex
profes-
sione suo
regulæ.

Declaratio Nicolai Papae. 3.

eo modo quo in regula ipsa tradūtur, vt scilicet teneantur ad eorū obseruantiam quæ in eadem regula ipsis sub verbis obligatorijs indicuntur. Cæterorum vero obseruantiam, quæ sub verbis monitorijs, exhortatorijs, informatorijs, seu quibuscunque alijs continetur, eatenus magis concedet de bono & æquo eos profequi, quo imitatores tanti patris effecti, Christi

Art. 2. semitas arctius elegerunt. ¶ Porro *de obser* cum regula ipsa expresse contineat, quòd fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, neque aliquam rē, sitq; declaratum per eundem prædecessorem Gregorium & nonnullos alios, hoc seruari debere tam in speciali quàm etiam in communi, quam sic arctā ab dicationem venenosus obtrationibus aliquorum insensata deprauauit astutia, ne fratrum eorundem perfectionis claritas taliū imperitis sermonibus laceretur, dicimus, quod abdicatio proprietatis

tis

tis huiusmodi omnium rerum tam in particulari quam etiam in communi propter Deum, meritoria est & sancta, quam ex Christus viam perfectionis ostendens, verbo docuit, & exemplo firmavit, quamque in volentes perfectæ vivere, per doctrinæ ac vitæ ipsorū alucos derivarunt. Neque his quisquam putet obsistere, quòd interdum dicitur Christus loculos habuisse, nam sic ipse Christus cuius perfectæ sunt opera, in suis actibus viam perfectionis exercuit quòd interdum infirmorum imperfectiōibus condescendens, & viam perfectionis extolleret, & imperfectorum infirmas semitas non dannaret. Sic infirmorum personam Christus suscepit in loculis, sic & in nonnullis alijs infirma humanæ carnis assumēs, prout euangelica testatur historia, non tantum carne, sed mente condescendit infirmis. Sic enim humanā naturā assūpsit, q̄ in suis operibus

Declaratio Nicolai Papæ 3.

perfectus existens, in nostris factus humilis, in proprijs remansit excelsus. Sic & in summæ charitatis dignatione ad actus quosdā nostræ imperfectiōni conformes inducitur, quod à summe perfectiōnis rectitudine non curuatur. Egit namq; Christus & docuit perfectiōnis opéra, egit etiam & infirma, sicut interdum in fuga patet, & loculis, sed vtrumque perfectæ, perfectus existens, vt perfectis & imperfectis se viam salutis ostēderet, qui vtrosque saluare venerat, qui tandem mori voluit pro vtrisque. ¶ Nec quisquam ex his insurgat erronee, quod taliter propter Deum proprietatem abdicantes, tanquam homicide sui, vel tentatores Dei, viuendi discrimini se committant. Sic enim seipos committunt diuinæ prouidentię in viuendo, vt viam non contennant prouisionis humanæ, quin vel de ijs quæ offeruntur liberaliter, vel de ijs quæ mendicantur humiliter, vel

*Quia ab
dicatio
proprie
tatis in
fratrū
minorū
regula
indita,
est licita
&
merito-
ria.*

vel de ijs quæ conquiruntur per laboritium sustententur, qui triplex viuēdi modus, in regula prouidetur expresse. Profecto si iuxta promissum saluatoris nunquā deficiet fides ecclesiæ, per consequens nec opera mīe subtrahentur, ex quo Christi pauperibus omnis ratio diffidentię cuiuslibet videtur esse sublata. Et quidē, vbi (quod non est aliquatenus præsumendum) hæc cuncta deficerent, sicut nec cæteris, sic nec ipsis fratribus iure poli in extreme necessitatis articulo ad prouidendum sustentationi nature, via omnibus extrema necessitate detentis concessa præcluditur, cum ab omni lege extrema necessitas sit excepta. Non talem autem abdicationem proprietatis, omnimodam renunciationem vsus rerum cuiquam videatur inducere. Nam cum in rebus temporalibus sit considerare præcipuum proprietatem, possessionem, vsum fructum, ius vtendi,

Declaratio Nicolai Pape. 3:

& simplicem facti vsum, & vltimo
tamquam necessario egeat, licet
Primis carere possit vita mortaliū,
nulla prorsus potest esse professio
quæ à se vsum necessariæ sustenta
tionis excludat. Verum condecēs
fuit ei professioni quæ spōte deuo
uit Christum pauperem in tanta
paupertate sectari, omnium abdi
care dominium, & rerum sibi con
cessarum necessario vsum fore con
tentam. Nec propter hoc quōd p
prietatem vsus, & rei cuiuscunque
dominium à se abdicasse videtur,
simplici vsui omnis rei renuncia
tum esse conuincitur, quinquam
vsus non iuris sed facti tantummo
do nomen habens, quod facti est
tantummodo, in vtendo prebet
vtentibus, nihil iuris, quinimo ne
cessariarum rerum tam ad vitæ su
stentationem, quam ad officiorū
sui status executionem, excepto
quod de pecunia infra subiungi
tur, moderatus vsus, secundū eorū
regulā, & veritatē omnimodā con
cessus

cessus est fratribus, quibus rebus
fratres licite uti possunt durate cōce-
dētis licētia, & iuxta quod in pre-
senti serie continetur. Nec his ob-
uiare dignoscitur, q̄ ciuilibus prou-
dētia in humanis rebus humanæ
cōstituit, videlicet nō posse vsum
vel vsum fructū à dñio perpetuo
separari, q̄ ne dñium dās (semper
abcedēte vfu) redderetur inutile,
tēporalē vtilitatē tantū in cōstituē-
do prospiciens, ista decreuit. Retē-
tio nāq; domini) taliū rerū cū con-
cessione vsus facta pauperibus,
nō est infructuosa dño, cū sit me-
ritoria ad æterna, & professioni
pauperū oportuna, quæ tanto sibi
cēsetur vtiliorū, quāto cōmutat
tpalia perpetuis. Profecto nō fuit
confessoris Christi regulam insti-
tuentis intentio, quinimo contra-
rium in ea conscripsit, contra-
rium viuendo seruauit, cum &
ipse temporalibus ad necessita-
tem vsus fuerit, & in pluribus locis
in regula vsum talē licere fratrib⁹

Declaratio Nicolai Papa. 3.

manifestet. Dicit namque in regula. Clerici faciant diuinum officium ex quo habere poterunt breuiaria, ex hoc patenter insinuans, quod fratres sui habituri essent usum breuiarij, & librorum qui sunt ad diuinum officium oportuni. In alio quoque capitulo dicitur, quod ministri & custodes pro necessitatibus infirmorum, & alijs fratribus induendis, per amicos spirituales sollicitam curam gerant, secundum loca & tempora & frigidas regiones, sicut necessitati viderint expedire. Alibi etiam exhortans fratres per congruum laboris exercitium ad ocium euitandum, dicit quod de mercede laboris, pro se & suis fratribus, corporis necessaria recipiant. In alio quoque capitulo continetur, quod fratres vadant pro elemosina confidenter. Habetur etiam in eadem regula, quod in praedicatione quam faciunt, sint examinata & casta eorum eloquia, ad utilitatem & edificationem populi,

li, annunciano eis vitia & virtutes, pœnam & gloriam, cum breuitate sermonis. Sed constans est, q̄ hæc supponunt scientiam, scientia requirit studium, exercitium vero studij conuenienter haberi non potest sine vsu librorum. Ex quibus omnibus satis claret ex regula, ad victum, vestitum, diuinū cultum, & sapientiale studium, necessariorum rerum vsum esse concessum fratribus. Patet itaque sane intelligentibus ex prædictis, regulam quo ad abdicationem huiusmodi non solum obseruabilem, possibilem, & licitam, sed meritoriam & perfectam, & eo magis meritoriam, quo per ipsam professores ipsius magis à tēporalibus propter Deum, sicut prædicitur, elongant. ¶ Ad hæc cum fratres ipsi nihil sibi in speciali acquirere, vel eorum ordini possint etiam in cōmuni, & cū aliquid propter Deū ipsis offertur, conceditur, vel donatur, ea (si secus non exprimat) *Attende cui de cui compe- tat dñiū rerū fra- tribus conces- sarum.*

Declaratio Nicolai Papa. 3.

offerentis, cōcedentis vel donātis,
verisimile fuisse credatur intentio,
vt rē hmōi oblatā, concessam, vel
donatā perfectæ concedat donet,
& offerat, ā se abdicet, ac in alios
trāsferre cupiat propter Deū, nec
sit persona in qua loco dei cōgruē
tius huius rei dñiū trāsferatur quā
sedes prefata, vel persona romani
pōtificis xpi vicarij, qui pater est
omniū, & fratrū minorū nihilomi
nus specialis, ne taliū rerū sub in-
certo videatur esse dñium, cū pa-
tri filius suo modo, seruus dño, &
monachus monasterio, res sibi o-
blatas concessas, vel donatas ac-
quirant, omniū vteniliū, & libro-
rum, ac eorum mobiliū præsentīū
& futurorū, qui & quorū vsum fa-
cti scilicet ordini vel fratribus ip-
sis licet habere, proprietatē & do-
miniū, quōd etiā felicitis recorda-
tionis. Inno. Papa. 4. Prædecessor
noster fecisse dignoscitur, in nos
& Romanā ecclesiā, apostolica au-
toritate recipimus, & ad nos & ip-
sam

sam ecclesiam plenam, & libere pertinere, hac presenti constitutione in perpetuum valitura sancimus. ¶ Preterea, loca empta de elemosinis diuersis, & oblata seu concessa fratribus sub quacunque forma verborum (licet fratres sibi cauere debeant quod in homini, verbis estatui suo incompetentibus non videntur) a diuicis seu pro diuicis possidentibus, seu certas partes in ipsis locis habentibus, in quibus ipsi possidentes pro diuicis, seu certas partes habentes nihil in oblivione seu concessione homini reseruauerint, similiter in ius & dominium, ac proprietatem nostram, & ecclesie predictae, eadem auctoritate suscipimus. Loca vero, seu domos pro habitatione fratrum a singulari, vel collegio ipsis fratribus ex integro concedenda, seu etiam offerenda, si talia de voluntate conferentis fratres inhabitare contigerit, perseverante tantum voluntate

Declaratio Nicolai papae. 3.

tate concedentis inhabitent, ac illa libere (præter ecclesiam & oratoria ad ecclesiam destinata, & cimiterium, quæ tam præsentia quàm futura in ius & proprietatem nostram, & prædictæ romanæ ecclesiæ simili modo & autoritate recipimus) mutata concedentis voluntate, ac ipsis fratribus patefacta dimittant. In quorum locorum dominio seu proprietate, nihil nobis vel præfate Romanæ ecclesiæ retinemus omnino, nisi ea specialiter de nro seu ipsius Romanæ ecclesiæ recipiatur assensu. Et si in eisdem locis reseruauerit sibi dominiū in cōcedēdo cōcedens, propter inhabitationem fratrum, tale dominiū in ius ecclesiæ sæpe dictæ non trāseat, sed potius plenæ liberum remaneat concedenti. Insuper nec utensilia, nec alia quorum vsum ad necessitatem & officiorum sui status executionem (non enim omnium rerum vsum habere debent, vt dictum est) ad vllā superfluita

fluitatem, diuitias, seu copiam que
deroget paupertati, vel thesauriza
tionem, vel eo animo vtea distra
hant, seu vendant recipiant, vel
sub colore prouidentie in futurū,
nec alia occasione, quinimo in om
nibus appareat in eis quo ad do
minium omnimoda abdicatio, in
vsu necessitas. Hæc autem secun
dum exigentiam personarum, &
locorum, ministri & custodes si
mul & separatim in suis admini
strationibus & custodijs, cum dis
cretionem disponāt, cum de talibus
interdum personarum qualitas, tē
porum varietas, locorum condi
tio, & nonnullæ aliæ circumstantiæ
plus minusue, ac aliter prouideri
requirant. Ista tamen sic faciant, q̄
semper in eis & eorum actibus, se hñdi
paupertas sancta reluceat, prout circa e
eis ex eorum regula inuenitur in
dicta. ¶ Cæterum cum eadem re
gula sit sub præcepti districtione
prohibitum, ne fratres recipiant
per se vel per alios denarios vel
pecu-

Ar. 3.

de mō

se hñdi

circa e

leemosi

nas pe

cunias

res.

Regula fratrum minorū.

pecuniam vlllo modo: idq; fratres
imperpetuum seruate cupiant: &
velut iniunctum necesse habeant
adimplere: ne ipsorum puritas in
huius obseruatione præcepti ma-
culetur in aliquo: vel fratrum con-
scientiæ aliquibus aculeis stimu-
lentur: articulum istum: propter
detrahentium morsus profundius
quam nostri prædecessores fece-
runt assumentes: ac ipsum clariori-
bus determinationibus prosequē-
tes: dicimus in primis: quod fratres
ipsi a mutuis contrahendis absti-
neant, cum eis mutuuum contrahe-
re, ipsorū statu considerato. non li-
ceat. Possint tñ ipsi pro satisfactio-
ne pro eorum necessitatibus faciē-
da, quæ pro tempore occurrerint
(cessantibus elemosynis de qui-
bus satis fieri commode tunc non
posset) citra cuiuslibet obligatio-
nis vinculū dicere, quod per ele-
mosynas & alios amicos fratrum,
ad solutionem hmōi faciendam in-
tēdunt fideliter laborare. Quo ca-
su

ſu procuretur a fratribus, quod il-
le qui dabit elemofynā, per ſe vel
per alium non nominaudum ab
iſtis, ſi fieri poterit, ſed ab eo po-
tius iuxta ſuum beneplacitum af-
ſumendum, huius ſatiffactionem
faciat in totū vel in partem, prout
dominus ſibi inſpirauerit. Si tamē
hoc ipſe nollet facere, vel nō poſ-
ſet, vel quod reſeſſus eius immi-
neat, aut quia quibus hoc velit cō-
mittere noticiam nō habet fideliū
perſonarum, ſeu quacūque alia oc-
caſione vel cauſa, declaramus &
dicimus, quōd in nullo regule pu-
ritas infringitur, aut quolibet ip-
ſius obſeruantia maculatur, ſi fra-
tres ipſi alicuius vel aliquorum ſi-
bi curent dare noticiam, vel aliquē
ſeu aliquos nominare, aut etiā pre-
ſentare, cui vel quibus ſi elemoſi-
nam facienti placuerit: commi-
tti poſſit executio predicatorum:
ac ipſius habeatur aſſenſus ſuper
ſubrogationibus infra ſcrip

Declaratio Nicolai Papæ. 3.

scriptis. Ita tamen quòd pœnes ipsum dantem, dominio, proprietate ac possessione ipsius pecunie cū libera ptate reuocandi sibi pecuniam ipsam semper vsque ad conuersionem ipsius in rem deputatā, plene, libere, ac integre remanentibus, in ipsa pecunia nihil omnino fratres iuris habeant, nec ad ministracionem seu dispensacionem, nec contra personam nominatam ab eis, vel non nominatam, cuiuscunque conditionis existeret in iudicio vel extra actionem, prosecutionem, aut aliquod aliud ius qualitercunque persona prædicta in commissiōe huius se hēret.

¶ Liceat tamen fratribus suas necessitates insinuare, ac specificare vel exponere persone prædictæ, ac eam rogare quòd soluat. Possint etiam personam eandem exhortari, ac inducere, quòd fideliter in re commissā se habeat, & animæ sue salutem in commissā sibi executione provideat, ita quòd
ab

ab omni eiusdem pecuniæ administratione, seu dispensatione, & cōtra personam prædictam actione & prosecutione, vt prædictum est, fratres abstineant omnimodo.

¶ Si vero personam huiusmodi nominatam, vel non nominatam à fratribus quouinuis per se possit exequi quod prædicitur contigerit per absentiam, infirmitatem, voluntatem, seu locorum distantiam ad quæ ipse nollet accedere, in quibus esset solutio seu satisfactio facienda, vel occasione alia præpediri, liceat fratribus cum conscientie puritate, quantum ad ynam aliam personam subrogandam ad præmissa, in nominando & alijs, si ad primum dantem non possint, vel nollent hñe recursum, cū ista persona facere sicut cum prima supra proxime declaramus cōlicere. Duarum enim personarum ministerium per viam subrogationis, vt dictum est, commutius & generalius videtur posse in præ-

E

dicto

Declaratio Nicolai Papae. 3.

dictorum executione sufficere, cū
prædicta satisfactio præsumat pos-
se celeriter expediri. Si tamen in-
terdum propter locorum distan-
tiam in quibus esset satisfactio faci-
enda, & conditiones seu circu-
stantias alias casus emergeret, in
quo videretur plurium persona-
rum subrogandarum ministerium
opportunitum, liceat ipsis fratribus
in hoc casu, iuxta negocij qualita-
tem, seruato modo prædicto, plu-
res personas assumere, nominare,
seu præsentare ad istud ministe-

*¶ Nota
modum
pro ne-
cessitati-
bus futu-
ris.*

rium exequendum. ¶ Et quia oportet & expedit fratrum necessitati-
bus non solum pro quibus iam es-
set solutio seu satisfactio facien-
da, vt supra proxime dictum est,
sed ex imminetibus, siue tales ne-
cessitates ingruentes immineant
quæ breui tempore expediri va-
lean, siue tales, licet pauce com-
paratiue, quarum prouisio ne-
cessario tractum temporis ha-
bet, vt in libris scribendis, ecclē-

sijs, edificijs ad vsam habitatio-
nis eorum construendis libris &
pannis in locis remotis emendis,
& alijs similibus, si qua occurre-
rint, cum moderamine supra-
dicto salubriter prouideri, sicut
in istis necessitatibus clare distin-
guimus, sic in eis fratres posse
tute & sana conscientia proce-
dere declaramus, veni, vt in-
gruenti vel imminente necessita-
te que breui tempore, vel qua in-
terdum ex aliquibus circumstan-
tijs non sic breui, vt supra in pro-
ximo casu dictum est, valeat ex-
pediri, tam quo ad dantem elee-
mosynam, quam quo ad nomi-
natum vel substitutum, in omni-
bus & per omnia, sicut in articu-
lo solutionis pro necessitatibus
præteritis faciendæ supra pro-
xime declarauimus procedatur.
In ea vero necessitate quantun-
cunque præsentialiter ingruen-
ti, quæ tamen ex qualitate sui,
vt prædicatur, tractum temporis
E 2   habet

Declaratio Nicolai Papa. 3.

habet annexum, quia in eo casu
verisimile est quod tunc ratione
distantiæ locorum quam expedi-
tio necessitatis ipsius ex sui con-
ditione requireret, tunc etiam cir-
cunstantiarum ipsius necessitatis
ratione pensata, frequenter à ca-
sus acciderēt, in quibus ad expedi-
tionem necessitatis huius opor-
tet, quod per diuersas manus &
personas transiret pecunia neces-
sitati huiusmodi deputata, quarū
omnium personarum impossibile
quasi esset dominum principalem
pro ipsa necessitate pecuniam de-
putantem, seu etiam substitutum ab
eo, & tertium etiam ab ipso substi-
tuto si casus talis accederet, postea
subrogatum habere noticiam, de-
claramus & dicimus, quod in hoc
articulo, præter dictos duos mo-
dos in necessitatibus præteritis &
ingruentibus quæ possint breui
tempore vel interdum non breui
vt supra exprimitur expediri, vt
præ diximus obseruandos, ad con-
ser-

seruandam ipsius regulæ ac professorum eius omnimodam puritatem quòd si p̄sto sit elemosyne huius elargitor, vel eius nūcius qui posset hoc facere, expresse illi prædicatur à fratribus, quòd sibi placeat, vt dominio talis pecunie cū libera potestate reuocandi sibi pecuniā ipsam p̄enes ipsum semper vsque ad conuersionem ipsius in rem deputatam libere remanente, vt in alijs duobus casibus superius dictum est, per quoruncunque manus pecunia seu elemosyna ipsa tractetur, siue personas ab eodem vel à fratribus nominatas, totum suo consensu, voluntate, ac autoritate procedat. Quo assensum suum præbentem prædictis, secure fratres de re empta vel acquisita de illa pecunia per quæcunque, iuxta modū annotatum superius, vti possint. Ad maiore autem omnium prædictorum claritatem, ac in perpetuum valitura prouisionis serie declaramus, q̄

Declaratio Nicolai Pape. 3.

fratres præfatis modis, vt prædicitur, circa pecuniam in supportandis eorum præteritis & ingruentibus necessitatibus obseruatis, non intelliguntur nec dici possunt, per se vel per interpositam personam pecuniam recipere contra regulam vel professionis sui ordinis puritatem, cum manifestè pateat ex prædictis, prædictos fratres non solum à receptione, proprietate, dominio, siue vsu ipsius pecunie, verumetiam à contractatione qualibet ipsius, & ab ea penitus alienos.

*Quid si
moria-
tur elee
mosynā
faciens,*

¶ In eo vero casu quando antequam ipsa pecunia in licitum rei habende vel vtende commercium sit conuersa, concedentem pecuniam mori contigerit, si concedens in concedendo dixerit vel expresserit, quòd persona deputata pecuniam ipsam in necessarium vsu fratrum expenderet, quicquid de ipso concedente viuendo vel moriendo contingeret, siue concedens huiusmodi

si hæredem reliquerit, siue non, possint fratres ad personam deputatam, non obstante concedentis morte, vel hæredis contradictione, pro illa pecunia expendenda recurrere, sicut poterant ad ipsum dominum concedentem.

¶ Quia vero puritatem ipsius ordinis intima cordis affectione zelamus, cum in prædictis casibus ad determinatam necessitatem, ut prædicitur, per aliquem pecuniam concedi contigerit, concedens pecuniam rogari possit à fratribus, quòd siquid de ipsa pecunia habita necessitate determinata supererit, consentiat ipse concedens, quòd residuum præfate pecunie in res alias pro alijs ipsorum fratrum prædictis necessitatibus cõuertatur. Quo nõ consentiente prædictis, ipsum residuũ (si quod fuerit) restituatur eidẽ. Caveat tñ fratres, q̄ sollicitè se coarctet, ut nõ plus scienter cõcedi cõsentiãt, quã verisimiliter extimari

Atten.
quod de
beat fieri
vixi super
per sit
pecunia

Declaratio Nicolai Papa. 3.

possit rem necessariam pro qua pecunia ipsa conceditur valituram. Et quia in prædictorum seriosa expositione, à dante vel recipiente de facili posset errari, vt clarius vtilitati dantium, puritati ordinis, simplicitati aliquorum simpliciū, saluti animarum, hinc & inde sæcurius consulatur, intellectum illū qui satis in hoc casu à sane intelligente percipitur, presentis ac in æternum valituræ constitutionis serie lucidamus, volentes illud ad cōmunē deduci noticiā, videlicet quod semper quando pecunia fratribus ipsis mittitur, vel offertur, nec expresse permittentem vel offerentem aliud exprimat, prædictis modis prorsus oblata intelligatur & missa. Non enim verisimile est aliquem elemosyne sine expressione modum illum velle prefigere, per quem & donans merito, vel illi quorum necessitatibus intēdit per donum huiusmodi providere, vel effectu doni, vel sue
conf

conscientie puritate fraudentur.

¶ Ad hæc quia fratribus ipsis in- *Delega*
terdum in vltimis volūtatibus sub *tis fra-*
diuersis modis nonnulla legantur, *tribus*
neque expresse quid de ijs agen- *in vlti-*
dum sit in regula vel prædecesso- *mis vo-*
rum nostrorum declarationibus *luntati-*
continetur, ne in ipsis dubitari cō- *bus fa-*
tingat in posterum, prouidendo *ctis.*
legantibus, & fratrum conscien-
tiji præcauendo, declaramus, ordi-
namus, & dicimus, quòd si testa-
tor modū secūdū quem fratribus
corum conditione inspecta recipe-
re non liceret exprimat in legan-
do, vt si legaret fratribus vineam
vel agrum ad excollendum, domū
ad locandum, vel similia verba in
similibus proferret, aut modos si-
miles in relinquendo seruaret, à ta-
li legato & eius receptione per om-
nem modum fratres abstineant.
Si vero modum licitum fratribus,
in legando testator expresserit, vt
si diceret, lego pecuniam pro fra-
trum necessitatibus expendendam,

Declaratio Nicolai Papa. 3°

vel domum agrum, vineam, & familia ad hoc quòd per certam personam vel personas idoneas distrahantur, & pecunia de rebus ipsis accepta in ædificia, vel alia fratrum necessaria conuertantur, aut in legendo similibus modis vel verbis vtatur, in hoc casu illud in omnibus & per omnia (consideratis eorum necessitatibus, & moderaminibus supradictis) quantum ad fratres seruari decernimus, quòd per nos est superius in concessis pecuniarijs elemosynis declaratum.

Ad quæ legata soluenda, tam hæredes testatorum quam executores, se liberales exhibeant, quam prælati. Et etiam sæculares quibus de iure vel de consuetudine prouisio ista competeret, cum expedierit se ex officio suo promptos exhibeant ad pias voluntates deficientium adimplendas. Nam & nos etiam per modos licitos, & fratrum regulæ congruos, intendimus providere, quòd nec pia defuncto

functorum destituatur intentio,
& hæredum cupiditas legitimis
iæribus feriatur, ac ipsi fratres
pauperes oportunis auxilijs non
fraudentur. Si vero fratribus
ipsis generaliter aliquid absque
modi expressione legetur, hoc in
legato sic indeterminate relicto in
omnibus & per omnia intelligi
ac seruari volumus, & in perpe-
tuum presenti constitutione iube-
mus, quod supra in pecunia, seu
eleemosyna fratribus indetermi-
nate oblata vel missa volumus ac
expressimus obseruari, videlicet
vt sub modo licito fratribus intel-
ligatur esse relicto, ita quod
nec legans merito, nec fratres ip-
si effectu relicti fraudentur.

¶ Quia vero dominium librorum
& aliorum mobilium, quibus tam
ordo quam fratres vtuntur, que
tamen non sint dominij aliorum,
ad præfatam ecclesiam specialiter
dignoscitur, q̄ libros & mobilia in
terdū cōtigit seu expedit v̄di, vel
etiam

*De con-
muta-
tione re-
rum mo-
bilium.*

Declaratio Nicolai papae. 3.

etiam commutari, fratrum vtilitati
bus, & eorum conscientijs prou-
dere volentes, eadem auctoritate
concedimus, vt commutatio taliu
rerum, & ad eas res, quarum vsum
fratribus liceat habere de genera-
lis & prouincialium ministrorum
in suis administrationibus coniu-
ctim vel diuisim auctoritate proce-
dat, quibus etiam de dispositione
vsus talium rerum, concedimus or-
dinare. ¶ Si vero res huiusmodi e-
stimato precio vendi contingat,
cum fratribus ipsis per se vel per a-
lium recipere pecuniam, regula p-
hibente, non liceat, ordinamus &
volumus, quod talis pecunia seu
precium recipiatur & expēdatur
in rem licitam, cuius vsum fratri-
bus licet habere, per procuratorē
à præfata sede, vel à cardinali gu-
bernationem per ipsam sedem ge-
renti eiusdem ordinis deputandū,
iuxta modum in superioribus ne-
cessitatibus præteritis & ingruen-
tibus ordinatum. ¶ De vilibus aut

*De vē-
ditione
rerum
mobiliū*

mobilibus, vel parum valentibus, De largi-
liceat ex presenti nostra concessione
sione fratribus, pietatis seu deuotionis
intuitu, vel pro alia honesta rerum
& rationabili causa, obtēta super vilium.
hoc prius superiorum licētia iuxta
quod inter fratres in generali
vel prouincialibus capitulis, tā de
ipsis rebus vilibus seu parum valē
tibus, & earum valore, quam præ-
fata licētia, scilicet à quibus &
qualiter sit hñda, extiterit ordina-
tum, intra & extra ordinem alijs e
largiri. ¶ Licet autem contineatur Ar. 4.
in regula, quòd fratres habeant v- de vesti-
nam tunicam cum capucio, & aliā bus fra-
sine capucio, & videri possit illa trum.
fuisse instituentis intentio, quòd
necessitate cessante pluribus non
vtātur, declaramus, quòd possint
fratres de licentia ministrorum &
custodum, coniunctim & diuisim
in administrationibus sibi commis-
sis, cum eis videbitur, pensatis ne-
cessitatibus, & alijs circumstantijs
quæ secundum Deum & regulam
atq-

Declaratio nicolai Papa. 3.

attendende videntur) vti pluribus
nec per hoc videantur à regula de
uiare, cum etiam in ipsa dicatur ex
presse, quòd ministri & custodes
de infirmorum necessitatibus, &
fratribus induendis sollicitam cu-
ram gerant. secundum loca & tem-
pora, & frigidas regiones. ¶ Et
Decla - quanquam regula prædicta conti-
rat quod neat. quòd de fratribus induendis
regula o & necessitatibus infirmorum mi-
bligat nistri tantum & custodes sollicitā
dispensa curam gerant, & dictio illa tantum
biliter sic ministros & custodes in hac cu-
tamen . ra perstringere, quòd ab ea cæte-
ros excludere prima facie videat-
tur, quia tamen sollicite confide-
rare nos conuenit, & tempus regu-
læ institute, quo fratres ipsi ad cõ-
parationem præsentem numero
paucierant, & forsam ministri ac
custodes videbantur tunc ad ista
posse procuranda sufficere, ac
nihilominus multiplicationis fra-
trum, & moderni temporis qualita-
tē, nec sit verisimile beneditū Frā
cis-

Franciscum institutorem regulæ,
vel ipsis ministris & custodibus
impossibilitatis iugū voluisse præ
figere, vel ex ipsius impossibilita
tis consequentia fratres ipsos suis
necessitatibus velle carere. conce
dimus, quòd ipsi ministri & custo
des possint per alios huiuscure sol
licitudinem exercere. Debent et
iam & alij fratres curam huius,
que præfatis ministris & custodi
bus precipue incumbit ex regula,
cum sibi ab illis commissa fuerit ge
rere diligenter. ¶ Continetur quo *Art. 5.*
que in regula, quòd fratres quibus *de mo-*
gratiam dedit dominus laborandi *do labo*
laborent fideliter & deuota, ita q̄ *randi.*
excluso ocio animæ inimico, san
ctæ orationis & deuotionis spiri
tum non extinguant. Quia
vero ex verbo isto fratres ipsos
de ociositate vitæ, & de regu
læ transgressione improbe nota
re interdum hætenus aliqui sunt
conati, nos morsus huiusmodi
nefarios reprimentes: declara
mus

Declaratio Nicolai Pape. 3.

mus, quam consideratis verbis prædictis, & forma seu modo loquendi sub quibus fratres ad huiusmodi, exercitium inducuntur, non videtur ea fuisse instituentis intentio, quòd vacantes studio, vel diuinis officijs & ministerijs exequendis manuali labori seu operationi subijceret, vel ad hoc illos arctaret, cum exemplo Christi & multorum sanctorum Petrum, labor iste spirituales tanto illi præponderet, quanto quæ sunt animæ corporalibus præferuntur. Ad alios vero quæ se in prædictis spiritualibus operibus non exercent, nisi tales aliorum fratrum licitis officijs occupentur, ne ociose viuant, verba prædicta declaramus extendi, nisi & tales tam excellentis & notabilis contemplationis & orationis existerent, quòd merito propter hoc nõ essent à tanto bono & pio exercitio subtrahendi. Fratres enim quantumcunque studio vel diuinis ministerijs non vacantes

tes, sed aliorum fratrum studio vel
alijs diuinis officijs & ministerijs
vacantium seruitijs in hærentes,
cum ipsis eisdem quibus seruiunt
sustentari merentur, quod astruitur
illa equa lege sancitum, qua
strenuus pugnator ille David iuste
decreuit, videlicet quod disceden-
tium ad prælium, & remanentium
ad sarcinas, portio æquaretur.

¶ Verum quia expresse continetur
in regula, quod fratres non prædicent
in episcopatu alicuius episcopi cum
ab eo illis fuerit contradic-
tum, nos in hoc & deferentes regulam,
& nihilominus auctoritatem apo-
stolicam plenitudinis conseruantes,
dicimus, quod prædictum verbum
ad literam sicut regula ipsa protulit
obseruetur, nisi per sedem apo-
stolicam circa hoc pro utilitate po-
puli Christiani sit concessum vel
ordinatum aliud, vel in posterum
concedatur seu etiam ordinetur.

¶ Et quia in eodem capitulo regule
immediate subiungitur, quod
F nullus

Art. 6.
de præ-
dicato-
ribus.

Declaratio Nicolai Pape. 3.

nullus fratrum populo audeat prædicare nisi à ministro generali fuerit examinatus, & etiam approbare, & ab eo officium prædicationis sibi concessum, nos & statum præteritum ipsius ordinis in paucitate sui, & modernum in ampliato fratrum numero, ac utilitatem animarum, ut condecet, aduertentes concedimus, quòd necdum generalis examinare approbare prædicaturos fratres in populis, ac illis concedere licentiam prædicandi, quatenus personæ idoneitatem & prædicationis officium licentia ipsa respiceret, prout in regula continetur, verumetiam provinciales ministri hoc possint in capitulis provincialibus cum diffinitoribus, quod etiam hodie obseruari dicitur, & in fratrum privilegijs contineri. Quam quidem licentiam præfati ministri reuocare, suspendere valeant & arètare, sicut & quando id eis videbitur expedire. ¶ Sed quoniam, in deside
rijs

rijs nostris hoc geritur, vt ad Dei *Art. 7*
gloriam salus proficiat animarum *de mo-*
ac dictus ordo, per quem iugiter *do reci-*
ad amorem diuinum affectio Chri *piendi*
stianæ religionis accenditur, meri *fratres*
to & numero augeatur, concedi *ad ordi-*
mus, & præfenti statuto firmamus *nem.*
licere non solum generali, sed e-
tiam prouincialibus ministris, per
sonas fugientes à sæculo in fratres
recipere, quæ prouincialium mi-
nistrorum licentia, per ipsum ge-
neralem, sicut expedire viderit,
possit actari. Vicarij vero prou-
incialium ministrorum, ex offi-
cio Vicariæ, licentiam hanc sibi
nouerint interdictam, nisi per mi-
nistros eosdem, quibus hoc pos-
se committere vicarijs & alijs lice-
re decernimus, hoc ipsis vicarijs
specialiter cõmitatur. Caueant tñ
ipsi prouinciales, q̄ hoc non indis-
crete, nō passim, scilicet sic cõfide-
rate cõmittāt, sicq; illos quib⁹ hoc
cõmitti contigerit fidelibus consi-
lijs fulciāt, q̄ oīa discrete pcedāt.

Declaratio Nicolai Pape. 3.

Art. 8.
de ele-
ctione
genera-
lis mini-
stri.

¶ Ne indifferenter omnes admit-
tantur ad ordinem, sed illi tantum
qui suffragantibus eis litteratura,
idoneitate, vel alijs circumstantijs,
possint vtilis esse ordini, sibiq; p
vitæ meritū, & alijs proficere per
exemplum. ¶ Insuper dubitanti-
bus fratribus prædicti ordinis, an
(pro eo quòd in regula dicitur) vt
decedente generali ministro, à pro-
uincialibus ministris & custodib⁹
in capitulo Penthecostes fiat ele-
ctio successoris, omnium custodū
multitudinem oporteat ad genera-
le capitulum conuenire, an, vt om-
nia cum maiori tranquillitate tra-
ctentur, sufficere possit vt aliqui
de singulis prouincijs, qui vocem
habeant aliorum, interfint, taliter
respōdemus. s. vt singularum pro-
uinciarum custodes vnum ex se
constituant quem cum suo pro-
uinciali ministro pro seipsis ad ca-
pitulum dirigant, voces ac vices
suas committentes eidem, quod e-
tiam cum constituerint per se ip-
sos,

fos, statutum huiusmodi duximus
approbandum, quod idem præde-
cessor Grego. ix. in casu huiusmo-
di dicitur respondisse. ¶ Denique *Art. 9.*
quia continetur in regula supradi *de ingre*
cta, quòd fratres non ingrediatur *su mona*
monasteria monacharum, præter *steriorū*
illos quibus à sede apostolica con-
cessa fuerit licentia specialis, quā *monia -*
quam hoc de monasterijs paupe- *lium.*
rum monialium inclusarum fra-
tres hactenus intelligendum esse
crediderint, cum earum sedes præ-
fata curam habeat specialem, & in-
tellectus huiusmodi per constitu-
tionem quandam tempore datę re-
gulæ, viuente adhuc beato Fracis-
co, per prouinciales ministros fuis-
se credatur in generali capitulo de-
claratus, ijdem fratres certificari
nihilominus se postularūt, an hoc
de omnibus generaliter, cum regu-
la nullum excipiat, an de solis mo-
nasterijs intelligi debeat monialiū
prædictarum. Nos vtique genera-
liter id esse prohibitum de quarū-

Declaratio nicolai Papæ. 3.

libet cenobijs monialium respondemus. Et nomine monasterij, volumus claustrum domos, & officinas interiores intelligi, pro eo quod ad alia loca vbi homines sæculares conueniunt, possunt fratres illi causa prædicationis, vel eleemosyne petende accedere, quibus id à superioribus suis pro sua fuerit maturitate, vel idoneitate concessum, exceptis semper prædictarum monasterijs inclusarum, ad quæ nulli datur accedendi facultas, sine sedis eiusdem licencia speciali, quod etiam ipse idem prædecessor Gregor. 9. in eo casu dicitur respondisse. ¶ Cæterum sanctæ

*An testamētū
beati
Francis.
aliquate
nus obligauit.
Art. 10.*

memoriæ confessor Christi Franciscus mandasse dicitur circa vltimum vitæ suæ, cuius mandatum, ipsius dicitur testamentum, quod verba ipsius regulæ nõ glosentur, & vt verbis vtamur eiusdē, quod sic vel sic intelligi debeat non dicitur, adiiciens, quod fratres nullo

lo modo aliquas litteras ab apostolica sede petant, & alia quedam interferens, quę nō possent sine multa difficultate seruari, propter quā fratres hesitantes an tenerentur ad obseruantiam testamenti prædicti dubitationem huiusmodi per eundem prædecessorem Grego. 9. petierunt de ipsorum conscientijs' amoueri. Qui, sicut asseritur, attendens periculum animarum, & difficultates quas propter hoc possēt incurrere, dubietatem de ipsorum cordibus amouendo, dixit fratres ipsos ad ipsius mandati obseruantiam non teneri, quod sine consensu fratrum, & maxime ministrorum, quos vniuersos tangebatur, obligare nequiuit, nec successorem suum quomodolibet obligauit: cum non haberet imperium par in parem. Nos autem circa præsentem articulum nihil duximus innouandum.

¶ Ad

Declaratio Nicolai papa. 2°.

§ ¶ Ad hæc à nonnullis prædecesso-
De eius ribus nostris Romanis Pontifici-
dem de bus circa declarationem ipsius re-
claratio gulæ, & ipsam regulam, ac eam cō-
nis firmi tingentia diuersas litteras intelle-
tate & ximus emanasse. Sed nec per hoc
auctori mordaciū prædictorū cōtra regulā
tate, at- ipsā & fratres quieuit insultus nec
que pu- per ipsas litteras statui fratrū pro-
blicatio uideretur in multis, in quibus de-
ne arti- nouo vel aliter necessario prou-
culus vl- dendum esse multorum postea ca-
timus. suum contingentium experientia
indicaui. Nos itaque ne literarū
huiusmodi, & præsentis constitu-
tionis diuersitas, vel intellectus ad-
uersitas in prædictorum obserua-
tione fratrum animos perturbaret
& vt plenius, clarius, & certius eo-
rum statui & obseruantia prædi-
ctæ regulæ consulatur, in omni-
bus & singulis illis articulis quos
constitutio ipsa continet, quam-
quam ipsi vel eorum aliqui conti-
neantur in alijs litteris apostolicis
supradictis, hanc nostram consti-
tutio-

tutionem, declarationem, seu ordinationem tantum à patribus ipsis præcise, ac inuiolabiliter decernimus perpetuis temporibus obseruandam. ¶ Cum igitur ex prædictis & alijs per nos cum multa maturitate discussis, regula ipsa licita sancta perfecta, & obseruabilis, nec ulli patēs discrimini euidēter appareat illam & omnis subscripta per nos statuta, ordinata, concessa, disposita, decreta, declarata, etiam & suppleta, de apostolicę potestatis plenitudine approbamus, cōfirmamus, & volumus existere perpetuę firmitatis, in virtute obedientię districtę præcipientes, quòd hæc constitutio, sicut ceterę constitutiones vel decretales epistolę legatur in scolis. ¶ Et quia sub colore liciti, nonnulli contra fratres ipsos & regulam in legendo, exponendo, atque glosando possent virus suę iniquitatis effundere, ac constitutionis intellectum, ipsum in diuersas & aduersas sententias

Declaratio Nicolai Papæ. 3.

producētes, suis, ad inuētionibus
deprauare, & opinionū diuersitas
ac distortio intellectus multorum
pios aīos posset inuoluere, & a re
ligionis ingressu multorū corda su
btrahere, taliū detrahētiū vitanda
peruerſitas cogit nos ipsis viā ad
prædicta præcludere, & certū pro
cedēdi modū, hāc cōstitutionē le
gētibus præfinire. Itaq; subpœna
excommunicationis, & priuationis
officij, ac beneficij districtæ præci
pimus, vt præsens cōstitutio cū ip
sam legi cōtigerit sicut prolata est
sic fideliter exponatur ad litterā,
cōcordātie, cōtrarietates, seu diuer
ſe & aduerſe opiniones a lectorib⁹
seu expositorib⁹ nullatenus indu
cātur. Super ipsa cōstitutione glo
ſe nō fiāt, nisi forsam p̄ quas verbū
vel verbi ſēsus, seu cōstruētio, vel
ipsa cōstitutio quasi grāmatically
ad litterā, vel intelligibilius expo
natur, nec intellectus ipsius p̄ legē
te deprauetur in aliquo, seu distor
queatur ad aliudquā līra ipsa sonat

¶ Et

¶ Et ne sedē prædictā cōtra detractores hmōi oporteat vltcrius laborate, vniuersis ac singulis cuiuscūq; præeminētie, cōditionis, aut status districtē præcipimus, ne cōtra prædictā regulā, & statū prædictorum fratrum, seu contra præmissa per nos statuta, ordinata, cōcessa, disposita decreta, & declarata, suppleta, & approbata, & etiā cōfirmata dogmatizent, scribant, determinēt p̄dicēt, seu prauē loquātur publice vel occulte. ¶ Sed si quid p̄enes aliquē in his ambiguitatis emerferit, hoc ad culmen prædictē sedis apostolicē deducatur, vt ex autoritate apostolica, sua in hoc manifestetur intētio, cui soli cōcessū est in his statutacōdere, & cōdita declarare. Glosantes vero in scriptis cōstitutionē ipsā aliter quā eo modo quo diximus, doctores in super siue lectores dum docent in publico ex certa scientia & deliberate intellectum cōstitutionis huiusmodi deprauātes, facien-

Declaratio Nicolai Papa. 3.

facientes quoque commentum,
scripturas, seu libellos, ac ex certa
sciencia & deliberate determinan-
tes in scholis, seu prædicâtes cõtra
prædicta, vel aliqua seu aliquod præ-
dictorũ nõ obstantibus aliquibus
priuilegijs, vel indulgentijs, aut lit-
teris apostolicis, quibuscunque di-
gnitatibus personis ordinibus, aut
locis, religiosis vel sæcularibus, ge-
neraliter vel singulariter, sub qua-
cũque forma vel expressione ver-
borum concessis, quæ nolumus a-
liquibus in præmissis quomodoli-
bet suffragari, excommunicatio-
nis sententiæ, quam ex nunc in ip-
sos præferimus, se nouerint subia-
cere, à qua per neminem nisi per
Romanum Pontificem possint ab-
soluti. ¶ Insuper tam istos contra
quos per nos excommunicatio-
nis est prolata sententia, quam a-
lios, siqui fuerint, circa præmissa
vel eorum aliquod venientes, ad
nostram & sedis memoratæ volu-
mus deduci notitiam, vt quos pro
uisus

uisus modus æquitatis non arcet,
a vetitis compescat rigor apostoli
cæ vltionis. Nulli ergo omnino
hoim liceat, hãc paginam nostræ
declarationis, ordinationis, con-
cessionis, dispositionis, supplition-
nis, approbationis, confirmationis
& constitutionis infringere, vel ei
ausu temerario contraire. Siquis
autem hoc attentare præsumpse-
rit, indignationem omnipotentis
Dei, & beatorum Petri & Pauli a-
postolorum eius, se nouerit incur-
surum. Datum Suřiani. xix. Ka-
lendas Septembris Pontifi-
catus nostri anno
secūdo.

(?)

¶ IN

Declaratio Clementis Papa. s.

INCIPIT DECLARATIO
regule fratrum minorum,
edita a domino Papa Clemente. v. in concilio
vienenfi.

Clemens episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam reuerentiam. Exiit de paradiso, dixit, rigabo hortum plantationum, ait ille celestis agricola, qui vere fons sapientie verbum Dei a patre in preteritum manens, genitum ab eterno, nouissime diebus istis fabricante spiritu sancto in utero virginis factum caro, exiit homo ad opus arduum redemptionis humani generis, peragendum exemplar sequendum celestis vite prebens hominibus semetipsum. Verum quia mortalis vite sollicitudinibus pressus homo, mentis aspectum ab exemplaris huiusmodi intuitu diuertebat, verus noster Salomon
in fo

in folio militantis ecclesie quendam hortum voluptatis inter ceteros fecit a procellosis mundi fluctibus elongatum, in quo quietius ac securius vacaretur contemplandis, obseruandisque operibus exemplaris. In hunc intrauit ipse ut rigaret ipsum secundis aquis spiritualis gratie & doctrine. Hic hortus siquidem est fratrum minorum sancta religio, quae muris regularis obseruantiae firmiter vndique circumclusa, intra se solo contenta Deo, adornatur abunde nouellis plantationibus filiorum. Ad hunc veniens dilectus Dei filius, mortificantis penitentiae myrrham metit cum aromatibus, quae suauitate mira vniuersis odorem attrahentis sanctimonie circumfundunt. Haec est illa caelestis vitae forma & regula, quam descripsit ille confessor Christi eximius sanctus Franciscus, ac seruandam a suis filiis verbo docuit pariter & exemplo. ¶ Quia vero dicte sanctae

Declaratio Clementis Papæ. 5.

sanctæ regulæ professores ac emulatores deuoti, vt alūni & veri filij tātī patris affectabant, sicut & feruenter affectant, ad purum & plenum præmissam regulam firmiter obseruare, attendentes quædam quæ dubium poterant afferre sensum in ipsius regulæ serie contineri, pro ipsorum declaratione hñda recurrerunt prudenter, olim ad apicē apostolicæ dignitatis, vt certificati per ipsam, cuius pedibus etiam per ipsam regulam sunt subiecti, possent domino pulsis cunctis dubijs cum plena claritate cōscientiæ deseruire. Horum autem pijs ac iustis supplicationibus plures prædecessores nostri Raman. Pontifi. successiue, sicut dignum erat, applicantes aures & animum declarauerunt ea quæ dubia videbantur, addiderunt nonnulla, & aliqua concesserunt, sicut expedire videbant fratrum conscientijs, ac puræ obseruantix huius statui. Verum quia plerumque vbi culpa

pa

pa non est, eam timere solent con-
scientiæ timoræ, quæ in via dei
quodcunque deuium expauescūt
non sunt ad plenum. ex dictis de-
clarationibus dictorum omnium
fratrum consciētiae quietate, quin
circa aliqua ad regulam, ipsorum-
que statum pertinentia dubitatio
num: in ipsis fluctus aliqui generē-
tur & oriantur, sicut ad aures no-
stras pluries, & de quam pluribus
in publicis & priuatis consistorijs
est perlatum. Quapropter per ip-
sos fratres nobis extiit humiliter
supplicatum, quatenus prædictis
dubijs quæ occurrerunt, & quæ
pōt occurrere in futurum, adhibe-
re oportuna declarationis reme-
dia, de benignitate sedis apostoli-
cæ curaremus. ¶ Nos igitur cuius
animus ab ætate tenera pia deu-
otione efferbuit ad huiusmodi pro-
fessores regulæ, & ad ordinem ip-
sum totum, nunc autem ex com-
muni cura pastoralis regiminis
quam immeriti sustinemus, ad ip-

Declaratio Clementis Papae. 5.

fos fouendos dulcius, & attentius
gratiosis fauoribus prosequendos
tanto prouocamur ardentius, quã
to frequentius intenta mente re-
uoluimus fructus vberes quos ex
eorum exemplari vita & salutari
doctrina toti vniuersali ecclesiæ
continue cernimus peruenire, tã
pia supplicantium intentione cõ-
moti, ad peragendum diligenter
quod petitur, studia nostra duxi-
mus conuertenda, ipsaque dubia
per plures archiepiscopos, & epif-
copos, & in theologia magistròs,
& alios litteratos prouidos & dis-
cretos examinari fecimus diligen-

*Art. 1.
de ob-
seruan-
tia euã-
gelico-
rum cõ-
siliorũ
& præ-
cepto-
rum.*

ter. ¶ Cum igitur in primis, ex eo
quòd in dictæ regulę principio ha-
betur, regula & vita minorum fra-
trum est scilicet domini nostri Ie-
su Christi sanctum euãgelium ob-
seruare, in obedientia viuendo, si-
ne proprio & in castitate. Item in
fra, finito vreo anno probationis,
recipiantur ad obedientiam, pro-
mittentes vitam istam semper &

re-

regulam obseruare. Item circa finem regulę, paupertatem & humilitatem, & sanctum Euangelium domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promissimus obseruemus. Fuit hesitatum, an fratres eiusdem ordinis ad omnia tam precepta quam consilia euangelij, ex professione suę regulę teneantur, quibusdam dicentibus quod ad omnia, alijs autem asserentibus quod ad sola illa tria consilia, videlicet viuere in obedientia, in castitate, & sine proprio, & ad ea quę sub verbis obligatorijs ponuntur in regula obligantur. ¶ Nos circa hunc articulum prædecessorum nostrorum vestigijs inherentes, ipsumque articulum quoad aliquid plenius prosequentes, dictę hesitationi duximus respondendum, quod cum votum determinatum cui uslibet habeat cadere sub certo, vouens regulã non potest dici teneri ex vi voti huiusmodi, ad ea

Declaratio Clementis Papæ. 5.

consilia euangelica quæ in regula non ponuntur. Et quidem beati Francisci conditoris regulæ hæc probatur fuisse intentio, ex hoc quod quedam euangelica consilia in regula posuit, alijs prætermisis. Si enim per illud verbum, regula & vita, minorum fratrum hæc est, &c. intendisset eos ad omnia consilia euangelica obligare, superflue & nugatorie quedam eorum, suppressis cæteris, in regulæ expressisset. Cum autem natura termini restrictiui hoc habeat, quod sic excludit ab ipso extranea, quod cuncta ad ipsum pertinentia concludit, declaramus & dicimus, quod dicti fratres non solum ad illa tria vota absolute accepta, ex professione suæ regulæ obligantur, sed etiam tenentur ad ea omnia implenda, quæ sunt pertinentia ad hæc tria, quæ regula ipsa ponit. Nam si ad hæc tria prædicta tantum præcise & nude promittentes se seruare regulam, viuendo in obedientia, in

in castitate, & sine proprio, & nō
etiam ad omnia contenta in regu-
la, quæ hæc tria modificant arcta-
rentur, pro nihilo & vanæ profer-
rentur hæc verba, promitto sem-
per hanc regulam obseruare, ex
quo ex his verbis nulla obligatio
nasceretur. Nec tamen putandum
est quod beatus Franciscus pro-
fessores huius regulæ quantum ad
omnia contenta in regula modifi-
cantia tria vota, seu ad alia in ipsa
expressa intenderit æqualiter esse
obligatos, quin potius aperte dis-
cernit, quod quo ad quedam ipso-
rum transgressio est mortalis, &
quo ad quedam alia non, cum ad
quedam ipso-
rum, verbum appo-
nat præcepti, vel æquipollentis ei
dem, & quo ad alia, verbis alijs sit
contentus. ¶ Item quia præter ea
quæ expresse verbo præcepti, ex-
hortationis, seu monitionis ponū-
tur in regula, nonnulla verbo im-
peratiui modi, negatiue, vel affir-
matiue apposito inferuntur, ha-

Art. 2.

an ver-

ba impe-

dem, & quo ad alia, verbis alijs sit

ratiui

mōi o-

bligent

fratres

sicut

præcep-

Declaratio Clementis Papa. 5.

ſerius extitit dubitatum, an tenerentur ad iſta vt ad habentia vim præcepti. Et quia vt intelleximus non minuitur hoc dubium, ſed augetur, ex eo quod feliciſſimæ recordationis Nicolaus Papa. 3. prædeceſſor noſter noſcitur declaraſſe, q̄ fratres ipſi ex profeſſione ſuæ regulæ ſunt aſtriçti ad ea conſilia euangelica, quę in ipſa regula præceptorie, vel inhabitorie, ſeu ſub verbis equiſſimis exprimuntur, ſupplicauerunt prædicti fratres, vt ad ipſorum conſcientias ſerenandas declarare, quæ horum cenſeri debeant præceptis equiſſimis, ac obligatoria dignaremur. ¶ Nos itaque, qui in ſynceris horum conſcientijs delectamur, atterdentes quòd in his quæ animæ ſalutem reſpiciunt, ad vitâdos graues remorſus conſcientiæ, conſulte pars ſecurior eſt tenenda, dicimus, q̄ licet fratres non ad omnium quæ ſub verbis imperatiui modi ponuntur in regula ſicut ad

ad præceptorū seu præceptis æqui-
pollentium obseruantiam tenean-
tur, expedit tamen ipsis fratribus,
ad obseruandam puritatem regu-
læ & rigorem, quòd ad ea sicut ad
æquipollentia præceptis se noue-
rint obligatos, quæ hic inferius an-
notatur. Vt autem hæc quæ vide-
ri possunt æquipollentia præcep-
tis ex vi verbi, vel saltem ratione
materiz de qua agitur, seu ex vtro-
que, sub compendio habeantur, de-
claramus, quòd illud quod ponit-
ur in regula de non habendo plu-
res tunicas quam vnam cum capu-
tio & aliam sine caputio. Item
de non portandis calciamentis,
& non æquitando, extra casum
necessitatis. Item quòd fratres
vilibus induantur, item quòd
ieiunare à festo omnium sanctorum
vsque ad natiuitatē Dñi, & in sex-
tis ferijs teneantur, itē q̄ clerici fa-
ciant diuinum officiū secundum
ordinem sanctę Romanę ecclesię

Item
Dum

Declaratio Clementis Papæ. 5.

item quòd ministri & custodes p
necessitatibus infirmorum, & fra-
tribus induendis sollicitam curam
gerant, item quod si quis fratrum
in infirmitatem ceciderit, alij fra-
tres debent ei seruire; item quod
fratres non prædicent in episcopa-
tu alicuius episcopi, cum ab eo il-
lis fuerit contradic-tum, item quod
nullus audeat populo pœnitus
prædicare, nisi à ministro genera-
li, vel alijs quibus secundum de-
clarationem prædictam id compe-
tit, fuerit examinatus approbatus,
& ad hæc institutus, item quod
fratres qui cognoscerent se non
posse præmissam regulam spiritua-
liter obseruare, debeant, & possint
ad suos ministros recurrere, item
quod omnia que ponuntur in re-
gula ad formam habitus, tam no-
uiciorum, quam etiam professorū
necnon ad receptionis modum, ac
professionem spectantia, nisi reci-
pientibus quo ad habitum noui-
ciorum, si cut dicit regula secundū

Deum

Deum aliter videatur, hæc in quâ
omnia sunt à fratribus tanquam
obligatoria obseruanda. Item ordo
communiter sentit, tenet, & tenuit
ab antiquo, quod vbicunque po-
nitur in regula hoc vocabulum, te-
neantur, obtinet vim præcepti, &
obseruari debet à fratribus sicut
tale. ¶ Ceterum, quia Christi con-
fessor prædictus agendorum ac
seruandorum circa recipiendos ad
ordinem ministris & fratribus mo-
dū præbens, dixit in regula, quod
caueant fratres & eorum ministri
ne sint solliciti de rebus suis tem-
poralibus, yt libere faciant de eis
quicquid ipsis à domino fuerit in-
spiratum, licentiam tamen habeant
mittendi eos ad aliquos Deum ti-
mentes, si consilium requiratur,
quorum consilio sua bona paupe-
ribus erogentur. Dubitauerunt &
dubitant multi fratrum, an liceat
ipsis de bonis ingredientium quic-
quam recipere, si donetur, & si ad-
dandum personis & conuentibus

§
Art. 3
an pos-
sint re-
cipere
fratres
de bo-
nis ordi-
nam in-
grediē-
tium.

Declaratio Clementis Papae 5ⁱ

possint eos inducere sine culpa, si etiam ad disponendum distributionem rerum talium debeant ipsi ministri seu fratres dare consilium, vbi ad consulendum alij quam ex ipsis ad quos ingressuri mittantur, possint idonei inueniri. Nos autem considerantes attente, intendisse sanctum Franciscum, suae regulae professores, quos fundauerat in maxima paupertate, ab affectu temporalium rerum ipsorum ingrediētium per dicta verba, specialiter & totaliter elongare, vt quantum est ex parte fratrum ipsorum receptio ad ordinem, sancta & purissima appareret, & ne aliquo modo oculum viderentur habere ad bona eorum temporalia, sed ad ipsos tantum diuino seruitio mancipandos, dicimus omnino debere, tam ministros quam fratres ceteros a dictis inductionibus ad sibi dandum & suasionibus necnon a dandis circa distributionem consilij abstinere, cum per hoc

hoc ad timentes Deum status alterius mitti debeant, non ad fratres, ut vere cunctis pateant, esse tam salubris instituti paterni studiosi zelatores, seduli & perfecti. Cum vero facere de reb⁹ suis quod dñs inspirabit, ipsamet regula ingrediētib⁹ liberum velit esse, nō videtur quin liceat eis recipere, consideratis scilicet eorū necessitatibus, & moderaminibus declarationis iam dictæ, siquid de bonis suis intrans, sicut & cæteris pauperib⁹, per modū eleemosynæ libere velit dare.

Cauere tñ in acceptione oblatoꝝ talium decet fratres, ne ex receptoꝝ rum quantitate notabili, præsumi possit sinister oculus contra ipsos.

¶ Præterea, cum dicatur in regula, quòd illi qui iam promiserūt obedientiam habeant vnā tunicam cum caputio, & aliam sine caputio qui habere voluerint, itē quia fr̄es oēs vestimētis vilib⁹ induāt, nosq; prædicta verba declarauerimus qui pollere p̄ceptis, volētes pleni⁹

§
Art. 4
de fratru⁹ vestimentis, & eorum vilitate.

hæc

Declaratio Clementis Papæ. 5.

hæc determinare, dicimus quantū
ad numerum tunicarum, quod plu-
ribus vti non licet, nisi in necessi-
tatibus quæ haberi possunt ex re-
gula, secundum quod hūc passum
memoratus prædecessor noster
plenius declarauit. Vilitatem autē
vestium, tam habitus quam inte-
riorum tunicarum, illam intelli-
gere debere dicimus, quæ secundū con-
suetudinem, vel conditionem præ-
debeat quantum ad colorem pan-
ni, & precium vilem merito repu-
tari, non enim quo ad regiones o-
mnes potest determinatus vnus
modus in talibus assignari. Huius-
modi etiam vtilitatis iudicium, mi-
nistris & custodibus, seu guardia-
nis duximus committendum, eorū
super hoc conscientias onerantes
ita tamen quod seruēt in vestibus
vilitatem. ¶ Quorum etiam mini-
strorum, custodum, & guardiano-
rum iudicio, eodem modo reliqui-
mus, pro qua necessitate pnt ipsi
fratres calciamēta portare. ¶ Dein
de

§
*De cal-
ciamen-
tis. Art. 5.
de ieiun-
ijs.*

de cum duobus temporibus anno
tatis in regula scilicet festo omniū
sanctorum vsque ad Natiuitatē
domini, & maxime quadragesimę
in quibus ieiunare tenentur, infe-
ratur in eadem regula, alijs autem
tēporibus nō teneantur nisi sexta
feria ieiunare, & ex hoc voluerūt
aliqui dicere, quōd dieti ordinis
fratres non tenentur, nisi ex con-
decentia, ad alia ieiunia nisi ad
ista, declaramus, debere intelligi
eos non teneri ad ieiunium alijs tē-
poribus, præterquam in ieiunijs
ab ecclesia constitutis. Non est e-
nim verisimile quōd vel institu-
tor regulæ, vel etiam confirmator
absoluere eos intenderit à seruan-
dis illis ieiunijs, ad quæ de com-
muni statuto ecclesiæ obligantur
cæteri Christiani. ¶ Porro cum di-
ctus sanctus volens fratres suos su-
per omnia à denarijs seu pecunia
esse totaliter alienos, præcepit fir-
miter fratribus vniuersis vt nullo
modo denarios vel pecuniam re-
cipiant

§
Art. 6
de ob-
seruan-
tia præ-
cepti. f.

Declaratio Clementis Papæ. 5.

cipiant per se vel per interpositam personam, istumque articulum declarans idem prædecessor noster, casus & modos posuerit, quibus seruatis à fratribus non possint dici, nec debent per se vel per alium pecuniæ receptores, contra regulam vel sui ordinis puritatem, dicimus fratres teneri cauere summopere, quòd pro alijs causis, vel sub modis alijs quam ponit dicti prædecessoris nostri declaratio, ad dantes pecunias siue deputatos nuncios non recurrant, ne si secus ab ipsis attentatum fuerit, transgressores præcepti, & regulæ merito possint dici. Nam vbi aliquid alicui generaliter prohibetur, quod expresse non conceditur, intelligitur denegatum. Quo circa, quæstus omnis pecuniæ, ac oblationum pecuniarum receptio in ecclesia vel alibi, cippi seu trunci ordinati ad offerentium seu donantium pecunias reponendas, necnon & quicumque recursus, alius ad pecunias,

nas, seu habentes ipsas qui per declarationem prædictam non cōceditur, hæc inquam omnia sunt eis simpliciter interdicta . Cum etiam recursus ad amicos spirituales expresse tantum in duobus casibus secundum regulam concedatur, videlicet pro necessitatibus infirmorum, & fratribus induendis, idque pie & rationabiliter, considerata necessitate vitæ, ad alias necessitates, fratrum pro tempore occurrentes (cessantibus elemosynis) seu etiam ingruentes: sepe dictus prædecessor duxerit extendendum, attendant fratres præfati, quòd pro nullis causis alijs quam prædictis, vel similibus, in via vel alibi, recurrere licet eis ad amicos huiusmodi, siue sint dantes pecunias, seu deputati per ipsos, siue nunci, vel depositarij, seu quouis alio nomine appellentur, etiam si cōcessi per eandem declarationem modi circa pecuniam integrè seruentur.

¶ Deniq;

Declaratio Clementis papæ. 5.

§ ¶ Denique, cū idem cōfessor summe affectauerit suę regulę professores totaliter esse abstractos ab effectu & desiderio terrenorum, & specialiter à pecunia, & eius vsu totaliter in expertos, sicut probat prohibitio de recipienda pecunia, in regula sepius repetita, curare fratres vigilāter ne cesse est, quòd cum ex causis prædictis, & modis ad hñtes pecunias deputatas pro ipsorum necessitatibus recurrere oportebit ad tenentes ipsas, quicū que hi fuerint, principalem vel nūcij, in omnibus sic se gerant, quòd se cunctis ostendant in dictis pecunijs, sicut nec habent, poenitus nil habere. Quapropter præcipere quando & qualiter pecunia expendatur, comotumque exigere de expensa, eam quomodocūque repetere, siue deponere, aut deponifacere, capsulam pecunię, vel eius clauē deferre, hos actus, & con similes, sibi fratres illicitos esse sciant. Prædicta enim facere, ad so

Nota.

los

hos dominos pertinet qui dederūt,
& eos quos ipsi deputauerunt ad
hoc ipsum. ¶ Proinde cum vir
sanctus paupertatis præmissæ in re
gula modum exprimens dixerit
in eadem, fratres nihil sibi approp-
rient, nec domum, nec locum, nec
aliquam rem, sed tanquam pere-
grini & aduenæ in paupertate &
humilitate domino famulantes,
vadant per eleemosynā confiden-
ter, sicque declaratum extitit per
nonnullos prædecessores nostros
Romanos pontifices, hanc ex pro-
prietatem intelligi debere tam
in speciali quam etiam in commu-
ni, propter quod, & rerum omnium
concessarum, oblatarum, & dona-
tarum fratribus (quas & quarum
usum facti scilicet ordini vel ipsis
fratribus licet habere) proprietatem
& dominium in se & Romanam
ecclesiam receperunt, dimisso in
eis ipsis fratribus tantummodo usu
facti simplicis, ad nostrum fuerunt
deducta examen, quæ in ordine

Art. 7
de ex
proprietate
fratrum.

Declaratio Clementis Papae 5:

fieri dicebantur, & videbatur præ
dicto voto, & puritati ordinis re-
pugnare, videlicet ea prosequa-
mur ex ipsis quæ remedio credi-
mus indigere, quòd se institui hæ-
redes, non solum sustinent, sed
procurant. Item, quòd redditos an-
nuos suscipiunt interdum in tam
notabili quantitate, quòd conuen-
tus habentes, totaliter inde viuunt.
Item, quòd cum ipsorum negocia
etiam pro rebus temporalibus in-
curijs agitantur, assistant aduoca-
tis & procuratoribus, & ad instigā-
dum eosdem se ibidem personali-
ter representant. Item, quòd cum
executiones suscipiunt vltimarū
voluntatum & gerunt, seque in-
tromittant quandoque de vsurarū
vel male ablatorum dispositioni-
bus, seu retributionibus faciendis.
Item, quòd alicubi non solum ex-
cessiuos hortos, sed etiam vineas
magnas habent, de quibus tam de
oleribus, quam de vino multum
colligitur ad vendendum. Item,
quòd

quòd temporalibus mensium, vel vindemiarum sic copiose granum & vinum mendicando, vel aliunde emendo colliguntur à fratribus & in cellarijs & granarijs reconduuntur, quòd per anni residuum, & absque eorum medicatione possunt transigere vitam suam. Item, quòd ecclesias, vel alia edificia facium, vel procurant fieri in quantitate & curiositate, figurę ac formę, ac sumptuositate notabiliter excessiua, sic quòd non videntur habitacula pauperum, sed magnatum. Paramenta etiam ecclesiastica in plerisque locis tam multa habent, & tam notabiliter & preciosa, quòd excedunt in his magnas ecclesias cathedrales. Equos insuper & arma eis oblata in funeralibus recipiunt indistincte. Tamen communitas & fratrum, & specialiter rectores ipsius ordinis asseriebant, quòd prædicta seu plura ex ipsis in ordine nõ fiebāt. Quod & si qui reperiuntur

Declaratio Clementis Papæ. 5.

rei in talibus, rigide puniuntur, nec non contra talia ne fiant, sunt facta pluries ab antiquo statuta in ordine multum stricta. ¶ Cupientes igitur nos ipsorum fratrum providere conscientijs, & cuncta dubia, quantum possibile nobis est, de ipsorum pectoribus removere ad prædicta, modo qui sequitur respondemus. Cum enim ad veritatem vite pertineat: vt id quod exterius agitur interiorem mentis habitum & dispositionē representet, necesse habēt fratres, qui se ex propriatione tanta à temporibus abstraxerunt, ab eo quòd diætæ ex propriationi esset, vel posset videri contrarium abstinere. ¶ Quia igitur in successione transit, non solum vsus rei, secundum & dominium suo tempore in hæredes, fratres autem præfati nihil sibi in speciali acquirere: vel eorū ordini possunt, etiam in communi, declarando dicimus, quòd successione huiusmodi quæ etiam

De hereditatibus non acceptatis.

ex

ex sua natura indifferenter ad pecuniam, & etiam ad alia mobilia & immobilia se extendunt, considerata sui puritate voti; nullatenus sunt capaces. Nec licet eis valorem hæreditatum talium, vel tã tam earum partem quòd præsumi posset hoc in fraudem fieri, quasi submodo & forma legati sibi dimitti facere, vel sic dimissa recipere quin potius ista sic fieri ab ipsis, simpliciter prohibemus. ¶ Cum que annui redditus intra immobilia censeantur à iure, ac huiusmodi redditus obtinere paupertati & mendicitati repugnet, nulla dubitatio est quòd prædictis fratribus redditus quoscunque, sicut & possessiones, vel eorum etiã vsum cum eis non reperiatur concessus recipere vel habere, conditione considerata ipsorum, non licet.

¶ Amplius, cum non solum quod malum esse dignoscitur, secundum & omne quod speciem habet mali sit à viris perfectis specialiter c-

De red
dibus
non hñ
dis,

De non
assisten
do incu
rys.

Declaratio Clementis Papæ. 5.

uitandum, Ex talibus autem assistē
tibus in curijs, & instigationibus,
cum de rebus agitur in ipsorum
commoda conuertendis, credun-
tur verisimiliter ex his quæ foris
patent, de quibus habent homi-
nes iudicare, in ipsis rebus fratres
assistentes aliquid querere tanquā
suum, nullo modo debent huius-
modi voti & regulæ professores,
se talibus curijs, & litigiosis acti-
bus immiscere, vt & testimonium
habeant ab his qui foris sunt, &
puritati satisfaciant voti sui, ac e-
uitetur per hoc scandalum proxi-

*De non recipiē
dis a fra-
tribus
testa-
mento-
rum e-
xecu-
tionib⁹* morum. ¶ Verumetiam cum dicti
ordinis fratres non solum à recep-
tione, proprietate dominio, siue
vsu ipsius pecuniæ, verumetiam
à contractatione qualibet ipsius,
& ab ea sint pœnitus alieni, quem
admodum sepeditus prædecessor
noster in declaratione huius regu-
læ plene dixit, cumque dicti ordi-
nis professores pro nulla re tempo-
rali possint in iudicio experiri,

præ

prædictis fratribus non licet, nec
competit quimpotius, considera-
ta sui puritate status, debent sibi
scire interdictum, quòd huiusmo-
di executionibus & dispositioni-
bus se exponant, cum hæc vt se-
pius absque litigio, & contracta-
tione, vel administratione pecu-
niæ nequeant expediri. Verum
tamen in his exequendis dare cõ-
siliium, ipsorum statui non obsistit
cum ex hoc ipsis circa bona tem-
poralia, nulla iurisdictio, actio in
iudicio, siue dispensatio tribua-
tur. ¶ Licet vero non solum sit
licitum sed & multum conue-
niens rationi, quòd fratres qui in
laboribus spiritualibus, orationis
& studij sedule occupantur, hor-
tos & areas habeant competen-
tes, ob recollationem vel recrea-
tionem sui, & interdum ad seipso
post labores huiusmodi corpora-
liter deducendos, nec non ad habē-
da necessaria hortalia pro seipsis
habere tñ hortos aliquos vt colan-

De non
haberi-
dis hor-
tis su-
perfluis

Declaratio Clementis papæ. 5.

tur, ac olera & alia hortalia pre-
cio distrahantur, necnō & vineas
repugnat suæ regulæ & ordinis
purity, secundum quod dictus
prædecessor declaravit, ac etiam
ordinavit, quod si talia ad vsum
proxime dictos, vtputa agrum vel
vineam ad colendum, & consimi-
lia fratribus legarentur, per omnē
modum fratres à receptione taliū
abstinerent, cum etiam præmissa
habere, vt precium fructuum suis
temporibus habeant, ad naturam
& formam prouētuum appropin-
quet.

§
*De non
congre-
gando
frumen-
tum ab
sque e-
uidenti
necessi-
tate.*

Rursus, cum prædictus
sanctus tam in exemplis vitæ quā
verbis regulæ oñderit se velle,
quod sui fratres & filij diuinæ pro-
uidentie innitētes, suos in Deum
iacerent cogitatus, qui volucres
coeli pascit, quæ non congregant
in horrea, nec seminant, nec me-
tunt, non est verisimile voluisse ip-
sum eos habere granaria, vel cella-
ria, vbi quotidianis mendicationi-
bus deberent sperare posse transi-

gere

Declaratio Clementis Papa. 5.

excessiua in multitudine & magnitudine debeant reputari. Ideoque volumus, quòd vbique in suo ordine deinceps, temperatis & humilibus ædificijs sint cõtenti, ne huic tante paupertati promissæ, quod patet oculis contrarium, foris clamet.

De non habendis paramentis, & vasis excessiuis.
¶ Quauis etiam paramenta & vasa ecclesiastica, ad honorem diuini nominis ordinentur propter quem omnia fecit ipse Deus, tamen qui absconditorum est cognitor ad animum sibi ministrantium respicit principaliter non ad manum, nec per illa sibi vult seruire, quæ suorum seruitorum conditioni & statui dissonarent, propter quod sufficere debent eis paramenta & vasa ecclesiastica decencia, in numero & in magnitudine sufficienter competenter. Superfluitas autem, aut nimia preciositas, vel quæcũque curiositas in his seu alijs quibuscunque, non potest ipsorum professioni vel statui conuenire. Cum etiam hæc sapiant

piant thesaurizationem aut copiā
paupertati tantæ, quo ad huma-
num iudicium, derogant manife-
ste. Quapropter præmissa seruari
à fratribus, volumus & manda-
mus. ¶ Circa æquorum vero &
armorum oblationes, illud decer-
nimus in omnibus & per omnia ob-
seruandum, quod per declaratio-
nem prædictam in pecuniarijs no-
scitur elemosynis diffinitum.

§

¶ Ex præmissis autem succreuit
non parum scrupulosa quæstio in-
ter fratres, videlicet vtrum ex sue
professionæ regulæ obligentur
ad arctum & tenuem, siue paupe-
rem vsum rerum, quibusdam
ex ipsis credentibus & dicenti-
bus, quod sicut quo ad domi-
nium rerum habent ex voto abdi-
cationem arctissimā, ita ipsis quo
ad vsum arctitudo maxima &
exilitas est indicta, alijs in con-
trariū asserentibus, quòd ex pro-
fessione sua, ad nullum vsum pau-
perem, qui non exprimitur in re-
gula

Art. 8.
an fra-
tres te-
neantur
ad vsū
paupe-
rum ex
regula.

Declaratio Clementis Papæ. 5.

gula obligantur, licet teneantur ad vsu moderatum temperantiæ sicut & magis ex concedenti quàm cæteri Christiani. Volentes itaq; conscientiarum prædictarum fratrum providere quieti, & his alterationibus finem dare, declarando dicimus quod fratres minores est professione suæ regulæ specialiter obligantur ad arctos vsus, seu pauperes qui in ipsorum regula continetur, & eo obligationis modo, sub quo continet seu ponit regula dictos vsus. Dicere autem, si cut aliqui asserere perhibetur, quod hæreticum sit tenere vsu pauperem includi vel non includi sub voto euangelicæ paupertatis, præsumptuosum & temerarium iudicamus. ¶ Demum, quia ex eo quod dicta regula per quos & ubi fieri debeat ministri generalis electione tradens, nullam fecit de ministrorum provincialium electione vel institutione pœnitentiam mentionem, oriri super hoc poterat dubitatio

*Ar. 9.
de electione
institutione
ministeriorum
provincialium*

tatio inter fratres . Nos volentes
posse ipsos clare & secure , pui-
de re in omnibus factis suis , declara-
mus, statuimus, etiam & ordina-
mus hac constitutione in perpe-
tuum valitura, vt cum alicui pro-
uincix de ministro fuerit prouidē-
dum, ipsius ministri electio, pœnes
capitulum prouinciale resideat,
quam idem capitulum die sequen-
ti qua fuerit congregatum facere
teneatur. Ipsius autem electionis
confirmatio, ad ministrum perti-
neat generalem. Et si quidem ad e-
lectionem huiusmodi per formā
scrutinij procedatur, & votis in di-
uersa diuisis electiones plures in
discordia celebrari contingat, illa
quæ a maiori parte capituli nume-
ro (nulla zeli vel meriti collatione
seu consideratione habita) fuerit
celebrata, exceptione seu contra-
dictione quacunque alterius par-
tis non obstante, per dictum gene-
ralem ministrum, de consilio dis-
cretorum de ordine (praus tamen

Declaratio Clementis Papæ. 5.

ex officio, prout spectat ad ipsum
diligenti examinatione præmissa)
confirmetur, vel etiam infirmetur
prout eis secundum Deum visum
fuerit expedire. Et si fuerit infir-
mata, ad capitulum prouinciale e-
lectio huiusmodi reuertatur. Cæte-
rum, si capitulum memoratū Die
prædicta ministrum eligere præ-
termittat, ex tunc ministri prouin-
cialis prouisio, ad generalem mi-
nistrum libere deuoluatur. Verū
si ministro prædicto & capitulo
generalibus, ex certa, manifesta,
& rationabili causa videretur ali-
quam in prouincijs vltamarinis
hiberniæ greticiæ, seu romanię (in
quibus hæctenus alius prouiden-
di modus dicitur ex causa certa &
rationabili seruatus) expedire mi-
nistrum prouincialem per mini-
strum generalem, cum proborum
ordinis consilio, potius quam per
capituli prædicti electionem præ-
fici, in prouincijs hiberniæ, etiā vl-
tra marinis irrefragabiliter, in ro-

mania vero vel grecia, qñ minister dictę prouincię moreretur vel absolueretur citra mare, illa vice, feruetur absque dolo partialitate, & fraude (super quo eorum consciētias oneramus) quod super hoc dictus minister, cum dictorum proborū consilio, duxerit ordinādū.

In destitutione vero dictorum ministrorum prouincialium, seruari volumus quod super hoc actenus de ipso ordine extiterit obseruatum .

¶ Cæterum, si contingeret eosdem ministro generali careere, per vicarium ordinis fiat super hoc, quod faciendū fuerit per eūdem ministrum, vsquequo prouisum fuerit de generali ministro . Porro siquid de huiusmodi ministro prouinciali secus attemptari forte contigerit, illud ipso facto sit irritum & inane .

¶ Nulli igitur omnino hominum liceat, hanc paginam nostrarum declarationum dictorū cōmissionis, responsionis, prohibitionis, ordina-

Declaratio Clementis Papæ. 5.

ordinationis, mandationum, con-
stitutionum, iudicationum, & vo-
luntatum infringere, vel ei a usu
temerario contraire. Si quis autem
hoc attentare præsumperit, indig-
nationem omnipotentis Dei, ac
beatorum Petri & Pauli A-
postolorum eius se no-

uerit incurfu-

rum.

¶ NOTATV DIG-
nissima in hoc opusculo
vide. cap. 2. de dispensa-
tione regulæ & prelatorú
circa vestes & calciamen-
ta de recurſu ad pecu-
nias vide. c. 4.

¶ De paupertate vide. c.
6. & de vsu aræto & demē-
dicitate de casibus refer-
uatis, vide. c. 7.

¶ De obedientia & spiri-
tuali obseruantia regulæ
vide. c. 10.

¶ De suspectis confortijs
& de monialibus vide.
cap. 11.

et
DE NOTATA DIC

quod in hoc opusculo
videtur quod de
notata dicuntur
quodammodo & notata
ta de re nota ad hoc
nisi videatur.

De pauperibus vide. c.
de re nota & deus
dicitur de cathos talis
nisi videatur.

De obedientia & spiritus
tali obsequio regis
vide. c. 10.

De respectu consensu
& de moralibus vide.
cap. 11.

¶ **COMPENDIVM**
 declarationum tum summorū
 pontificum, tum etiam aliorum
 præstantissimorum doctorum,
 super euangelicam Regulam se-
 rasici patris nostri Francisci, à
 patre fratre Francisco Ortiz
 Lucio prædicatore
 Prouincie Ca
 stella.

R I V S quam
 breuem singulo
 rū capitum no-
 stræ regulæ ex-
 positionem ag-
 grediamur ali-
 quot fundamen-
 ta erunt iacienda.

¶ Regula hæc euangelica quam *Primiū*
 professi sumus, à sede apostolica *funda-*
 confirmata, loco fundamēti & ba *mentū.*

Fundamenta.

sis Christū & eius euangelium habet, sine quo nullum ædificiū permanere potest, vt ex cap. cū Paulus. i. q. i. constat.

2. *Fundamentum.*

¶ Integrum est sanctæ sedis apostolicæ, regulas & ordines in Dei ecclesia approbare & cōfirmare, vel infirmare, easdemq; regulas declarare, probatur ex. cap. finali de re-
ligiosis domibus in. 6. & extra eodem titulo. cap. vnico & ex. cap. cum ad monasterium de statu monachorum & ex Clementina exiui eodem titulo & ex. cap. exijt de verborum significatione & cōstat etiam ex principio & fine eiusdem regulæ, ex quibus apertissime coligitur seraphico patri nostro Francisco fuisse semper cordi, suam regulam & ordinem omnino determinationi subiectioni & declarationi dictæ sanctæ sedis submittere, & hæc fuit causa ob quam præcepit vt à domino Papa vnum de sanctæ ecclesiæ Cardinali

nalibus peteremus.

¶ Cum enim summus Pontifex su-
preum perfectionis & prelato-
nis gradum obtineat, illi primum
incumbit viam ad perfectionem
ostendere, adque ita in causis ar-
duis adque in his quæ ad finem &
mores, &c. pertinent, ad illum est
recurrendum, & quod ipsa sancta
sedes romana tenet credit determi-
nat & approbat, nos firmiter cre-
dere tenere approbare & sequi
debemus, quod satis superque in
multis capitibus iuris canonici cõ-
firmatum esse legimus vt in . cap.
palam. 11. d. cum aliquot sequenti-
bus & in . c. de quibus. 20. d. & . c.
præceptis. 12. d. & in . cap. quoties
24. q. 1. & in . cap. maiores de bap-
tismo.

¶ Hinc omnibus institutis ordina-
tis & concessis per ecclesiam spi-
ritu sancto cõgregatam, vel per
sanctissimum Papam facientem
quod in se est, consulendo . f.

Fundamenta.

doctos viros & pro tribunali sedē
do, & ipsis est voluntas seraphici
patris nostri Francisci maximē cō
sona, qui quidem voluit vt domi
no Papæ, quemadmodum promi
simus, & pedibus sanctæ Roma
næ ecclesię semper subiectissimus
cum ipsius ecclesię proprium sit
vt diximus, regulas viuendi san
ctæ suscipere & approbare & de
clarare seu interpretari vt. cap. ex
cellentissimus. 11. q. 2. & de legi
bus. le. vltima, & extra de senten
tia ex com. inter alia. & de iudicijs
c. cum venissent & de verborum
significatione. cap. exit, aperte de
claratur, nam aliter sentire de po
testate Papæ & ecclesię, quam Pa
pa cum ipsa sentit, est scismaticum
& hæreticum, estque directe eccle
siam destruere velle. Vt constat.

23. quæst. 2. cap. non vos, &

24. quæstio. 1. cap. loquitur

quia ad quem pertinet legis pri
uilegiorum & regularum datio,

ad

21

ad eum spectat earundem inter-
 prætatio & declaratio. Vt con-
 stat. 1. quæstio. 1. cap. ex his,
 & ratione obedientiæ tenemur il-
 lis declarationibus non contra-
 dicere nam vt dictum est, ec-
 clesia vniuersalis accepta vel pro
 concilio rete congregato, siue
 pro Papa faciente quod in se
 est cum consilio Cardinalium &
 doctorum, cum sit sancta & im-
 maculata in his quæ sunt de fi-
 de & quæ pertinent ad mores,
 in suis declarationibus errare non
 potest, quoniam Christus orauit
 & orat pro ea lege. cap. arcta
 cum sequentibus. 24. quæst. 1.
 & cap. violatores. 25. quæst. 1.
 & cap. igitur eadem causa quæst.
 27. & 11. dict. cap. quis. in fine
 & 12. d. capit. 1. & 2. &
 d. 22. cap. omnes & tota. d.
 99. & 25. quæst. 1. cap. pri-
 ma salus & quæstio. 2. cap.
 an putato. & huiusmodi sunt
 declara-

*Autor
 confor.*

*Al
 uarus su
 per re-
 gulam.*

Fundamenta.

declarationes Nicolai. 3. c. exijt & Clementis. 5, in Clementina exiui super nostram regulam, nam in cōcilio Vienenſi fuit vna edita & altera in eodem concilio roborata, & per plures alios ſucceſſores. Vide Cordubenſem. q. 3. lib. 3. de po- teſtate Papæ.

2. Cor. ¶ Hinc in illis declarationibus cō-
vol. ſiſtere omnimodam ſalutē & per-
fectionem regularis vitę noſtrę
conſtat, neque enim per eas perfe-
ctiōni regulę quoquomodo de-
rogatur, & contrarium tenere &
affirmare eſſet error damnabilis
vt Aguſtinus de Anchona in lib.
de poteſtate Papę docet.

3. Cor. ¶ Hinc dicenti, beatum patrē Frā-
vol. ciſcum in ſuo teſtamento reliquiſ-
ſe ſine gloſa, reſpondendum eſt,
non per hæc verba prohibuiſſe
gloſas & expoſitiones inquiren-
tes verum ſenſum, ſed gloſas im-
pertinentes & extortas, tum etiam
quia

quia verba illa neque habent auctoritatem à regula neque à sede apostolica vt patet per Gregoriū. 9. in sua declaratione & per Nicolaum. 3. adque ita non cadunt sub præceptis regulæ neque sunt obligatoria. Tamen quia per illa verba non imponit legem nec potuit summis pontificibus vt non valeant regulam declarare & dubia quæ pro tempore possent oriri super obseruantiam regulæ, interpretari fuit enim subditus pedibus sanctæ Romanæ ecclesiæ & illi obedientiam promissit, vt constat ex principio regulæ, neque etiam Honorius. 9. qui regulam approbavit potuit hoc prohibere suis successoribus, quia par in parem non habet imperium vt constat. c. inferior sedes. le. & c. innotuit, de electione, etsi prohibuisset sibi ipsi contradixisset quia in diuersis regulæ locis docet & concedit posse fieri dispensationem circa præcepta regulæ, ad exteriores obseruan-

Fundamenta:

tias corporales pertinentia, non solum per Papam, verum etiã per prelatos ordinis vt cap. 16. regulæ insinuauit dicens ad suos ministros possint recurrere & cap. 2. de tunicis & calciamentis habendis videbimus.

3. Fundamētum.

¶ Regula beati patris nostri Francisci quemadmodum & Christi euangelium non est in verbis tantum sed in sensu & ecclesię interpretatione & consuetudine accipienda, neque in syllabis tantum aut nominibus, sed in eius significatione & opere. Hoc enim innuere voluit beatus pater noster Franciscus in principio primi capitis dicens. Regula & vita fratrum minorum hæc est .s. domini nostri Iesu Christi sanctum euangelium obseruare nempe vt est in regula expressum & . cap. 2. promittentes vitam istam & regulam obseruare & . cap. 10. si viderint se non posse regulam spiritualiter obseruare

uare, &c. Et in fine. paupertatem & sanctum euangelium obseruemus, quibus verbis coligitur euidenter non in syllabis, sed in eiusdem regulæ per litteras & syllabas, expressa operatiua obseruantia regulæ formam existere, in qua forma religio fratrum minorum sita est. Non enim ut quis sit frater minor sat est habitû deferre quia solus habitus non facit monachû, sed regularis vita. Et confirmatur hoc fundamentum per canonem, Marchion. i. quæst. i. vbi ita habetur. Non putemus in verbis scripturarum esse euangelium, sed in sensu non in superficie sed in medula, non in sermonum folijs, sed in radice rationis. Et rursus, fraus sit canoni velle, cum salua superficie litteræ per adinventionem aliquam, dolo malo contra mentem eius circumuenitur & ff. de regibus lege contra legem, idem habetur. Quare regulæ forma intellegenda est non

Dibus
Bonanè
tura. q.
20.

Fundamenta.

non secundum voces sed secundū
sensum & effectum.

*4. Fun-
damen-
tum.*

¶ Inter declarationes summorum
pontificum & doctorum & san-
ctorum diui Bonauenturæ & diui
Bernardini, nota hoc esse discrimen .s. quòd primæ quæ à sede
sancta emanarunt, sunt per modū
determinationis & definitionis, se-
cundæ vero sunt inquisitiones sen-
suum regulæ, & secundo diferunt
quia summi pontifices in suis de-
clarationibus possunt addere &
sententiã adque sensum minuere,
ad vero doctores hoc efficere nõ
possunt, & ratio est quia doctores
per modum disputationis inuesti-
gant sensum & intellectum regu-
læ sine additione & diminutione.

*Agusti-
nus de
ancho-
na depo-
testate
Papæ .
art. 1.*

*5. Fun-
damētū*

¶ Tandem animaduerte, summos
pontifices in suis declarationibus
non imponere nouum præceptum
propterea quòd in eis non est ali-
quod verbum præceptiuū signifi-
cans,

cans; vt puta præcipio mando pro-
hibeo sed declarando aiunt, defi-
nimus determinamus volumus de-
claramus, quemadmodum eccle-
sia determinando & declarando
decreta fidei noui facit propositio-
nem catholicam & de fide neque
est, catholica de fide nisi quia reue-
lata à deo, sicut scriptura sacra
non est catholica. 1. de fide per ec-
clesiam, sed solum autentica per
eius declarationem & diffinitio-
nem.

¶ Ex his fundamentis coligitur 4. Cor-
vol.
qui seruat regulam beati patris nri
Francisci, sicut est à summis ponti-
ficibus declarata, verus est tati pa-
tris filius quoniam viuere secun-
dum præfatas declarationes est re-
gulæ puritatem seruare, quia euā-
gelium Christi, & regula nostra,
potius in sensu & in vsu quam in
verbis constituitur, vt ex primo
Corrolario & ex. 3. fundamento
apertissime conuincitur, quibus om-
mi-

Regula. Cap. I,
in omnibus positis restat ut regulæ cō-
pendium aggrediamur.

Cap. I. Regula.

Regula & vita fratrum
minorum hæc est scili-
cet sanctum euangeliū
obseruare. &c.

¶ In hoc primo capite beatissimus
noster pater Frāciscus ob oculos
breui ponit veluti in prologo quo
dam omnia quæ in sua regula præ-
cipienda sunt ut in sequentibus
conclusionibus quæ scitu necessa-
ria, sunt videbimus.

I. Conclusio.

Non ex regula tenemur fra-
tres minores ad obseruan-
tiam omnium consiliorum
sacrosancti euāgelij, neque admo-
nitiones eiusdem regulæ, ut cum di-
cit. Moneo exortor, seruandas,
sed solum ad præcepta in regula
decla

declarata & expressa à summis pō
 tificibus, aut ad æquipollentia. l. *Theo. 22*
 quæ præcepti vim habent, custo- *9. 186.*
 dienda. Neque tenemur seruare *arti. 9.*
 testamentum patris nostri Francisc
 ci. Hæc conclusio probatur aucto
 ritate summorum pontificum qui
 regulam exposuerunt. Nam cum
 sedendo pro tribunali & sumpto
 doctorum omnium consilio, &
 adhibita quantum in ipsis erat de-
 bita diligentia, ita illam declaraue
 rint, proculdubio non potuerunt
 errare vt in secundo & tertio fun-
 damento supra probaui.

II. Conclusio.

Fratres minores ex vi regulæ
 tenemur sanctæ sedi aposto
 licæ obedire & illi honorem
 & reuerentiã debitã præstare & vi
 tam. Si opus fuerit pro eius defen
 sione pro ceteris viris religiosis
 Christianis perdere, & colligitur,
 ex hoc prologo vbi sic ait.
 ¶ Frater Franciscus præmittit obiectã
 sanctæ

Regula. Cap. I.

sanctę Romanę ecclesię, potuitq;
noster pater hoc promittere & nos
in illo tanquam in nostro primo
religionis paręte, quia vt talis hoc
promittit Papę & eius successoribus
vt ex textu constat, & quia
patres possunt pro filijs pascisci &
ad fidem obligare, vt ge. 17.
vbi Deus inquit statuam pactum
meū inter me & te, & inter semen
tuū post te adque ita beatus pa-
ter noster Franciscus promittit o-
bedientiam Papę & successoribus
eius canonice intrantibus &
ecclesię Romanę pro se & pro
toto ordine. tum etiam tenemur ef-
se subiectos ecclesię ex illo. c. 12.
semper sint subditi & subiecti pe-
dibus sanctę ecclesię Romanę,
&c.

*Cordus.
bensis.
c. 1. q. 4*

3. Conclusio.

Fater minor non tenetur ad
perfectionem omnimodam,
neque ad vitanda omnia ve-
nialia, neque etiam ad inquirenda
omnia

mnia media quæ ad perfectionem
 desiderantur. Conclusio hæc vni-
 ca ratione probatur quia finis præ-
 cepti & regulæ non cadit sub præ-
 cepto. Tenetur nihilominus quili-
 bet frater hanelare ad perfectionē
 & medijs & obligationibus in sua
 regula contentis, inquirere illam.
 Esset enim ridiculus si quis exi-
 stens in schola perfectionis non la-
 boraret vt perfectus discipulus e-
 uaderet, quare si actu vel virtute
 proponeret non acquirere maio-
 rem perfectionem, vt dictum est, *Tho. 22*
 lethaliter peccaret, quia directe p- *q. 184.*
 fessione suæ obice poneret & il- *186. sco*
 lam contennere videretur. Vt in *tus. li. 3*
d. 38.
 trata. super dispēsatione Corro. 1 *Floren.*
 habetur & ita intelligendus est Eu- *2. p. tit.*
 sebius emissinus in homilia. Vide *16. c. 118*
 te vocationem vestram carissimi, *1. Cordu*
 venire ad claustrum aut hæremū *bēsis. q.*
 summæ perfectionis exordiū est, *2. intro.*
 sed non perfecte in hæremo viue- *1. c. 1.*
 re summa dannatio est. 1. non ha- *q. 3.*
 nelādo ad pfectionē, peccatū est.

Regula: Cap. 1,

¶ Capit. 2. Regula de his qui
volunt vitam istam accipere
& quomodo, & qualiter rece-
pi debent, Huius capituli sentē-
tia sequentibus conclusionibus
declarabitur.

I. Conclusio.

Mnes tenentur, ido-
neos ad religionem, à
suo proposito non re-
uocare nec retrahere
sine causa rationabili, hæc conclu-
sio confirmatur ex iure diuino &
canonico. 19. q. 2. c. alienum & se-
quētib. Et ex vi regulæ quia vt
pontifices summi declarant omnia
quæ posita sunt in hoc. 2. c. de reci-
piendis nouicijs & ad professionē
admittēdis, sub præcepto. 12. equi
pollente continentur, vt Cordu-
bensis docet. c. 1. q. 2.

Cordu.

c. 2. q. 1

2. Con-

II Conclusio.

Non sunt ad religionem nisi idonei recipiendi. Hæc conclusio probatur, quia hic dicit beatus pater Franciscus, diligenter examinent eos, &c. Et ratio est quia quodlibet opus debet proportionari operanti. Ideo ut doctor in nomen dicit, hæc vita & regula non debuit aliquibus imponi neque confirmari propter suam arctissimam perfectionem, nisi feruente requirentibus adque deuote patienter & instanter & cum maturitate, quia est maximæ perfectionis & supererogationis, & ideo honorius. 9. qui regulam ab Innocentio. 3. approbatam, confirmabit, in confirmatione huius regulæ & vite regularis dixit vris pijs præcibus & desiderijs inclinatis, quia feruentibus amore Dei & desiderantibus perfectione eiusdem & ad eam hanelantibus proporcionatur hic status,

*Diuisio
Bonauenturæ
in q. 10.
Bernardinus de
Arcualo. du.*

K 2 & con

Cap. II. De nouiciorum idoneitate.

& confirmatur exemplo Dauidis qui antequam cum Golia in arenâ descenderet fuit de sua fortitudine & virtute examinatus adque ita afortiori debet examinari nouicius & si non fuerit idoneus, est reiiciendus, & constat exemplo de homine à quo Christus eiecit legionem demoniorum, qui videns se à tanto periculo liberatum dixit Christo. Magister vbi habitas? & hoc dixit volens esse vnus ex discipulis Christi cui respondit Iesus redi in domum tuam. Quasi dixerit ibi poteris mihi inseruire & non in statu apostolico, & ita tenentur prælati sub pœna peccati mortalis, dicere nō idoneo, filie di in domū tuam & ibi serua mandata quia huic statui nostro idoneus non es.

¶ Idoneorum qualitates sequuntur.

¶ Idonei autem dicuntur fideles & non omnes sed qui vere & cum feruenti feruore & proposito dicendi

cendi mundo & pompis eius lon-
gū vale, & qui cū proposito obse-
quium præstandi deo, & si non cū
tanto feruore cum maxima confi-
dentia in Deo, & humilitate, vo-
lunt habitum recipere, & cupiunt
examinari & vt de illorum viri-
bus periculum fiat. Ita David di-
xit Goliath. Ego venio in nomine
domini fidens, in dispositis autem
datur religio ista in scandalum si-
cut data fuit Michol Dauidi vt fa-
cta scriptura docet, illis nēpe qui
præter necessaria ad vsū mode-
ratum & arctum alia desiderant
& ratio est quia eatenus bonū est
relinquere sua quatenus sollicitu-
dinem impediētem à diuinis exer-
citijs tollit. Quare si per mendici-
tatem aliqui religiosi efficiuntur
magis solliciti ad temperalia acqui-
renda & impediuntur à diuinis, tã
non erit bonum illis, relinquere
sua & aliena mendicare, vt infra
in. 6. cap. regulę declarabitur, &
status iste quia profectissimus est

1. Regu-

17. 6

18.

Angles

q. de mē-

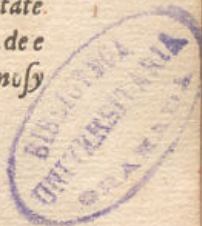
dicitate.

tra. de e-

leemosy

etiam

K 3 non

C. 11. De nouiciõũ idoneitate.

non expedit multis vt diuus Bo-
nauentura. quæst. 10. & expositio
sine titulo vt supra præterea, ne
habeant naturales complexiones
mores & inclinationes contra re-
gulam. Item ne sint leues in con-
stantes, ad hæc nec debitis onerati:
nam si hi professionem emittant
valida est, peccant tamen & tenen-
tur ad religionem, & ad restitutio-
nem per modos licitos vsque ad
mutationem habitus. Et prælatus
tenetur talem licentiam concede-
re dũ modo sit sine scãdalo. Vide
Angles in. 2. parte. florun. quæst.
15. difficultate. 9. & in tabula gene-
rali fol. 95.

¶ Ad hæc non debent esse coniu-
gati, hæc conditio habetur in regu-
la & capit. quia Agato. 27. quæ-
stio. 2.

¶ Tumetiã ne eorum parentes
sint in extrema necessitate, & si ne-
cessitas non fuerit extrema sed
magna, siue ante sumptionem ha-
bitus siue post acciderit, & si præ-
latus

latus (in magna necessitate existentibus parentibus) nolit tali religioso ut possit parentibus subuenire, licentiā præbere tenetur religiosus suo prælato obedire qui Deo de hac re rationem redet. Ita tenet Cordubensis hoc in loco, & in suo quæstionario lingua bulgari. quæst. 141. quia iam (inquit) est suis parentibus mortuus & religioni uiuit. Vide Angles. q. de voto. d. 13. & Bartholomeum de Medina Dominicanum in sua summa mandato. 4. §. 14. & quod in regula sequitur de testamento. Condendo ante professionem ut mittantur ad aliquos Deum timentes, hæc non sunt de præcepto sed de consilio, quantum ad distribuendum bona pauperibus, ne videantur fratres, nouiciorum bona appetere & seculares de receptione bonorum in magna quantitate, scandalicentur.

¶ Item si poterit nouicius habitū

pro-

C. II. De nouitijs & professione.

professionis, fiat illi protestatio q̄
certo modo, iam est professus taci-
tus & in genere ad religionem o-
bligatus & q̄ nullum ius acquirit
in religione ante professionem e-
missam, quam statim finito anno
emittet, iuxta decretum Concilij
Triden. de refor. se. 25. c. 15. etsi an-
te annum fiat professio, erit nulla.
Poterit tamen post annum delicē-
tiam nouici, & prouincialis vel e-
ius vicem gerentis, professio per a-
liquot dies protrahi, Quoniam au-
tem fieri debeat donatio à noui-
cijs & quomodo vide. titul. 20. de
donationibus. l. 4. & Concilium
Trident. se. 25. cap. 16. vide etiam
27. q. 1. c. neque viduas & 19. q. 2.
& dubitabis vtrum sit necessaria
hæc conditio nempe vt nouicius
sit robustus & fortis ita vt possit
nudis pedibus incedere & non x-
quitare & habitum ordinis absq̄
alijs indumentis portare & alia o-
nera regulæ sustinere, ita vt nullo
modo liceat debiles vel delicatos
ad

ad ordinem recipere? Cui dubitationi respondeo. Promittens regulam non promittit viginti quatuor vota expressa sed tria duntaxat, adque etiam seruare regulæ præcepta eo modo quo regula obligant, & quoniam regula non obligat debiles ad istos rigores, bene potest debilis regulam promittere. Cum proposito tamen quòd si aliquando fuerit robustus seruabit regulam eo modo quo robustos obligat. Et hæc responsio fuit data à patre Cordubensi in hac provincia quando quidam doctor, infirmus & debilis voluit regulam promittere & promisit, & nec poterat vel adhuc nouicius, hos rigores per est tamen limitanda responsio ne generaliter hoc seruetur sed circa aliquam personam notabilem vel litteris vt præfactus doctor erat vel genere & dignitate vt etiã ex constitutionibus constat. In quibus sunt aliæ conditiones quæ in nouicijs desiderantur. Et reci-

C. II. De nouicijs & professione.

piens ad professionem debet manifestare nouicijs clare de suo statu & obligatione vt Bernardinus de Arebalo dubio. 15. & exo. 24.

II Conclusio.

Promittens regulam nostram sciens, atque intelligens substantialia eiusdem regulæ, simpliciter profitetur & quamuis nesciat multiplices abusus in communi fratrum consuetudine introductos, ad regulæ obseruantiam, tenetur, & probatur, quia ex vi professionis tenetur ad id quod per votum suum intendit. scilicet quomodo libet implicite vel explicite se obligare vt doctores in . 4 . d. 38. docent, & sat est quod voluntas sit implicita seu intentio virtualis, quia qui vult principale, vul necessario ei annexa & accessoria, & ibidem necessario inclusa. Vt deregulis iuris in . 6. habetur re. 42 quia regulam & non malam consuetudinem promittimus lege . c. cum

cum delictus & cap. ex parte
 quôd metus causa, &c. Et sylue-
 strum & Cordubensem. cap. 2.
 quæst. 15. quia qui vouet, intelligen-
 tur vouere secundum intentionē *Bernar*
 instituentis & approbatīs prout *dinus de*
 ius cōmune declarat & notā quôd *Archa-*
 si nouicius promittit regulam se- *lo du. 10*
 cundum consuetudinem bonam
 & iustam conformem declaratio-
 nibus & dispensationibus regulæ
 & prælatorū, quæ sunt intra latitu-
 dinem regulæ quæ se cum pura ob-
 seruantia & substantiali regulæ
 compatiuntur, quamuis non secū-
 dum suum rigorem, talis nouicius
 non obligatur ad accidentalia &
 non obligatoria regulæ nisi talia
 reformatur, quoniam tunc si in-
 conuentu vbi fit reformatio viue-
 re cupit, tenetur reformate viuere
 & cum reformatis cum rigore vitæ
 degere quia ad vitam regularem
 pertinet se conformare cum alijs.
 Nota etiā ad maiorem explicatio-
 nem eorū q̄ dicta sunt & q̄ infra
 sequuntur

C. II. De nouicijs & professione

sequuntur, votum professionis, præcipue hæc tria respicere nempe paupertatem continentiam seu castitatem & obedientiam. Nam alia ad hæc ordinantur.

¶ Nota tertio quod quæ in nostra
Tho. 22. regula per modum monitionis exor
q. 186. tationis vel consilij, ponuntur nõ
art. 9. obligant ad mortale, dummodo
absit contemptus. Sed solum obli-
gant sub reatu mortalis peccati
quæ per modum præcepti & quæ
æquipollent præceptis & quæ
vim præcepti habent, vt summi
pontifices Nicolaus. 3. Clemens. 5.
in declarationibus supradictis ex-
plicauerunt, propterea quòd fra-
tres promittentes regulam, astringuntur voto suæ professionis ad
suæ regulæ obseruantiam, & ex
consequenti ad omnia præcepta
quæ in illa continentur, itaque ad
præcepta & ad monita & consilia
suo modo vt diximus obligantur
lege serena conscia quæst. 2. licet
aliarum religionum regulæ nõ o-
bli-

bligent suos religiosos ad mortale
nisi propter contemptum vt diuus
Tho. 22. quæst. 186. art. 9. quia nul
lum ferre est præceptum obligato
rium in eis vt Cordubensis cap. 10
quæst. 4.

III Conclusio.

EX vi regulæ tenemur vnã *Cordub.*
tunicam cum capucio mani- *q. 22. c.*
feste portare, qui habitus ex- *2.*
terior nominatur, & bracas & cor
dam, hæc conclusio ad litteram ha
betur in regula & ita est obseruan
da & intelligenda. Conceditur ta
men nobis vsus alterius tunicæ e-
xemplo Christi Iesu, qui habuit *Nō pos-*
vnã tunicam inconsutilem & a- *sumus*
liam super quam milites miserunt *deferre*
fortes, & nota quòd quanuis iux- *subucu-*
ta regulæ rigorem non possimus *las, tho-*
vti pluribus indumentis & tunicis *races pã*
tamen secundum quatuor magi- *nos line-*
stros, ex dispensatione ipsius regu- *os.*
læ secundum tempera & frigiditas
regiones,

C. II. De nuncijs & professione.

regiones, cum licentia prælatorū,
pensatis necessitatibus & alijs cir-
cunstantijs circumspectis, poterim-
us, quando eis videbitur, pluri-
bus vti tunicis & cap. 4. præcipit
quòd ministri & custodes curam
infirmorum & induendorum, sol-
litam gerant, & sententia diui ber-
nardini in sua epistola art. 7. est.
quòd in rebus dubijs subditi tenē-
tur sequi suorum prælatorum iu-
diciū, quemadmodum & in ar-
duis, iudiciò & determinationi sū-
morum pontificum, tenemur obe-
dire vt habetur. 23. quæst. 1. c. quid
culpatur, & c. exempli gratia si du-
bium sit quibus cibis vtēdum qui-
bus pannis & quo colore &
qua forma, habitus constare de-
bent, in ijs inquam & similibus de
quibus certa regula tradi non po-
test propter temporum & locorū
diuersitatem, tunc prælati tenen-
tur declarare & dispensare sicut
necessitati viderint expedire & il-
lis tenentur subditi obedire aliter
enim

C.II. De dispensatione regula: 30

enim iuxta illud euangelij qui vos audit me audit ex qui vos spernit me spernit, rei iudicabuntur.

¶ Lege diuum Bonauenturam in sua apologia. c. 2. vbi hæc eadem latius docet, & adduci potest in suam confirmationem, regula iuris in . 6 . inspicimus in obscuris quod verisimilius est & quod plerumque fieri consuevit, &c. Et capitulo non debet. Extra de consanguini. & affini. nam ecclesia sancta & catholica plerumque nonnulla rationabiliter, præcipit quæ suadente subditorum vtilitate, postmodum consultius & rationabilius, in melius commutat, vt constat in. cap. alma mater de sententia excommun. in. 6. quare si vniuersalis mater ecclesia hoc plerumque agit, mirum videri non debet si eius filija (vtpote) minorum religio, inspecta necessitate vtilitate & charitate, hoc idem faciat.

Vt diuus Bernardus, l. de præcepto & dispensatione, tradit. Præsertim
cum

C. 11. De dispensatione regula.

4. *Re. 18*
2. *peral.*
29.

cum huic rei sacrae scripturae autoritas sufragetur. Lege caput quia sancta Romana. d. 63. §. verum, ubi ponitur exemplum Ezechiae qui serpentem aeneum, iusu Dei a Moyse confectum, destruxit, quia populus iam serpente a neo abutebatur idolatrando, cuius aspectu, a morte serpentina in deserto liberabatur. Adq; ita a simili, multa fuerunt in ordinis institutione proposita, quae temporis discursu propter fratrum augmentum & in firmitatem, & temporum & locorum varietatem, fuerunt aliter disposita & ordinata. Unde summi pontifices, multa, sicut communi bono illis videbatur expedire, prouiderunt vel per seipsos declarando vel praelatis ordinis committendo, vt. V. G. usus carniuum in regula non est prohibitus, licet non deceat nisi moderatus & discretus quod quidem & alia id genus, praelatorum iudicio relinquuntur, qui solliciti esse debent vt modis licis & ho

tis & honestis fratribus necessaria ministrantur, ita ut à recta & stricta paupertate non recedatur. Ita docet beatus Bernardinus in sua epistola, arti. 5. & est definitum in Concilio Tridentino sessione. 25. de reformatione. c. 2.

¶ Præterea prælati possunt committere curam induendi fratres, guardianis & guardiani alijs, quoniam guardianis iam est annexa cura induendi fratres secundum loca & tempora, & dispensandi ut subditi plures tunicas, iuxta diuersitatem temporum & locorum possint habere, ut constat ex litteris officij guardianatus, debet tamen esse iuxta & rationabilis causa ex parte dispensati nempe necessitas aliqua corporalis vel spiritualis, particularis vel communis presens, vel imminens verbi gratia, quando persona aliqua vel communitas sine dispendio salutis corporalis, vel spiritualis, vel boni communis, sine

L ne

Cordu-
bensis.c.
10. q. 41

C. 11. De disp. reg. circa vestes & alia.
ne dispensatione cōmode nō pos-
sunt transire, vel quando immine-
ret scandalum, vt colligitur aper-
tè ex. cap. necessaria. 1. q. 7. & ex
cap. fraternitatis tuæ. d. 34. & in
hijis standum est iudicio prælati di-
spensatis, facta tamen ei vera ne-
cessitatis relatione, nam tunc præ-
sumendum est in foro conscientie
& ecclesie, causam & dispensatio-
nem esse iustam, nisi manifeste de
opposito siue de in discretione vel
inaduerentia seu ignorantia, vel
incuria, vel malitia, vel coactione
dispensantis, constat, vt colligi-
tur ex. cap. 2. stote misericordes
de regulis iuris. Extra, & pro ma-
iori explicatione eorum que dixi-
mus sit.

III Conclusio.

PApa in tota regula existente
causa rationabili, dummodo
non sit in præiudicium tertij,
dispensare potest, & vt professus
ad

ad laxiorem religionem transeat,
& habetur . 25 . quæst. 1. c. ideo
permittente, & c. Vide defensorium
in . 3 . notabili, & trat. inter zelatorem,
& quòd Papa censeatur habere omnia iura
in scrinio peccatoris sui, vide extra de
constitutionibus. cap. 1. lib. 6. & Tho. 2. 2.
quæstio . 184 . artic . 7 . & Ioannem Perinum
doctorem Parisiensem tractatu, super
dispensatione regulæ, fo. 157. & Cordubensem
capit. 2. quæstio . 17. & cap . 10. quæstio . 4.
super regulam & pro maiori explicatione
sit conclusio.

V. Conclusio.

Prelati nostri ordinis non possunt dispensare generaliter in omnibus quæ in nostra regula continentur, ad cuius conclusionis explicationem, nota tria esse genera eorum quæ in nostra regula continentur primi generis sunt præcepta, quæ vel sunt inhibitoria seu eminentia, vel equipollentia

C. 11. De dispensatione regula.
vel vim præcepti habentia & æmi-
nencia sunt octo quæ sequuntur.

- 1 ¶ Primum nullo modo licet eis de
ista religione exire. c. 2.
- 2 ¶ Et nullo modo denarios vel pe-
cunias recipiant. c. 4.
- 3 ¶ Nequid sibi approprient neque
incommuni. c. 6.
- 4 ¶ Ne ingrediantur monasteria mo-
nacharum. c. 11.
- 5 ¶ Vt obediant suis ministris in om-
nibus, &c. c. 10.
- 6 ¶ Ne habeant suspecta confortia
vel consilia. c. 11.
- 7 ¶ Ne sint compadres virorum vel
mulierum. c. 10.
- 8 ¶ Quòd ministri petant vnum de
sanctæ Romanæ ecclesiæ Car-
dinalibus. Qui sit protector or-
dinis vt. cap. 12. & in omnibus
supradictis solus Papa potest
dispensare, iusta & rationabili
causa existenti. Vt constat ex
supra allegatis.

Consi-

¶ *Consilia equipollentia præceptis per declarationem summorum pontificum, sequuntur.*

- 1 ¶ Ne fratres habeant plures tunicas quòd vnam sine capucio & aliam cum caputo vt. c. 2.
- 2 ¶ Vt fratres vestimentis vilibus induantur vt. c. 2.
- 3 ¶ Ne possint portare calciamenta vt. cap. 2.
- 4 ¶ Vt clerici faciant diuinum officium vt. cap. 3.
- 5 ¶ Vt ieiuent à festo omnium sanctorum & ferijs sextis. c. 3.
- 6 ¶ Quòd non debeant æquitare nisi manifesta necessitate. c. 3.
- 7 ¶ Vt ministri sollicitam curam gerant pro infirmis curandis & fratribus induendis & pro similibus necessitatibus. c. 4.
- 8 ¶ Vt si quis fratrum infirmatur alij fratres debent. Illi seruire. cap. 6.

C.II. De dispensatione regula.

- 9 ¶ Ne prædicent in episcopatu alicuius episcopi contra eiusdem episcopi voluntatem vt cap. 9.
- 10 ¶ Nullus frater prædicet nisi examinatus & approbatus. c. 9.
- 11 ¶ Quòd ubicū que sunt fratres qui scirent se non posse regulam spiritualiter obseruare, debeāt recurrere ad ministros vt. c. 10.
- 12 ¶ Duodecimū præceptū cōplectitur omnia quæ posita sunt in. c. 2. De recipiendis nouicijs & eorum professione, & in omnibus istis supradictis possunt prælati nostri dispensare, præterquā in octauo & in decimo vt patet ex supra allegatis & ex concessione Pij secundi in supplemento. fff. 100.

¶ *Sequuntur habentia vim præcepti.*

- I ¶ **P**rimū si qui fratrum instigante inimico mortaliter peccauerit pro illis de quibus ordinatum fuerit, &c. Teneantur recurrere. c. 7

¶ Vt

C. II. De dispensatione regula: 84

- 2 ¶ Vt vniuersi fratres teneantur habere generalem ministrum. c. 8.
- 3 Quòd ministri si viderint generalem non esse sufficientē, debeant deponere. c. 8.
- 4 ¶ Quòd prouinciales teneantur ire ad capitulū generale vt in. c. 8. Et prælatis nostri possunt dispensare in primo præcepto huius classis & in ultimo vt patet ex supra dictis, præcipuè ex concessione Pij. 2. Et nota q̄ quando Pius. 2. concedit prælatis vt possint in his quæ non sunt contra regulam, est intelligendum hoc dummodo non sit contra substantialia obligatoria, cuius modi est recipere triticum ad vendendum, sed recipere triticum vel agnos proinduedis & curandis fratribus vbi non est alius modus habendi, per Syndicum nomine Papæ vel nomine dantis, non est hoc contra præceptum de non recipiendo pecunias per se, vel per interpositā personā licet aliquomodo fortassis sit cōtra

L 4 ali-

C. II. De distiſpēs. regula & platorū.

aliquam circumſtantiam ſeu conditionem, vel modificationem, ad plenam obſeruantiam illius præcepti, requiſita, & ita non fit omnino contra ſeu extra totam latitudinem regulæ & illius præcepti de non recipiendo pecuniam, quamuis aliquo modo fieri videatur quia non eſt niſi ſolicitam curam gerere per amicos. Perinde æquitate portare calciamenta exiſtenti aliquali neceſſitate quamuis non vr gente, non eſt omnino extra totā latitudinem regulæ & contra eius ſubſtantiam, ſed contra aliquam circumſtantiam vel conditionem requiſitam ad plenam obſeruantiam regulæ & talis præcepti requirentis manifeſtam & vr gētem neceſſitatem, vel in firmitatem vt quis poſſit licite calciari & equitare. Et in ijs que non ſunt omnino contra regulam, vt conſtat de præceptis ſupra allegatis, concedit Papa (etiam cum pura & eſſentiali obſeruantia regulæ) vt prælati poſſint

Cordu-
benſis. c.
10. q. 4.

C. II. De dispens. regula & platorū. 85

sint relaxare & dispensare ex aliquali causa. Et talis causa quæ alias esset insufficientis sine dispensatione prædicta, iam sit sufficiens ad hoc quod quis faciat prædicta contra talia obligatoria, & sic faciens non dicitur facere contra regulam & obseruantiam eius veram puram, & substantialem. Et nota quod licet sint viginti septem præcepta regulæ, reducuntur, tum ad 24. quia illud fratres teneantur obedire fratri Francisco & successoribus eius, est sub illo. cap. 10. obediant suis ministris, & illud de ieiunio sextæ ferie, iam positum est in æquipollentibus in præcepto quinto, & illud de non eundo inter sarracenos & alios infideles. sine licentia, potius videtur præceptum iuris communis quam regulæ nostræ. Vide Cordubensem. cap. 1. quæst. 2. de hoc.

Infra. c.

4. con-

clusio.

7.

Cordu.

c. 10. q.

4.

¶ Sequitur in regula, & qui necessitate coguntur possint portare

L 5   calcia

C. II De dispen reg. & platorum.

calciamenta, & c. Vnde colligitur
posse praelatos dispensare ex ra-
tionabili causa vt ratiōe itineris of-
ficij & debilitatis personę & ratio-
ne temporis. Quod quidam collig-
gitur ex ipsamet regula, vt Nico. 3
§. licet autem, declarat & quatuor
magistri. cap. 2. dicunt. Habere
duas tunicas & non plures esse re-
gulę formę plures habere dispen-
sationis regulę, auctoritate illorū
quibus commissa est cura fratrum
& infra eodem. cap. & fo. calcia-
mentum proprie dici non potest
nisi quod operit pedes & calciari
dispensationis est regulę in neces-
sitate, non calciari vero regularis
est forma. Hęc ibi.

Sevens
consciē-
tia. q.
34.

Et quando non constat de inten-
tione regulę sed quod omnino
vellit obligare in dispensabiliter,
tunc praelati ex vi non regulę sed
ex concessione Pij secundi, pote-
runt dispēsare, Et sub nomine pre-
latorum intelliguntur Guardiani
Sed

C. II. Quod fratres vi libus induantur. 86

Sed prædicta necessitas ad dispensandum non consistit in punto in diuisibili & licet vna necessitas sit maior & magis cogens quam alia vtraque tamen dici potest sufficiens & cogens necessitas. Et in his standum est iudicio, prælatorum quia melius est beneficium regulæ cum humilitate suscipere maxime si auctoritas & præceptum prælati interueniat, qui potest præcipere in quibus potest dispensare, si mouetur ad id præcipiendum aliqua rationabili causa propter aliquem bonum finem, quam periculum ex superstitione incurrere vt cap. 10. videbimus. Et nota quod sandalia possunt deferri sine dispensatione & sine licentia quia non sunt calciamenta vt dicunt quatuor magistri vbi supra & speculum fratrum fo. 37. in quaestio. quæ incipit, quomodo fratres possunt vti pluribus tunicis, &c.

Non potest
sumi de
ferre calciamenta
sine
necessitate
evidenti

Sequitur

C. II. Quod fratres vilibus induantur:

¶ Sequitur in regula, fratres omnes vestimentis vilibus induantur.

Vilibus. s. secundum iudicium prelatorum ut Clemens. 5. & vilitas ista est pensanda iuxta declarationem dicti Clementis, quoad colorem precium, quæ etiam est sententia communis omnium expositorum, attenta consuetudine & conditione provincie in qua sunt fratres. Nam in vna provincia reputatur preciosa quæ in alia vilis vestis habetur. Et ex vi regulæ non obligamur indui vilissimis sed vilibus, & cum vilitas habeat suos gradus, non debent vestes esse adeo preciosæ ut fratres curiosi iudicentur & vani. Quemadmodum serena conscientia. q. 37. docet, nec adeo viles & asperæ ut eas videntes ad terrorem adque derisum & vilipendium indu-

inducantur. Vt Martidus. s. in suis
constitutionibus & Hugo. cap. 2. *Angeli*
& Cardinalis Zabarella in prædi- *casuma*
cta clementina ex iui art, 4. §. utili *de orna*
tas, docent, dicentes, magis curan- *tu. §. §.*
dam esse p̄ni honestatem. Nec *ca. 7.*
sunt audiendi asserentes preciosas *excom*
& subtiles vestes esse durabiliores *muni-*
& ideo magis paupertati confor- *cat. 27*
mes, propterea quod utilitas pan- *Et con*
ni non est consideranda nisi quo- *formi-*
ad precium & colorem. Et cum *tates.*
non omnibus contingat medium *fructu.*
virtutis capere sed prudentibus, *16.*
ne peccetur per excessum vel de-
fectum, in his & alijs huiusmodi
& vt cōtentiones scismata & scru-
puli circa prædicta è medio tollan-
tur, Clemens. §. commisit hæc iu-
dicio prælatorum, oneratis eorum
cōscientijs, & tales vestes erunt se-
cundum regulam si à prælatis iudi-
centur & concedantur, licet sint
aliæ ijs viliores, quæ vt supra dixi-
mus vilitas non consistit in punto
indivisibili, dummodo ab omnib⁹
mani

C.11. Quod fratres vilibus induuntur.
manifeste preciosæ in precio & co-
lore non iudicentur, quia tunc
non est eorum iudicio standum
quia prælatis solum conceditur
vt de uilitate declarent & determi-
nent ita tamen vt à medio notabi-
liter non debent. Quod si dubiū
sit an sint viles, standum est tunc
prælatorum iudicio, vt in omnib⁹
alijs dubijs, quemadmodum Cle-
mens. 5. & Ioannes. 22. in sua de-
claratione trata. 3. tradunt. Qui e-
tiam quantū ad longitudinem la-
titudinem & formam & figuram
& cætera accidentia expectantia
ad habitum, dicunt subditos, obe-
diendo suorum prælatorum iudi-
cio, in his non esse regulę trāsgres-
sores, imo resistentes, esse inobe-
dientes & incurrere graues pœnas
& censuras, Et Benedictus. 12. in
Bulla Redemptor noster. fo. 10.
promulgat sententiam ex commu-
nicationis ipso facto, in fratres per-
tinaciter portantes vel affirman-
tes alias disimiles vestes ab illis
quæ

quæ per prelatos quoad prædicta fuerunt determinatæ, si infra quindecim dies postquam fuerint per ministros requisiti, non desiterint à præfatis, iam autem habentur in statutis & in consuetudine antiqua de forma & de colore habitus.

*¶ Sequitur in regula, & possint ea repetiari de facijs.
&c.*

HÆc est libertas & concessio regulæ & ideo singulas annumeremus oportet.

- 1 ¶ Prima libertas possint repetiari vestes de facijs. &c. cap. 2.
- 2 Sanctam vero quadagesimam ab epiphania. &c. cap. 3.
- 3 Tempore vero manifestæ necessitatis non teneantur. Ieiunio. c. 3
- 4 De omnibus cibis qui apponuntur eis liceat manducare. c. 8.
- 5 Ministri si voluerint, possint convocare capitulum. c. 8.

C. II. Quòd fratres vilibus induuntur:

¶ Volentes ire inter Sarracenos & alios infideles. & c. c. 12.

¶ Possint recurrere ad querendam puram & perfectam obseruantiam regulæ secundum suu rigorem vt . capit. 10 . videbimus, dicitur ergo, possint repectiore. Ne per hoc intelligas quòd concedit libertatem vt duplices tunicas sibi inuicem vnitas in modum diploydis possint portare fratres, quoniam si ita intelligeretur, non video cur sit necessaria dispensatio prælatorum ad plures tunicas simplices portandas cum possent plures vnitas deferre & forte indecentius & sordidius, vt Nicolaus. 3. Clemens 5. §. licet autem hoc liberum concedunt ex licentia prælatorum. Ideo repectiare id est refarcire. Quia si contingat lacerari tunicam non statim est noua procuranda, sed ipsa antiqua repetiari debet, de faciis & alijis petijs, vt diuus pater noster Franciscus faciebat. Et licet contra honestatem & reuerentiam alia

liarum religionū videatur, non tamen in nostra religione vbi abundat paupertas vilitas & abiectio vestium, est contra honestatem.

Et diuus Bonauentura & Hugo declarant, possint repetiari id est nisi per superiores aliud ordinetur. Et ideo ne omnibus liberum esse videatur repetiari vel non repetiari vestes, deberent fieri statuta vt colligitur ex distis doctoribus, cum hoc ad prælatos pertineat, vt conformitas & pax inter omnes obseruetur omnia enim debent fieri sine præiudicio obedientie & regularis vitæ quæ dictam conformitatem & pacem postulant.

¶ *Cap. 3. Clerici faciant diuinum officium & ieiunent, &c.*

¶ Profefsiones tenentur ex vi regulæ ieiunare à festo omnium san-

M sto

C. 3. De Ieiunio.

Etorum vsque ad Natiuitatem do
mini, & omnibus sextis ferijs, &
patet ex declaratione pontificum
& ad hoc obligantur, & si non at
tingant. 20. annum ex voto specia
li, quamuis iure communi non te
neantur ad vlla ieiunia, licet Medi
na Dominicanus in sua suma. fo.
100. mandato. 3. §. 10. contrariū te
neat, quia astringuntur voto suæ
professionis ad obseruantiam suę
regulæ & sic ad omnia contenta
in ea. Vide Angles in floribus. 4.
in quæstione, qui teneantur ieiunare.

¶ Et hoc præceptum intelligitur
exclusiue ita scilicet quòd ipso
die omnium sanctorum & die Na
tiuitatis Domini non fit ieiunan
dum, nisi veniat in. 6. feria quia
ex voto nostro tali die, quamuis
alij Christiani comedant carnes ie
iunare tenemur. Et hæc est com
munis sententia Hugonis. capit. 3.
& syluestri titu. ieiunium quæst.

io. titul. votum. Et de obseruan-
tia ieiunij. capit. finali, & ex vi re-
gulæ tenemur ad vigiliis & ad
quadragesimam saltem non de-
obligamur. Et Clementina. ca-
pit. exiui. & Nicolaus. 3. do-
cent.

*¶ Sequitur in regula, aliam
vero quadragesimam.
&c.*

Non debet prohiberi tale ie-
iunium nisi ex aliqua cau-
sa sufficienti, & nolenti
potest imponi tale ieiunium ex a-
liqua causa vel culpa & ad causam
fit sufficiens ad imponendum vel
prohibendum tale ieiunium ali-
cui, prælatorum & non subdito-
rum est, iudicare. Ideo peri-
culosum est subditis in his pro-
prium sententiam & sensum te-
nere, vel pertinaciter sequi, con-
tra prohibitiones, vel præcepta

C. III De ieiunio.

superiorum. Vt Hugo. capit. 3. & in isto opere. cap. 10. videbimus quando praelati possint præcipere contra concessiones regulæ. Nunc autem notare oportet posse hoc ieiunium vescendo carnibus fieri quia gratuitum est.

¶ *Non debent equitare nisi manifesta necessitate, &c.*

Equitare est uti uestione animalis seu currus, in hoc concordant quatuor magistri & Bonaventura: cap. 3. & Martinus 5. vide tabulam generalem. fo. 99. ex cap. generali Burdegalensi, ubi sic ait. Nullus prouinciali ministro inferior, sub poena priuationis a-stuum legitimorū, audeat equitare, nisi pius manifestet necessitatē suam, vel ministro, vel guardiano vna cum discretis, quod si fuerit guardianus eam ministro, vel discretis manifestet, cui nullatenus li

centia concedatur, nisi per ministrum generalem vel à capitulo prouinciali, præfata licentia pro non concessa habeatur, nisi in scriptis ostendatur. Et quando talis necessitas vel infirmitas, manifesta est, possunt equitare sine vlla dispensatione in foro cōscientiæ. Quæ necessitas ad equitandū non est semper strictissima sed habet suam latitudinem, vt cōclusionē. 4. de calciamentis. cap. 2. & cōclusionē. 5. notauimus, & necessitas præfata attendi debet ratione itineris quia prolixum est vel impeditum aquis lito niubus vel ratione conuenientis seu oportuni vrgentis ve negocij. Ita q̄ cōmode differri non possit, nisi equitando, vel per eum qui equitando potest illud expedire. Aut ratione infirmitatis vel debilitatis personæ quæ non potest sine magno detrimento, pedester ambulare vt Bonauētura. cap. 3. & nota quòd qui se ponit in tali necessitate sine cau

C. 3. Non debem equitare
sa rationabili, tunc ipsa necessitas
erit voluntaria, dum causa eius
non est expediens sed voluntaria.
Ideo expositores sancti dicunt,
quòd causas pro quib⁹ possemus
equitare, debemus vitare, sicut
sunt vagi cursus non expedien-
tes, letigia in quibus aliqui culpa-
biliter & scandalose viuunt.

¶ *Sequitur in regula, consulo*
vero moneo ut quādo va-
dunt per mundum, &c.

Admonitiōnes regulæ opor-
tet annumerare & notare
quæ sunt decem.

1 ¶ Prima est vadant mansueti & hu-
miles & non litigent neque cō-
tendant sed sicut agnimites in-
ter lupos non se defendentes
sed dantes locum iræ . capite.

2 3. ¶ In quamcunque domum intra-
ue

Cap. 3. Non debem equitare. 92
nerint offerant pacem. c. 3.

- 3 ¶ Laborent fideliter & deuote & de laboritio, &c. cap. 5.
- 4 ¶ Vadant confidenter pro elemosyna ne oportet verecundari. cap. 6.
- 5 ¶ Cui dilectissimi fratres totaliter inhzrentes, &c. cap. 6.
- 6 ¶ Ministri cum misericordia iniungant penitentiam, &c. cap. 7.
- 7 ¶ Sint examinata eorum eloquia & approbata, &c. cap. 9.
- 8 ¶ Ministri visitent & moneant fratres suos, &c. cap. 10.
- 9 ¶ Fratres recordentur quòd propter Deum abnegauerunt voluntatem. cap. 10.
- 10 ¶ Et super omnia desiderare debent habere spiritum domini. cap. 10.

¶ Cap. 4.

¶ *Tracipio firmiter ut nullo modo denarios vel pecunias recipiant, &c.*

M 4

¶ Ad

C. III. Non debent equitari.

AD explicandam sententiam huius capituli iacienda sunt duo fundamenta.

1. Primum fundamentum.

¶ Nomine denarii proprie intelligitur ipsa moneta ex quacunque metallo seu materia facta, patet ex clementina c. xvi. §. 12.

2. Fundamentum.

¶ Per pecuniam intelligitur omnis res quae procuratur & recipitur eo animo ut illa commutetur. Ut si recipiatur triticum vinum: lana ut per haec aliud habeatur. Non tamen haec intelligerentur nomine pecuniae, si ut fratres induerentur ex lana, peterent lanam ad commutandum pro pannis.

Prima Conclusio.

¶ Proprie dicuntur recipere denarios

rios per se qui proprijs manibus
contrectat ad conuertendum in
proprios, vel alienos vsus, & per
interpositam personam, qui per fa-
mulum positum suo nomine, reci-
piunt. Et quando famulus dat vel
expendit nomine, fratris & quan-
do frater sicut dominus pecuniæ
præcipit dicēs. Eme hoc vel illud,
& rationem expensarum ab illo
petit. Vt speculum fratrum. fo. 46
& Bonauentu. quæstio. 25. & hæc
conclusio patet ex declaratione
summorum Pontificum, & ratio
est quia fratres non possunt circa
famulum recipientem expenden-
tem nomine dantis, plusquam cir-
ca erogantes & dantes, à quibus
rationem exigere non possunt.

Vnde dñus Papa Gregorius. 9.
vir vtique tam in diuino quam hu-
mano iure peritus, qui mentē bea-
ti Frācischi plenius nouerat, sic dif-
finit. Si rem sibi necessariam vel-
lent fratres emere vel solutionem
facere pro iam empta, possunt nū-

Cap. 4. Nullo modo recipiant.

Bene possumus dicere hic dedit nobis talia necessaria pro tanto precio petimus ut amore Dei velis ei satisfacere.

ciū eius a quo res emititur, vel aliquem alium, volentibus sibi elemosynam facere, præsentare, qui taliter præsentatus non est eorum amicus sed illius potius cuius mandato solutionem facit, seu recipientis eandem qui & elemosynam commissam potest sicut & dominus apud spiritualem vel familiarem fratrum amicum deponere per ipsum loco & tempore, pro eorum necessitatibus, sicut expedire viderit dispensandam. Hæc sunt verba Gregorij & Nicolai tertij. Innocentij. 4. & diuus Bonaventuræ ad Magistrum innominatum dicentem dominus rei temporalis pecuniæ, vel denariorum simpliciter & absolute dare intendit fratribus ipsam, reiiciendo à se dominium, respondet. Nemo sanæ mentis dare intendit fratribus nisi prout competit regulæ & professioni eorū quis enim daret elemosynā ut eos faceret perdere vitam eternā? Dat ergo eis eo modo quo
fra-

fratribus expedit. s. cōmittendo a
 licui qui per se eam dispēset in his
 rebus quas fratribus licet accipere
 & sic pecunia illa per quoruncun
 que manus transeat, nullo modo
 spectat ad fratres, quia semper est
 primi domini. Et dictus Gregorius
 requisitus à fratribus, dixit verba
 supra alegata. Et hoc significat di
 uus pater noster Frāciscus quādo *Quide est*
 addidit. Pro necessitatibus vero *sollicitā*
 infirmorū & alijs fratribus inducn *curā ge*
 dis per amicos spirituales, idest dā *vere.*
 tes denarios vel per nuncios ipso
 rum, ministri & custodes & iam
 guardiani ex cōmissione, sollicitā
 curā gerāt, cessantib⁹ elemosynis
 oblati libere vel ex humili mendi
 catione acquisitis vel de pꝛeꝛcio la
 boris honesti. Ideo Nicolaus. 3. &
 Clemēs. 5. dicūt. Sēper attēdere de
 bent q̄ nō est recurrendū ad ami
 cos spirituales nisi pro necessitati
 bus ijs de induēdis fratribus & cu
 rādis infirmis & his similib⁹ & in ijs
 duab⁹ diuus pater noster Frācisc⁹
 & Pa

Cap. 4. Nullo modo recipiant.

& Papa intelligit alias maiores
& equales. s. quas neque humili
mendicatione nec liberali oblatio
ne, nec laboricio conuenienter &
sine distractione, & impedimento
maioris boni, haberi possunt. Hoc
etiam tenet Cardinalis Zabarella
super illa verba Clementis attend
dant fratres quod pro nullis causis
alijs quam predictis, vel simi
libus, idest necessarijs non vo
luntarijs & illæ causæ predictæ
quas Nicolaus. 3. expressit, sunt
causæ generales & videntur gene
raliter omnes necessitates compre
hendere. Tum quia quedam sunt
eis necessaria quæ non præcise cõ
cernunt eas causas præmissas im
mediate, ideo hic adiecit Papa, &
etiam eis liceat pro causis similib⁹
vt dum transeunt de loco ad locū
ex causa ordinis & non permittū
tur in certo loco transire nisi sol
uant pedagium, licitum est eis ac
quirere eleemosynam vnde sol
uant ne impediatur. Hæc Cardi
nalis

C. 4. Nullo modo recipiant. 98

nalis vbi supra. Vnde dominus
Clemens in dicta Clemētina dicit
ideoque pie & rationabiliter con-
siderata necessitate vitæ, ad alias
necessitates fratrum pro tempore
occurrentes cessantibus elemosy-
nis, sepe dictus prædecessor duxe-
rit extendendum, similiter enim
æquitatis ratio similia iura suadere
videtur, vt dicit glosa in cap. cum
dilecta de confirmatione vtili. Di-
ctum est supra quòd òtra ea que
sunt de dictamine iuris naturalis,
nulla regula vel lex ligare potest
ergo non solum pro illis necessi-
tibus sed pro alijs alibi expres-
sis vel sub intellectu secundum
præfatas declarationes possunt
indubitanter. Fratres ad amicos
spirituales recurrere. Neque re- C. exim
gula prohibet quin fratres qua- pro ne-
rant vitæ necessaria secundum cessitati
tempora & loca & personas & bus ve-
alias circumsstantias occurren- rj deter
tes secundum iudicium præ- minat. s.
latorum, & sub istis de infir-
mis

C. 4. Nullo modo recipiant pecunias.

inuita- mis & vestibus, intelliguntur alie
bilibus nam ius commune appellatione a
presenti limentorum & veltimentorum, cō
bis vel prehēdit lectum habitationem &
imminē ea omnia, sine quibus homo viue
tibus. re commode non potest, habentes
inquit apostolus, alimenta & qui-
bus tegamur. glos. habentes non

1. Tho. 6 quantum ad proprietatem domi-
nij sed facultatem vtendi, quia vt

Cordn. habebant nisi vsum, & sub istis ne
libr. 4. cessitatibus alias intelligit & pro
q. 3. ad. omnibus istis p̄lati sollicitam cu-
5. ram gerant vt fratres prouideātur
necessarijs, licitis tamen modis &
honestis, non p̄cipiendo famu-
lo dantis vel sindico Papæ, tan-
quam famulo proprio sicut domi-
ni pecuniæ, quia cauere debent

fratres ne verbo vel scripto signi-
ficent se habere dominium vel
vsum circa pecuniam cum etiam
vsum, & tactus propter periculum
& scandalum sit nobis interdictus
& excommunicatus. Patent hæc
omnia

C.4. Nullo modo recipiant pecunias. 26
omnia ex declaratione pontificū.
Sed fratres solum possunt rogare
famulū dantis & sindicū, vt in eo-
rū necessitatibus expendant pecu-
niam vel denarios secundum intē-
tionē & voluntatem Papæ vel dā-
tis, quia talis pecunia quousq; cō-
sumatur semper est dantis & po-
test eam reuocare & petere. Vnde
si quis cum dicta pecunia aufugiat
non licebit fratri petere illam in iu-
dicio sed solum indicare domino
vt suam pecuniā recuperet, & pro
maiori declaratione sit.

II. Conclusio.

Fratres non possunt directæ
vel indirecte in iudicio age-
re pro denarijs neq; pro re
eis legata vel pro ea cuius iam v-
sum habent iudices tamen secula-
res & ecclesiastici ex vi officij pos-
sunt compellere hæredem ad sol-
uendū legata. Poterunt tñ fratres
etiam seruata puritate regulæ cer-
tiorē facere iudicem ordinariū
de in

C. 4. Nullo modo recipant pecunias.
de iniuria quę sit defuncto. Vt se-
rena conscientia tenet quęstio. vl-
tima & possumus fratres sic denū-
ciare extra iudicium vt iudices
procedant vt voluerint, dummo-
do non sit pro pecunia legata nē
pe pecunia numerata. Quia si talis
est debent seruari modificationes
& cautela quę in pecunia non le-
gata, certiozem faciendo dominū
vt suam pecuniam recuperet. Sed
si volumus vti sindaco, ipse bene
potest petere in iudicio pecunias
legatas vt infra videbimus conclu-
sione. 5. & 6.

III Conclusio.

Nicola
us. c. exi
iii. §. ca-
terū
§. exiii.
§. porro
et Mar
Non licet seculares petere
denarios pro fratribus quā-
uis sua deuotione petant,
nisi pro induendis fratribus vel in-
tuitu grauis necessitatis adq; hoc
non nomine fratrum & sine scan-
dalo debet fieri, quam necessitatē
diligenter examinent prælati &
dilcre-

C. 4. Nullo modo recipant denarios.

97

discreti conuentus quia si non est
grauis necessitas vel si nomine fra-
trum secularis petit pecunias, vel
si fratres petunt, vel si sollicitam
curam gerunt per amicos spiritua-
les, & non conseruando modifica-
tiones & cautelas, non excusan-
tur fratres á peccato dicētes se bo-
na fide, & intentione, gerere talē
curam, quia supradictæ conditio-
nes & modificationes sunt sem-
per seruandæ ad perfectam obser-
uantiam regulæ sicut á Pontifici-
bus assignantur & per necessitati-
bus veris vt cap. exiui §. porro.

tinus. §.
dicit iu-
bentem
& obe-
dientem
peccare
mortale-
ter.

De Bur-
sario in
via.

III Conclusio.

QVando fratres ad capitulū
generale se conferunt vel
aliud iter maxime condu-
cens arripiunt, sciunt q; elemosy-
nam ostiatim petendo non esse in-
ueniendam, neque est illis locus
& tempus ad illam petendam, po-
terunt secum ad ferre famulū sin-

N dici

C. 4. Nullo modo recipiāt denarios:
dici vel dantis qui eius nomine af-
ferat secum pecuniam ad victum
necessarium tribuendum seu mi-
nistrandum, vt docet serena conf-
cientia. fol. 35. quęst. de bursarijs
quando est necessitas inuitabilis
ducendi bursarium, &c. Hac ta-
men lege & conditione vt neque
verbo, neque signo, neque opere,
significent se talis pecuniz habe-
re dominium & à corde omnino
talem conceptum expellant cum
re vera non sit domini. Cæterum
quoniam hac in re est maxima dif-
ficultas & periculum non debent
fieri tales dietę nisi graui necessi-
tate urgente, & quādo diuus Ber-
nardinus dicit esse proprietarium
qui defert secum bursarium,
non absolute & sine limitatione
illud affirmat, sed quando defert
propria fratris auctoritate, vide ta-
bulam generalē. fol. 96. vbi sic ait.
Ne quis secum bursarium ducat
sub pœna priuationis officiorum
ordinis & actuum legitimorum &
vide

C. 4. Nullo modo recipiāt denarios. 98
vide Cordubensem quæstio. 13. &
Bernardinum de Arebalo, du-
bio. 10.

V. Conclusio.

SI fratres nolunt rem legatam
vel oblitam neque est neces-
sitas cui subueniendum sit, est
alijs pauperibus eroganda, & est
signum obseruantix regulæ & po-
pulus maxime ædificatur, si pecu-
nia siue res legata non administra-
tur. Nam videtur fere impossibile
vt quoties pecunia sindico offer-
tur, sit debita necessitas ad manū,
verum enim vero cum numerus
fratrum in dies crescat & charitas
refrigescat, sitque maxima neces-
sitas librorum studiorum ædificio-
rum & aliorum refrigeriorum vt
possint fratres prædicandum con-
fessiones audiendo difficultates
conscientiæ absoluendo, repub-
licæ prodesse, non possumus
sine magnis & frequentibus e-
leemosinis viuere & semper
N 2   sunt

C. 4. Nullo modo recipiāt denarios.

sunt necessariae, vt longa experientia docet, & semper vel prope semper recipiuntur quia semper adest necessitas praesens vel imminens secundum declarationes pontificum. Sed nota quod eleemosyna pecuniaria circa spiritualem fratrem vel sindicum deposita, primo debet expendi antequam alia petatur vel deponatur. Vt declaratum est in capitulo meclinenfi anno. 1499. celebrato. Et quod nullo modo licet fratribus exigere eleemosynas annales perpetuas vt in tabula generali. fo. 96. & infra dicitur. Et quod fratres non possunt promittere vt pecuniae deponantur per se nec per alijs nisi de praetorum licentia & consensu & cum manifesta necessitate & euidenti, & si praetatus sine ea, licentiat, ambo in foueam cadunt, & qui alios modos recurrenti ad numos & pecunias quam positos in. c. exiui. inuenerint, sunt proprietarij & regulae transgressores vt Clemens. c. exiui.

Cap. 4. Nullo modo recipiāt denarios. 99

c. exiui. §. porro de pœna proprie
tarij. Vide. 13. quæst. 2. c. cum gra *Navar-*
uia, & non sufficit quòd necessitas *ro. c. 27*
fit vera præsens vel imminens & *nu. 269*
in euitabilis, & quòd sit propria, *§. 3.*
sed quòd si est subditus sit, licentia
tus à prelato, & si contigerit fieri
aliqua subrogatio sit de dātis licē
tia rex. ad hoc fiat notificatio à fra
tribus, domino pecuniæ quòd
quādo pecuniā durauerit, semper
sui sit dominij & 7. circa substitu
tum non demonstrant dominium
& 8. quòd frater non administret
dictōs numos nec dispēset nec mā
det quo pacto expēdantur. 9. nul
lo modo à fratribus repetatur. 10.
non deponāt numos suis proprijs
mānibus, nec deponere faciant cla
ues dictæ pecuniæ, & quando se
conferunt ad solutionem debiti
procurandam non secum condu
cant aliquem ad numos recipien
dos nec præsentent danti, donec
sciant per se nec per alium satisfacē
tē nolle, sed pro securiore obser
uatione

*C. 4. Nullo modo recipiāt denarios,
uatione supradictorum sit.*

VI. Conclusio.

Fratres habeant procuratorē
æconomum apud quem elec
mosynæ pecuniariz vel que
ad pecuniam reduci possunt, inte
graliter consignentur. Vt Marti
nus. 5. in suis consti. capit. 4. & hoc
vt exclusis quibuslibet sollicitudi
nibus, quietius diuinis vacent ob
sequijs & offerentium donantium
aut in vltima voluntate relinquen
tium ordini aliquid propter Deū,
pia intentio non fraudetur, vt in
monumentis ordinis tract. 2: fol.
46. & 29. & idem concessit Inno
centius. 4. scilicet quòd ministri
prouinciales possint instituere p
curatores & syndicos qui res fratri
bus concessas, possint vendere &
commutare, & non debet institui
syndicus votis fratrum & suffragijs
conuentus, quia esset sic persona
interposita, sed solus prouincialis

aucto-

C. 4. Nullo modo recipiāt denarios.
auctoritate Papæ constituat. Et
ad syndicum possunt fratres recur
rere, cessantibus eleemosynis vt
serena conscientia quæst. 63. do
cet, vbi etiā dicitur, subditi prouid
endo sibi necessaria ad vestitum
per modos licitos quando prælati
notabiliter negligunt, non peccāt
quia vt in. 6. de regulis iuris dicit
ur, ab omni lege necessitas excep
ta est. Vide speculum fratrum mino
rum. fo. 35. q. incidētali, & animad
uerte de sententia omnium expo
sitorū regulæ, præsertim Bonauen
turæ, esse nobis prohibitum ne de
narios vel pecuniā recipiamus &
sub nomine pecuniæ intelligun
tur omnia illa quibus fratres vt in
propria specie non possunt vt cō
stat etiam ex Clementina exiui.
§. circa equorum, & Nicolai. 3.
capite, exijt. §. insuper nec ven
tensilia, vbi dicunt quòd se
des apostolica non recipit domi
nium supradictorum, ceterum Leo
10, vt habetur. fol. 10. dispēsauit

C. 4. *Nulla modo recipiāt denarios.*
vnde possimus illa ad commutandum
recipere, & idem concessit Marti
Nota. nus. 4. & vt illa sindico tradantur
quorum dominium recipit Papa,
quemadmodum & denariorum
dominium, quæ quidem possunt
per sindicum vendi & commuta-
ri & in vsus necessarios fratrū con-
uerti, & sic semper dominium isto-
rum & omnium quorum vsum fa-
cti habemus, pertinet ad Papam,
nisi donatores retineant in se do-
minium vt de verborum significa-
tione. cap. exijt. art. 2. §. ad hæc. E-
tiam dominium omnium legato-
rium & pecuniariorum nobis fa-
ctorum, pertinet ad Papam, & sin-
dicus nomine Papæ potest petere
& dominium rerum præciosarum,
quia talium vsus nobis licitus est
ratione materiæ quamuis sit illicitus
ratione quantitatis & qualita-
tis.

¶ *Nota præterea cum ijs dispensa-
tionibus, vt supradiximus, pure
se ru*

seruari regulam nostram, quanuis
aliquando dispensatio sit contra
aliquam circumstantiam seu con-
ditionem requisitam ad strictā re-
gulæ obseruantiam. Et ratio est
quia non sunt dictæ dispensatio-
nes, extra totam præcepti latitudi-
nem, licet contra aliquas modifica-
tionis positas à Nicolao. 3. & Cle-
mente. 5.

Hinc colligit autor speculi. fo. 36. vtendum esse sindaco vt
à litigiosis actibus fratres elō-
gentur & à puritate regulæ nō de-
clinent, & remedio suarum neces-
sitatum non priuentur & vt in vti-
lia conuentus vendantur & in ea-
quæ conuentui vtilia sunt, cōuer-
tantur quia ad hæc positus est sin-
dicus & quantum adhuc actum,
ab omnibus acceptus, & hoc mo-
do vti sindaco est pure regulā ob-
seruare, & talem syndicum non ha-
bere est periculose exponere: pro-
pterea quòd vix aliquis conuen-
tus reperietur, in quo non necesse

C. 4. Nullo modo recipi de denariis.

De sindi sit aliquid vendere saltim vt reno
co. uentur veterata. Hæc ibi, & etiam
Nicolaus. 3. §. ad hæc intendebat
providere de tali procuratore qui
etiam legata auctoritate ecclesie
peteret.

¶ Et nota nos Cismontanos accep
tasse syndicum etiam quoad quin
tum actum infra dicendum, sicut
cōtinetur in cōstitutionibus Mar
tini. §. c. 4. per legitimam & perscri
ptam consuetudinem & in capit.
generali Burgensi fuit quaque ac
cepta constitutio Martini. §.

¶ Nota etiam quòd legata non po
tèst syndicus expendere & alias e
leemosynas, ad libitum, suum sed
iuxta fratrum voluntatem & quā
do ab eis fuerit syndicus requisitus.
Cui poterunt dicere, eme hoc tan
to precio & modo, & denique pe
tere computum & rationem &
hoc non propria sed Papæ & do
mini auctoritate, qui nobis eam

con-

C.4. Nullo modo recipiāt denarios. 102

concessit circa suum æconomum,
ne à suo depositario fraus vel in-
iuria vel furtum comittatur, que-
madmodum licitum est fratribus
idem præstare si dominus pecu-
niæ ne famulus eius aliquid fure-
tur, id illis iniunxerit, dicens, ratio-
nem reddet vobis famulus meus
ne mihi aliquid furetur & defrau-
det. Vide Bonaventuram quæst.
25. & in epistola ad magistrum in-
nominatum. fo. 1. & licet securius
fit per syndicum quæ necessaria
sunt habere cessantibus oblationi-
bus, &c. Possimus etiam seruata
regulæ puritate per amicos spiri-
tuales eadem nobis procurare vt
ex dictis constat, quæ autem po-
test syndicus præstare sunt quæ se-
quuntur

I **Q** **P** **R** **I** **M** **O** potest recipere
mobilia & immobilia oblata
donata & in vltima voluntate
concessa

281. **C.4. Nulla modo recipiat denarios.**

concessa & relicta modo congruo & honesto.

2. ¶ Potest commutare distribuere alienare res omnes ad Papæ dominium pertinentes, & expendere precium illarum in utilitates fratrum ut supra cum consensu fratrum.

3. ¶ Potest iudicialiter petere omnes eleemosynas etiam pecuniarias in testamento relictas modo licito & honesto.

4. ¶ Potest experiri in iudicio seu extrinseca in omnibus causis & actionibus quibuscunque ut dictum est.

5. ¶ Apud iudicum possunt assignari omnes eleemosynæ, & nota quod legata modo incongrue relicta, nobis non licent accipere, si autem sine vlla expressione, & indifferenter, tunc modo congruo & licito nobis relicta modo intelliguntur. Vt Nicol. 3. §. ad hanc, & serena conscientia quaest. 22. tradunt sed qui acceptant
Mar-

C. 4. Nullo modo recipiāt denarios.

103

Martinia nam prædictam, bene possunt accipere legatum modo incongruo vt si dicat testator relinquo domum ad locandum, &c.

Quia ibi conceditur à Martino. 4. quod syndicus possit omnia legata reducibilia ad pecuniam recipere & ad vsus fratrum distrahere dū modo legatū sit immoderata quantitate & sine fraude hæreditatis quia cauere tenemur ab omnia specie mali vt serena conscientia, quæst. 19. & 20. & Cardinalis Zabarella super Clementina exiua docent.

VII Conclusio.

Non est verisimile beatum *De gra*
Franciscum voluisse fra- *narij set*
tres habere granaria & cel- *cellarijs*
laria & præcipue vbi quotidianis
possunt mendicationibus transige
re vitam vt Clemens. 5. docet, ne
que talia debent fieri nisi vbi ex
perientia comprobatum est, non
posse

C. 4. Nullo modo recipiāt denarijs.

posse vitæ necessaria aliter in-
ueniri & hoc Papa committit mi-
nistris & custodibus simul &
C. exiui separatim in suis admistrationi-
§. vnr/sus bus cum guardiano & duorum
autem: sacerdotum discretorum, consi-
lio & consensu ipsorum consi-
cientias onerando, & quatuor
magistri docent, pensatis hinc
inde sententijs regulæ, solum e-
xigente necessitate, posse sibi fra-
tres imposterum prouidere ita ta-
men quòd nec diurnitate nec
rerum qualitate vel quantitate in
prouisione quam faciunt in re-
bus necessarijs, forma paupertatis
excludatur. Et fratres tenentur
in omnibus supradictis, suis præ-
latis parere vt decreuit Ioannes.
22. in suis constitutionibus. Vbi
supra, non poterunt tamen petere
triticum ad vendendum quia no-
mine pecuniæ intelligitur si hac in-
tentione petatur. Sed quæ super
sunt poterunt à sindaco vendi ad-
sol-

Soluendum debita conuentus, vt
conclusionē. 6, præcedenti, nota-
uimus, hac lege & conditione ne
populus scandalicetur videns pau-
peribus ostiatim petentibus super
esse triticum ad vendendum vel
vinum, vel oleum, vel agnos pote-
runt tamen commutare agnos in a-
rietes vel lindicus vendat ad emē-
dos arietes, & lanam in pannos
commutat ex concessione Pij. 2.
vt dixi. cap. 2. pro induendes fra-
tribus & alijs similibus necessita-
tibus & sine scandalo, quia licet
granum recipere, vel alia huius-
modi pro commutatione in neces-
saria, sit fratribus interdictum, non
tamen absolute. Quia vbi fratres
non possunt bene suis necessitati-
bus subuenire, talia possunt reci-
pi. Per amicos spirituales & ven-
di de consensu dantium & de li-
centia prouintialis, vel custodes.
Nam Nicolaus. 3. concessit vt pos-
sint fratres commutare de licētia
tacita

Vt. c. e.

xini. §.

circa e-

quorum

C. c. e

xij. §.

ad hoc

tacita

C. 4. Nullo modo recipiāt denarios.
tacita vel expressa dantium, & de
licentia Martini quarti, per syndi-
cum possunt vendi omnia quæ
possunt conuerti in vsus necessa-
rios fratrum vt conclusione præ-
cedenti notauimus. Et non solum
pro induendis fratribus, vt pius. 2.
concessit, vbi nō est alius modus
habendi, sed etiam pro emendo vi-
num vt prouideatur debilibus &
infirmis vbi non est alius modus
acquirendi, & vbi est tanta fratrum
multitudo quōd continua mendic-
citas non sufficeret secundum de-
bitam moderationem & fragilita-
tem humanam, vel forte, quia talis
mendicitas, aliquomodo esset vel
maioris boni impeditiua (vt diuus
Bonauentura ait) vel mali & dis-
solutionis causa, nam tūc possent
fratres facere prædicta. Vt defen-
sorium trat. 3. contra secundā po-
sitionem ait, quia per modos lici-
tos & nobis concessos, & has vo-
cat Concilium Tri. se. 25. c. 3. elec-
mosynas consuetas quas per mo-
dos

dos licitos nobis concessos, habere possumus, neque tenemur minuere numerum fratrum ad seruandam regulam sine istis supradictis licentijs. Quia sic recipere aliquam rem ad vendendum per dātes vel per amicos spirituales nomine dātium, vel per syndicum, non est recipere pecuniam sed sollicitam curam gerere, vt in capit. 2. de qui polentibus, notabimus.

VIII. Conclusio.

FRatres non possunt personam aliter rem aliquam vendere faciendo contractum & estimationem precij, nisi fiat talis estimatio sicut in re aliena, de valore eius: quia in tali casu nil detrahitur paupertati propter hoc quod ego dicam valere tantum vel tantummodo non sit scandalum & denarius accipiat per syndicum, vel amicum spirituales, vel per dominum talis rei, vt serena consunt.

O cien-

201 *C. 4. Nullo modo recipiāt denarios,*
cientia. quæst. 74. explicat & eo-
dem modo possumus emere & a-
micus faciat solutionem & domi-
ni licentia tacita, vel expressa, fra-
ter minor potest rem aliquam pro
Comuta alia commutare distrahere seu alie
re pos- nare. Et in hac conclusione con-
sunt. ueniunt quatuor magistri. cap. 4.
& 6. dummodo vna res non de-
tur pro precio alterius rei estimatio-
ne, quia tunc esset venditio & em-
ptio, & dummodo sit de licentia
prouincialis, & quòd sit res moui-
lis, & si estimatione precij fit, fiat
per syndicum vt serena conscien-
tia. quæst. 81. & ait. vt conclusione
6. de syndico diximus, per quem
possunt fratres commutare triti-
cum in oleum, & etiam per pro-
prium manum si comode fieri
potest, vt Nicolaus. 3. concessit,
& quod abundat in vno conuen-
tu potest commutari, cum alio cõ-
uentu, interueniente semper licen-
tia prouincialis & syndicus potest
reci-

C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias. 105
recipere res mobiles & in alias
magis conuenientes & necessa-
rias conuentui, commutare vt su-
pra diximus conclusione. 6. & 7.
& prælati tenentur à subditis au-
ferre superflua, vt fecit Iacob.
gene. 35. & Moyfes exo. 32. ne
sint proprietarij!

IX. Conclusio.

SI nulla obligatio aut pactio
interueniat nulla sinistra sub-
intret intentio, atque in admi-
nistratione dati & recepti fiat pa-
ri modo sicut de alia quacunque
pecunia à fidelibus missa pro suis
necessitatibus per viam elemosy-
næ, vt præfatæ declarationes de-
terminant, possunt fratres dicere
missas pro talibus humiliter petē-
tibus vt subueniantur suis sacrifi-
cijs, & satisfacere eorum deuotio-
ni, & deinde naturalem & debi-
tam sustentationem recipere.

*De mis-
sis.*

Bernar.

de Are-

du. 11.

lib. 5.

decreti.

de simo-

nia. c. 8.

Ex-

tra. lig

tit. i.

Ut in

C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias.
Vt indefensorio tracta. 3. ad. 3. po-
sitionem & à Cordubens. questi.
15. punto. 2. scribitur & vt dixi cō-
clusionem. 1. huius capituli, quia ne-
mo sanæ mentis intendit dare ta-
lem pecuniam fratribus nisi prout
competit regulæ & professioni
eorum, & si intenderet dare mo-
do; nobis incongruo reiciendo à se
dominium, nos non sumus capa-
ces talis domini, neque habemus
talem voluntatem, & intentionem,
& contra voluntatem recipientis
non acquiritur dominium. Hinc
si frater minor proprijs manibus,
quod tamen non licet ratione pe-
riculi & scandali, reciperet pecu-
niam, non acquirit dominium ne-
que recipit per se vt in regula pro-
hibetur, quando dest voluntas re-
cipiendi possessionem, vel domi-
nium. Ideo fratres seruando dili-
genter modificationes circa pecu-
nias quæ dantur sindaco vel ami-
co spirituali pro necessitatib⁹ su-
bleuandis, etiam cum intentione
dicendi

Nicola
us, 3. 5.
cetera.

Corrol.

C.4. Nullo modo recipiat pecunias.
dicendi missas, nō peccant. Et ani
maduertant quòd etiam si per infi
nitas manus pecunia transeat sem
per dominium est dantis & potest
ille suam voluntatem mutare & pe
cuniam datam repetere dūmodo
non sit data sindaco Papæ, quia
tunc statim ipsa & eius dominium
in Papam transfertur. Et pecuniæ
oblatæ pro officijs & pro missis,
non sunt indifferentes & carentes
patrono & dante, seruato modo
præfato.

X. Conclusio.

Fratres non possint se civili
ter obligare, verbo litteris
aut facto pro quacunque re
vel causa quia sunt incapaces iu
ris seu actionis, & si se obligarent,
esset illusoria obligatio. Sed in p
prie & non civiliter bene se pos
sunt obligare sub conditione. s.
quòd licentia sui superioris labo
rabunt vt possint satisfacere pro

Quomodo
fratres se
possunt
obligare.

101
C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias.
talire vel negotio, vt Nicolaus. 3.
& Hugo. cap. 4. & serena consciē
tia. quæst. 81. & quatuor magist.
cap. 5. quæst. 3. docent & licet
contra nos nulla sit actio pro tem-
poralibus bonis in iudicio, sicut
nec nos possumus habere contra
alium, tamen per tales actus de fa-
cto tenemur crimine fraudulentę
obligationis, & his non obstanti-
bus, licet nobis facere pacta con-
uentiones personales pro aliquo
faciendo. Vt habetur in compēdio
tit. conuentiones, titul. concordia.
Sed non possumus contrahere de
bita proprie & ciuilitur, in proprie
autem sic, sicut proprie loquendo
nullus potest nobis esse obligatus
aut debitor ciuilitur pro aliqua re
temperali, bene tamen in proprie
prout obligatio accipitur pro qua
dam æquitate qua quis tenetur in
seipso lege aliqua ad dandum vel
faciendum vt serena conscientia,
quæst. penul. & lib. 5. de annuis le-
gatis. L. e. hæreditas de pœnis here-
dis

C. 4. Nullo modo recipiatur pecuniis. 108

dis habetur vide constitutiones nostras & qualiter non possumus apud nos habere depositum pecuniarum, nisi protestando prius nos non obligari ad aliquod discrimen siue periculum, neque pecuniarum alienationem esse possumus dispensatores. nam ad hoc, opus est ministeriali potestate, & receptione ac contractatione pecuniarum quae omnia omnino nobis sunt prohibita ut in tabula generali. fo. 97. & Corduben. qua sit. 4. & 5. continetur. Et possumus conuenire de precio & solutionem petere, ut quatuor magistri.

XI. Conclusio.

Fratres possunt pignori dare res quibus utuntur auctoritate dominorum ad quos res pertinent sed non auctoritate propria & civiliter, neque nomine alterius tamquam actores illius, quia sunt actores proprietatis. Sed possunt pignori dare si alius faciat civile contractum

O 4 nomine

202 C. 4. Nullo modo recipiāt denarios.

*Nō possunt pig-
norare aliquid
suum sed
dātis au-
toritate.*

nomine domini rei, & ipsi fratres tradant eam vel promittēdo quod fideliter procurabunt satisfacere, & tradere talem rem licentia tamen domini talis rei probabiliter p̄sumpta. Et si talis res pertinet ad Papam, eius syndicus & non alius debet facere talem contractū ciuilem, & si res pertinet ad alium, ipse vel alius eius nomine, sed syndicus recipiat pignora pro habitibus & alijs rebus conuentus sicut æconomus Papæ & fratres possūt in aliquo casu, numos p̄stitos accipere vt Nicolaus, 3. §. ceterum & hoc in proprie, sed nequeunt numos p̄stitos conferre vt quatuor magister. cap. 6. quomodo cōmodant & accipiunt rem accomodatam.

XII. Conclusio.

Fratres bene possunt accipere commodatum sine obligatione ciuili sed solum bona fide

C. 4. Nullo modo recipant denarios. 109
fide, promittendo restitutionem
rei, vt quatuor Magistri. cap. 6. &
intra ordinem bene possunt com-
modare & accipere commodata à
fratribus etiam sine licētia expres-
sa prælatorum, dummodo nō pro-
hibeatur, quia est actus charitatis,
& est licētia probabiliter præsum-
pta, vt Hugo & Bonauentura, &
Bartholomeus Pisanus. cap. 6. af-
firmant quæ non vult commodata-
re videtur sibi vsum talis rei appro-
priare. Vt de pœna proprietarij ta-
bula generalis. fo. 103. docet. Secu-
lari tamen accommodanti debent
dicere quôd laborabunt per ami-
cos fideliter in sua satisfactione.
Vt Nicolaus. 3. §. cæterum.

*Dūmo-
do ex-
cludant
vinculū
obligati-
onis.*

XIII. Conclusio.

AD habendum vsum rerum
vtensilium, requiritur licen-
tia expressa, vel interpreta-
tiua probabiliter præsumpta præ-
latorum, vt Nicolaus, 3. art. 2. con-

O 5 cedit

C. 4. Nullo modo recipiāt denarios.

*De vsu
arcto et
reuoca-
bili,*

cedit ita q̄ in eis & corū actibus,
paupertas sancta reluceat, & nomi-
ne prælatorū intelligūtur guardia-
ni, vt ad donandū dicitur infra, &
dūmodo reluceat paupertas. Quia
si aliter attērent cōcedere nil va-
leret sua cōcessio contra volūtātē
Papæ & maiorū, & dūmodo talis
vsus non solū sit arctus & modera-
tus sed etiā reuocabilis per præla-
tos & q̄ nō sit in determinatus &
indifferens. s. q̄ prælati relinquāt
religiosum in sua libertate faciēdi
de tali re quod voluerit, licet tales
res p̄ operas suas, vel sermones e-
riā licito modo, cōquisierit, prout
faciūt aliqui fratres prædicātes bul-
las, sibi prouidētes de necessarijs,
quia iste vsus seu peculiū, non po-
test fratrib⁹ cōcedi quoniā est pro-
pinqua occasio multarū transgres-
sionū & habendi multa superflua
ētra regulā: vt Nico. 3. ar. 3. dicit.
Præterea, illicitū est cōcedere fra-
tri vt ipse procuret etiā per vias li-
citas, pecunias vt sibi placitū fue-
rit

C. 4. Nullo modo recipiāt denarios.

110

rit ad comparādū sibi necessaria,
quia hoc solū ex regula & decla-
ratione, cōceditur prælatis. Sed a-
lijs fratribus nō ita generaliter po-
test cōcedi. Et serena cōsciētia. q.
15. dicit prælatos talē licētia dantes
peccare mortaliter, quia pecunia
per subditos nō potest procurari
nisi prælati pure & fideliter sciant
pro quibus veris necessitatib⁹ pe-
cunia procuretur & deponatur a-
pud iudicum, & hoc ad vsum ar-
ctū moderatū & reuocabilē, q̄ tātū
licita est, vt serena cōsciētia. q. 42
& Barth. Pisanus. c. 5. scribūt & si
frater nō indiget rei sibi cōcessē p-
secularē, est per prælātū cōuertēda
in vsus aliorū fratrū, si dās indādo
nō reseruauit sibi dominiū, vt sere-
na cōsciētia. q. 82. ait & frater qui
retinet vsum alicui⁹ rei prælato cō-
tradicēte, peccat cōtra paupertatē &
cōtra obediētā, & q̄ abscondit res
ne videātur aut capiātur pprieta-
tis peccato peccat & est casus refer-
uatus. vide tabulā generalē. fo. 103

Quoma-
do licen-
tiantur
fratres
ad pecu-
nias.

Sup'is
conclu-
sio.

serena

C.4. Nullo modo recipiāt denarios.
serena conscientia. quæst. 9. & tra-
ctat. 3. inter zelatorem in fine. &
infra. c. 6. videbimus.

XIII. Conclusio.

*Ricar -
dus in.
4. d. 15
art. 2.
q. 2.* **F**ratres possunt eleemosynā
facere quando proximus est
in magna necessitate, & si
non potest recursus haberi ad su-
periores, possunt sine licentia, vt
Panormitanus. cap. si quis de fur-
tis, & glosa in cap. non dicatis. 12.
quæst. 1. sed si est res pecuniaria
quæ petitur ad dandum extra or-
dinem, non potest dari a fratribus
nisi seruatis modificationibus cir-
ca pecuniam, & totus ordo nō po-
test eam dare. Sed si non est pecu-
niaria & sit in nostro vsu, & eius
dominium non pertinet ad Papā
sed ad alius, tunc ex licētia ipsius,
fratres possunt eam donare etiam
non pauperi. Et sufficit voluntas
probabiliter præsumpta ipsius do-
mini. Sed si res quæ est in vsu no-
stro

C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias. 155

Itro pertinet ad Papam & vilis est,
tunc ex licentia Papæ possunt eā *Quomodo possunt donare.*
donare cum licentia prælatorum
& sub nomine prælatorum intelli-
gantur guardiani, vt Leo. 10. con-
cessit & Nicolaus. 3. & Hugo. c. 6
dicit. Quia licet sint res viles & in-
ter fratres communes ad vsu, ta-
men earum dispensatio vel dispo-
sitiō solum conceditur prælatis in-
tra & extra ordinem, per præfatos
pontifices, vt serena conscientia
quæ st. 87. docet. Et sufficit licen-
tia generalis, vel quod prælatus
sciens non contra dicat, licet præ-
lati aliquando permittant aliqua
quæ nollent fieri nec concederes,
sed tacent ne sequatur aliud malū
& ad vitandum proter viam sub-
ditorum qui scandalose resisterēt. *Nota*
Et talis tollerantia non valeret *pro licē*
licentia neque excusat subditos. *tia taci*
Et nota quod Ioseph de Pharao-
ta.
nis licentia dedit cibaria fratribus
ge. 35. Et nota quod bene possent
fratres rogare, & intercedere ali-
quem

C. 4. Nulle modo recipiāt denarios.
quem pro aliquo vt ei aliqua pecunia donetur, vt speculum fratrum minorum docet, nec per hoc dicitur fratres donare. Et si fratres excludant á se omnem obligationē & dicant. Nos volumus obligari in custodia huiusce pecuniæ, posunt recipere depositum.

Limitatio.
Hugo.
cap. 4.

XV. Conclusio.

Res alijs donata extra ordinē est obnoxia restitutioni, quousque prælatus consentiat, quia dominus Papa nō aliter concedit eam posse donari, ignorantia tamen inuincibilis probabilis potest interim detinentem eam, excusare á peccato dum durat talis ignorantia, vt Cordubensis. c. 6 & in summa lingua bulgari. q. 109. docet, & fratres non possunt etiā cum prælatorum licentia, dare denarios siue pecuniam amore Dei vt Albarus de plātu ecclesie & Nicolaus. 3. §. de vilibus, & si nulla oblige

obligatio aut pactio, interueniat
possunt dare sepulturas de licen-
tia Papæ.

XVI. Conclusio.

S Indicus potest facere aliquā
remissionē debiti, ita q̄ sit me-
lius ita facere cū talis remissio
vergit in utilitatē fratrum vel quia
est dubiū vel sequeretur litigium
& nos possumus hoc permittere
& rogare indicū vt remittat illi de
bitori, quando si non remitteretur
esset scandalum. Quia Papa non
obligat nos ad aliquid faciendū cū
scandalo & quia sic concessit Ni-
colaus . 3. & non possumus dare
vota & suffragia ad petendum vel
remittendum legata, sicut domini
& iuridice. sed rogando indicum
& dicendo. condecens nobis vi-
detur talis remissio, condona illi a-
more Dei si tibi videtur & pete si-
militer legatum & nobis donatum
& da eis Chirographum quod a-
pud te habes sicut concessum est
tibi à Papa sed fratres non dant
signū

Quomo-
do pos-
sunt fra-
tres re-
missio-
nem fa-
cere.

*C.4. Nullo modo recipiāt denarios.
signum & subscriptionem nec ver-
bo nec scritto vt supra conclusio. 2
& conclusio. 4.*

XVII. Conclusio.

*Quæ pri-
uilegia
possunt
fratres
habere
& quæ
non.*

Priuilegia pro temporalibus bonis ad litigandum, vel ad habendum ius aliquod pro sepulturis pro canonica petitione & huiusmodi, nullo modo possumus habere, quia sumus incapaces huiusmodi iuris, vel actionis pro quibuscunque temporalibus vt serena conscientia quæst. 14. tradit & secundum Albarum nulla maior proprietas quam habere talia priuilegia & hoc sonat priuilegiū id est lex priuata, vel ius priuatum ad aliquid. Vt. d. 3. c. priuilegium & in. 6. lib. 5. tit. 7. & in. 5. tit. 33. & extra. lib. 5. tit. 7. Quia non licet fratribus personaliter assistere curijs & processibus pro temporalibus, etiam ex licentia, nisi cum eis dispensetur. In hac proprietate.

te. vt cap. cum ad monasterium de
statu monachorum. Ideo ordina-
tum est à Papa vt episcopi curent
ne fratres priuentur elemosynis,
& canonica partitione prout eis li-
cet. licebit tamen sindaco nomine
Papæ ad requisitionem fratrum al-
legare pro funeralibus & legatis,
non ius fratrum sed ius ecclesiæ
Romanæ cum limitationibus su-
pra positis conclusione. 6. & licet
habere priuilegia pro exemptione
à iurisdictione & subiectione
ordinariorum, quia non est con-
tra paupertatem nec contra ali-
quam legem nisi vicietur aliqua
mala circumstantia. Vt serena con-
scientia quæ st. 14. scribit & vt in
compendio priuilegiorum de po-
testate prælatorum infra videbi-
mus licebit etiam alia priuilegia &
Bullas habere pro spiritualibus vt
lib. 5. tit. 33. de priuilegijs, concedi-
tur. Vt in compendio de indulgē-
tijs videbim⁹. Hinc fratres nō pos-
sunt assistere curijs aut actionib⁹

Corrol.

P litigiosis

C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias.
litigiosis pro rebus temporalibus,
neque instigare aduocatos seu p-
curatores per seipfos personaliter
přesentando, vt Clemens. 5. art. 7.
docet. Et si ibi assistent fratres tā-
quam ius suum p̄sequentes alle-
gantes, peccant etiam si informēt
iudices. Quia licet in hoc non fa-
ciant contra votum directe, saltē
illicitum est ratione scandali, quia
ita apparet estantibus ibidem, pro
iure suo assistere fr̄t̄res á in iudi-
cio vide in. lib. 3. tit. clerici vel mo-
nachi. c. 1. & 2.

Quomodo licet assistere curijs.
¶ Multo minus possunt fratres as-
sistere in iudicio pro temporalib⁹
pauperum & monialium vt ne-
gociorum gestores ipsarum monia-
lium vel parentum, vel amicorum.
vide tabulam generalem. fol. 110.
ex capitulo Burdegalensi licebit
tamen informare de veritate rei
extra iudicium vt speculum fra-
trum. fol. 7. & 8. trat. 10. docet ve-
rum assistere in iudicio pro iniu-
rijs

C. 4. Nullo modo recipiatur pecunias. 114

rijs illatis, non est contra votum Legatus
paupertatis. quomodo habere possimus.

XIII. Conclusio.

SI indirecte relinquatur fratri
bus legatum nempe aliquem Fratres
heredem constituendo, sub non pos
sunt fr
conditione ut aliquid annum fra-
tribus reddat, non licet fratribus
accipere pro eo quod in fraudem
fit, quod si non sit in fraudem hæ-
reditatis licitum est. Quia non
contra ius naturale vel diuinum
neque contra regulam. Ut in le.
quod conditionibus. ff. de dona-
tionibus religiosis, inuenies dum-
modo sit ut. cap. exiui. §. igitur.
Sed si legatum relinquatur fratri-
particulariter, secundum consuetu-
tionem. Benedict. 11. debet ipse
frater legatum huiusmodi, quam pri-
mum potest revelare suo guardia-
no, & ipse guardianus debet postea
fratri, secundum suam qualitatem de li-
bris vel alijs necessarijs puidere si
nos.

C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias.
indiget, alias distribuatur in neces-
sitatibus fratrum conuentus, vt
ponit ipse Benedictus. 11. dum-
modo legatum in fraudem non sit
vt dixi, & legatū debet esse in mo-
derata quantitate. Vt Clementina
c. exiui. docet, & ministri iudica-
bunt quæ sit quantitas moderata.
Et quod ex moderata quantitate
supererit relinquatur.

¶ Et fratres petere non possunt ta-
le legatum per syndicum, donec in-
mineat necessitas, & si fratres pe-
runt, petant per modum eleemosy-
næ & extra iudicium si per se &
non per syndicum petunt, & si nō
sit pecunia. Et si causa propter
quam facta est concessio sit finita,
commutabitur in aliam fratrum ne-
cessitatem de consensu heredis, &
superfluum detur pauperibus vel
distribuatur in cultum diuinū au-
toritate superioris, & si relinqua-
tur legatum pro induendis fratri-
bus & induti sunt & indigent cal-
ceis,

C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias. 115
ceis, fratres sunt capaces talis lega-
ti etiam si sit alicuius rei immobili-
lis.

¶ Et potest vendi per fideiucum e-
tiam si relinquatur sine expressio-
ne alicuius modi & causæ, vt con-
clusio. 6. dixi.

¶ Annum vero legatum nullo **C. Exi-**
modo est recipiendum, vt Serena **5. cum-**
conscientia tra. 3. quæst. 19. docet **que nec**
quia annales & perpetuas eleemo **annire**
synas non possumus recipere vt **dicus.**
habetur in tabula generali, fo. 96. **Anna-**
nec esse executores testamen- **les elec-**
torum vt cap. 6. videbis, præte- **mosynæ**
rea fratres non possunt recipere e **Vide cō-**
leemosynam quam aliqui magna **clusio. 5**
tes seu communitates aut confrat- **in hoc.**
ternitates, solent facere quotānis, **cap. 4-**
habentes eam scriptam in suis li-
bris inter eleemosynas annales a-
lias, siue sint tales eleemosynæ li-
berales siue sint promissis ex quibus
aut sermonibus: quia tales eleemo-
synæ

C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias.
sine liberales siue sint promissis
exquijs aut sermonibus : quia ta-
les eleemosynæ appropinquant
ad naturam reddituum & de ratio-
ne eleemosynæ est vt sit incerta.
Nisi fratres quando eam petunt,
protestentur expresse se pure per
viam eleemosynæ eam petere. Et
idem delegatis perpetuis, vt filue-
ster tit. legatum. 2. quæ ff. 4. & pro-
batur à simili, sicut recurrimus ad
domum cuiusdam diuitis quia in
ea nobis semper datur eleemosy-
na, sic possemus recurrere ad lega-
ta perpetua & modo sepe dicto.

*Reditus
annales*

Tum etiam fratres non possunt ha-
bere possessiones neque redditus
neque vsum reddituum neque id
quod ad naturam & speciem redi-
tuum appropinquant. Constat ex
Clementina. cap. exiui. ar. 7. & ex
quatuor magistris & Bonauentu-
ra: quia non possumus habere ali-
quid fixum nec ius sed sicut adue-
næ in hoc seculo. Vt expositio si-
ne titulo. cap. 6. & Hugo, cap. 6,
tradunt

C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias. ii 6

tradunt. Quia peregrini nil fixum
& immobile possident, neque licet
vendere ligna & alia quæ nascun-
tur in hortis, neque pascua, vel
hortos ipsos locare: vt Clementi-
na. cap. exiui & serena conscien-
tia. quæ st. 10. docent. neque plu-
res hortos & superfluas officinas,
quia vicium superluitatis est. Ne-
que possumus habere virtuales. re-
ditus, vt. l. 6. de religiosis domibus
cap. religionum. Quia debet esse
in certa mendicitas quæ victum
præbeat mendicantibus. Ideo
si aliquæ personæ vellent ordina-
re redditum perpetuum quo in ali-
quo loco alerentur fratres taliter
quod proprietas apud fratres non
residat sed apud alios, non li-
cet fratribus talia legata habere
vt i quartuor magistri capit. 6. af-
firmant. Et propter eandem ratio-
nem habere agnos successiue
succedentes vt fratres habeant car-
nes recentes seu abundantes, non
possunt neq; gallinas apes porcos

C. exiui

§. licet

vero. c.

exijt. §.

sed hæc

*C. 4. Nullo modo recipiāt pecunias.
bacas columbas & huiusmodi. Vt
tracta. 10. plagarum plaga . 6. nec
fratres sunt tuti in conscientia, nu-
triendo agnos vel donando eos
nutriendos, vt fiant arietes, nisi for-
te talis necessitas & discretio guar-
dianorum esset vt moderate talia
iuste iudicarent esse aliquando cō-
greganda apud non recolectos.*

*¶ Sequitur. Cap. 5. De modo
laborandi, fratres quibus
dedit Dominus gratiam,
& c.*

Diuus Bonauentura . q.
II. & epistola ad magi-
strum innominatum .
fol. 1. de hoc capite
multa tractat & dicit diuum Fran-
ciscum non loqui de fratribus qui
die noctuq; tam in missis solemnibus
quam priuatis, & alijs diuinis
laudibus & officijs occupantur,
prop

propter professionem suæ regulæ
 & propter charitatem & consolati-
 onem populi qui eorū ecclesias
 deuotius & frequentatius uisitant,
 neque de fratribus occupatis in
 prædicationibus & confessioni-
 bus, qui sicut alij clerici carentes
 temporalibeneficio, videntur sti-
 pendia sui laboris posse recipere
 cum nemo teneatur suis stipēdijs
 militare. Vt in defensorio habe-
 tur tract. 3. ad. 3. positionem. Hæc
 ergo admonitio pertinet non ad
 eos qui sunt ita occupati & sed ad
 laicos, qui laborare tenentur labo-
 re corporali, saltem in seruiendo
 fratribus sic occupatis. Et omnes
 simul non occupati in predictis &
 in obedientia, tenentur orare, vt
 ait. B. Bonauentura in opusculo
 quod incipit, religio munda, ora,
 inquit, charissime frater & te in o-
 ratione exerce quia fratri non orā-
 ti æterna supplicia promittuntur.
 Et diuus Bernardus dicit. Ora fra-
 ter ora, quia ille dicitur habere tu-
 nicam

i. Cor. 9

6.

Isai. 9.

C. 5. De Laboricio.

tunicam mixtam sanguine quæ erit in cõbustionem & cibus ignis, qui carnem suam nutrit de pauperum sudore, nisi recompenset debita oratione. Cantãdo (inquit) nobis ista bona proueniunt graues, p̄ eis funde gemitus alioquin quæ hic in delitijs sumitis, in tormentis euometis, studeamus ergo tanto feruentus & morosius, cum feruore deuotionis orare, quanto nobis maiora beneficia conferuntur, & idem. B. Bonauentura in. 4. d. 15. quæst. vlti. dicit oratio ex charitate facta satisfactoria est, illa tamen inter omnes satisfacit quæ est magis gemibunda & in qua maior clamor cordis est ad Deum prouenia peccatorum. Hæc est in qua Deus maxime delectatur cum homo ad gemitum acceditur sed in aliquibus est mentalis & in aliquibus vocalis. Veruntamen cum verba impediunt affectũ quãdo orãs sic inflamatus est q̄ immediate fertur in Deũ, tali vtilior est ora-

*Angles
q. de v-
tilitate
oratio-
nis &
in q. de
mendi.
in. 1. p. 4*

oratio mētalis, si autem iuuatur affectus vtilior est vocalis.

¶ Et nota q̄ fratres ob præciū sui laboris non possunt recipere numerosq; prædicatores ob pœnam sui laboris & multominus facere precium quia si precio fuciūt sunt simoniaci. Vide supra. c. 4. cōclusio. 9. de missis & eadem ratio est de cæteris spirituajibus. Sed qui laborat corporaliter ad vitandum ocium, laboret, ita tamen talem spiritum orationis non extingat. Vide in serena conscientia. q. 70. & nota quod merces laboris non data, non transit in dominium Pape & per consequens non potest eius iudicis eam petere in iudicio, vt potest rem legatam petere & quod regula. capit. 10. dicit, & non curent nescientes litteras discere, de laicis vt ait diuus Bonauentura, loquitur quia fratres qui clerici sunt, præ cæteris
viris

Cap. 6. Nil sibi approprient fratres.
viris religiosis discere litteras tenentur. Vide quæ notata sunt. cap. 9.
& quomodo debent discere, litteras & qua licentia, & in. 6. lib. 3. tit. 24. clerici vel monachi. Et hæc pro laboricio dixisse sit satis.

¶ Capit. 6. Fratres nil sibi approprient. &c.

¶ B. Bonaventura epistola ad magistrum innominatum. fo. 1. ait non
Optimū dicit regula nostra, nil habeant
& laudabile sed nil sibi approprient, & idem
est in quæst. 4. assignat multas rationes
hac vi- pro nostra paupertate in speciali
ra nihil & in communi. Et pro maiore declaratione
rāquam notare oportet virtutem paupertatis euangelicæ
propriū consistere materia-
poside- liter in aliquo exteriori puta in
ue. abdicatione dominij & iuris civilis cuiuscunque rei, & formaliter in quodam interiori proposito non habendi aliquod dominium & ius
& ideo

& ideo quecūque variatio in vfu
moderato, non corrumpit neque
auget eius essentiam directe. & per *Nō pos.*
se vnde pauper euangelicus ha- *sumus*
bens vestes preciosas vtensq; ci- *habere*
bis delicatis lædit per se alias vir- *in cōmu*
tutes temperantiam humilitatem *ni. ut*
& huiusmodi, non tamen lædit di- *Gre. 9.*
recte essentiam paupertatis, si in *Innocen*
mente & in opere sit omnimoda *tius. 4.*
abdicatione dominij vtendo precio- *Alexā*
sis quasi alienis, sed indirecte & oc- *der. 5.*
casionally, quoniam moderatus *Nico. 3*
vusus pertinet ad talem paupertatē *§. 5. porro*
& immoderatus vsus lædit eam. *Clemen.*
Et ideo nos fratres minores ex vi *§. 5. pro*
nostræ regulæ obligamur ad vsus *inde. c.*
pauperes qui in ipsa continentur *Exijt. 5.*
eo modo quo ibi cōtinētur & nō a- *ad hac.*
liter neque ad alios arctiores. Et
licet essentialē paupertatis euange-
licæ sit, non habere proprium in
particulari, vt in. cap. cum ad mo-
nasterium, de statu monachorum
& habere in communi nō minuat
perfectionē simpliciter, minuit ta-
men

Cap. 6. Nil sibi oproprient.

Cordu.
q. 2. in -
tro. &
c. 1. q. 3
Sotus
de insti
ria. lib.
4. q. 1.
ar. 1. et
Angles
in. q. de
domi-
nio.

men statum perfectionis religio-
nis, id est statū perfectionis secun-
dum quid, vt Cordubensis docet,
pro cuius intelligentia notare o-
portet quòd in rebus vsu consum-
ptibilibus, vsus distinguitur à do-
minio, vt in Clementina. c. exiui
de statu regularium, & Nicola. 3.
cap. eijt & Vbertinus coram Ioan-
ne. 22. locutus fuit dicens Chri-
stus & Apostoli fuerunt in dupli-
ci statu, fuerunt enim vniuersalis
ecclesie prælati & hoc modo ha-
buerunt aliquid quoad distribu-
tionis & dispensationis auctori-
tem ad dandum pauperibus & mi-
nistris ecclesie sicut de apostolis
dicitur, & hoc negare est hæreti-
cum & secundum hanc prælatio-
nis auctoritatem Christus habuit
oculos. Secundo possunt Chri-
stus & Apostoli considerari vt
personæ singulares & fundamen-
ta perfectionis religiosæ, & perfe-
cti mundi contemptores & glo-
riam mundi conculcantes & Chri-
sti

si cōsilia semper in semetipsis ob
 seruātes & dictæ perfectionis exē
 plū tribuentes volentibus eam ob
 seruare, & isto modo nil habebāt
 nt ciuilitate & pōlytice, idest non
 defendebant sua ab inuasore nec
 repetebant à retēptore in iudicio
 per iudicem tēporalem: & contra-
 riū asserere est hāreticum, contra
 illud. Qui uult tēcū contendere in
 iudicio & tunicā tollere, præbe ei
 & palliū & ab eo qui aufert vesti-
 mentū, noli prohibere, q̄ & Chri-
 stus fecit quia omniaque docuit fe-
 cit, cepit enim facere, & docere, &
 hoc modo non habuerunt domi-
 nium ciuile & aliquā proprietatē
 & sic Petrus dixit. Ecce nos reli-
 quimus omnia. Et isto modo nil ha-
 buerūt in particulari nec in cōmuni.
 ¶ Est etiā ali⁹ modus possidēdi res
 quoad ius naturale. l. charitatis fra-
 ternæ. l. ad substētationē naturæ,
 repellendo diuitias ne aliquid nisi
 saperent. l. mūdipōpam nutrire t.
 & hoc modo Christus, Apostoli
 habue-

Math.

Math.

19.

Angles
de quā
mendic-
itate.

Cap. Nil sibi a propriis.

habuerunt bona, vt panem vinū
& cætera necessaria vitæ & fratres
minores habent vsum arctum re-
rum necessariorū. Hæc responsio
fuit lecta in consistorio Papæ &
ap. pbata â Papa Ioâne. 22. anno.
1330. die. 27. Septembris & Papa
fuit nostro ordini reconciliatus re
uocans quæ dixerat in contrariū.
Et Bonauentura. c. 4. super regu.
ait non fuit eis imposita pauper-
tas vt prælatis sed vt personis par-
ticularibus missis ad prædicandum
verbo & exemplo talem pauper-
tatē & perfectionem, & episcopi
non succedunt illis nisi vt erāt præ-
lati in dignitate prælationis apo-
stolicæ, & non in forma illius pau-
pertatis, vt habetur. 12. quæstio. 1.
cap. videntes, &c. Ideo ad eam nō
tenētur nisi qui sponte se obligāt,
vt Hieronymus ad Eluidiadem,
& nota quod episcopi sunt in sta-
tu exercendæ perfectionis, & nos
fratres in statu acquirendi eam, &
habemus maxima instrumenta ad
eam

Cordu-
bensis
li. 4. q.
3. de po
rest. Pa
pæ ad. 5

Super
hoc. c.
Cordu.
c. 1.
q. 3.

eam consequendam, scilicet obedientiam castitatem & paupertatē in quibus excedimus, non solum communem statum hominum, sed etiam omnium religionum, præcipue pœnes paupertatem & pro maiore declaratione huius capituli 6. ponuntur sequentes conclusiones.

¶ Conclusio.

FRatres minores tenemur nō solum ad paupertatem in cōmuni & in particulari, sed etiam ad vsus arctos & moderatos. Conclusio patet ex Clementina exiui. art. 8. & isti vsus sunt omnia obligatoria præcepta tangentia paupertatem. Vt B. Bernardinus in epistola sua trat. 3. & speculum fol. 4. docent, & habetur, de verborum significat. c. exijt artic. 2. 6. porro & quatuor magistri & Hugo & serena conscientia. quæ st. 11 hoc idem affirmant, & superfluita

Q **tem**

Cap. 6. Nil sibi apropiens.

tem & preciositatem esse nobis p
hibitam. Et probatur quia qui te
netur ad finem tenetur ad me dia
necessario requisita ad talem finē,
& etiam ad tollendum impedimē
ta ad talem finem, atque nos tene
mur ad paupertatem altissimam
& ad cauendum à receptione pe
cuniz, & ad cauendum auaritiā
& sollicitudinem noxiam, quæ nō
possunt cauēri cum vsu abundan
te & superfluo ergo, &c.

¶ Præterea ad acquirenda super
flua desideratur multa sollicitudo,
quæ est proxima occasio auaritiæ
& violandi præceptum de fugien
da pecunia, vt experientia docet.

*Speculū
fratrum* ¶ Timetiā quia illicitū est paupe
ri euangelico viuere de illa mendi
catione, laute & superflue. Hoc e
fo. 33. nim non conuenit statui nostro,
35. 36: quod Nicol. 3. art. 2. §. in super Cle
mens. 5. art. 7. §. quamuis est & fe
rena conscientia. q. 9. & Bonauen

tura

tura. tract. 3. in sua apologia. c. 7.
 9. 12. & in expositione regulæ. c.
 6. & quatuor magistri. capit. 6. & Hugo de sancto victore. lib. de in-
 stitutione nouiciorum. cap. 12. & communis animi conceptio om-
 nium recte sapientium habent, sci-
 licet quòd nobis non licet viuere
 abundanter more dominorum præ-
 bendatorum habentium redditus.
 Quia sumus in statu mendicitatis
 & poenitentix. Et constitutio ge-
 neralis Barchionensis. c. 4. sic ait
 omnes fratres contenti esse debet
 de decenti substetatione naturæ.
 Taliter quippe est necessitati satis-
 faciendum, quòd carnalitas non
 vendicet sibi locum præsertim cū
 fratres teneantur ad arctos vsus
 qui in regula ponuntur, ideo om-
 nis superfluitas tollatur & paucis
 sint contenti, cum vniformiter
 cum alijs qui redditus possident,
 prouideri minime possint, prælati
 tamen sint solliciti vt licitis modis
 & ho-

*Defen-
 sorium ad
 2. posi-
 tionem.*

*Et Ioan-
 nes Phi-
 lippi in
 sua de-
 claratio-
 ne.*

Cap. 6. De vsu arcto.

& honestis fratrum necessitatibus succurratur ut præcipitur in Concilio Tridentino. se. 25. cap. 2. supra citato, & serena conscientia dum de vilitate pannorum tractat sic ait. Cæterum sicut de vilitate vestium sic etiam in parcitate ciborum & austeritate debent esse à deliciasitate hominum elongati fratres verum enim vero sepe in hoc multum offendunt fratres qui pietantias procurant fieri à secularibus, maxime in capitulis generalibus & prouincialibus & in alijs conuiujs nimis lautis. Hęc ibi. Et auctor conformitatum dicit beatum Franciscum asserentem, signū esse extincti spiritus quando fratres multiplicibus cibus & molibus vestibus vtantur, & addit serena conscientia. Qui moles prohibet tunicas, multo fortius & delicatis cibus vti, quia facilius inclinatur homo ad peccandum ciborum sumptione nimia, quam molium vestium vsu. Sed non omnis superfluitas nisi

Bonaue
tura. 2.
c. suade
elara -
tionis.

nisi notabilis & pro multo tempore, erit peccatum mortale & hoc in omni statu. Sed si prælatus aliquid ex vsu alicuius fratres auferat, si frater murmurat contēdens coram superiori talis est verus, proprietarius etiam frater qui contendit de aliqua re aduersus fratrem *Limita* maxime de pecunia & coram præ *tio.* lato & cecus est. Prælatus qui tales contentiones audit.

II. Conclusio.

Non solum vsus illarum rerum quæ ad conseruationē requiruntur licitus est, sed eorum quæ faciunt ad voti conseruationem. Ideo possumus vti necessarijs ad celebrandum diuinum officium, & libris qui requiruntur ad officium prædicationis, sed superfluitas semper intelligitur interdicta, quæ vt auctor conformitatū ait, attenditur in numero quia si vnum sufficit, duo superfluūt &

Cap. 6. De vsu arcto.

in quantitate, multum superfluit si parum sufficit, & in sumptuoso si vile, & inde core preciosum & speciosum, si despicabile & diuus Bonauentura ait. Quoniam paupertas est nostra prerrogatiua sublimis, sic sumptuositatem ædificiorum vestium librorum ac ciborum, studeans amputare, quod à perfectione & à professione obseruantie non discordet. Fedum enim est & profanum paupertatis se professorem asserere & rerum penuria pati nolle, & Nicol. 3. nunquam, inquit, regula concedit nisi necessarium rerum usum. Vnde dicitur, quod sit quoad dominium omnimoda abdicatio & in vsu necessitas constat, enim quod si abunde deliciosa, vel curiosa & molia in vsu sunt, talis paupertas magis ridiculosa quam sanctissima & altissima censenda est. Idem docuit diuus Bonauentura & colligitur ex regula vbi dicit. capit. 2. possint repetiari de facijs, &c. Et
huic

huic paupertati debet paucitas ci-
borum alsimilari. III

¶ Hinc paupertas nostra atten-
ditur in duobus. Vnum quod
non habeant aliquid fixum sicut
reditum, vt capit. 4. diximus
conclusionem. 18. & hoc est quod
dicit. Sint tanquam aduenz & pe-
regrini, alterum quod habeant
paupertatem quantum ad vsum
quia debent esse mendici, ideo
ait. Vadant pro elemosyna, &
ideo vocatur paupertas sanctissi-
ma idest frutuosa & altissima que
omnes excedit, nec summus pon-
tifex pateretur in Bulla sic apella-
ri, si ad vsus arctos non obligaret.
Hinc si frater habet librum quo-
de presentis non vtitur nec indi-
get & dare nec prestare vult in-
digenti est proprietarius. Et quan-
do non vult manifestare suo pre-
lato.

Corrol:

III. Con-
s. 4. III. Con-

III. Conclusio.

CAuere tenemur abundantiam
 opulentiam præciositatem
 in ædificijs domorum eccle-
 siarum & vassorum ecclesiastico-
 rum & habetur. cap. exiui in Cle-
 mentina. art. 7. §. hic est. Et Hugo
 cap. 4. & 6. super regulam, dicit ar-
 tem demonum esse sub specie cul-
 tus Dei, destruere paupertatē san-
 ctissimam, vt apparens deuotio,
 (vt Clemens. 5. cap. exiui. §. hinc
 est, & §. quamuis) veram propo-
 siti deuotionem extinguat, sed ad
 serenandas conscientias Sixtus. 4
 fol. 63. 67. concessit, nobis posse
 habere paramenta aurea & alia hu-
 iusmodi ad cultum Dei pertinen-
 tia, & Leo. 10. fol. 15. idem conce-
 dit. Et constat Papa fuisse sufficiē-
 ter informatum vt patet ex relatio-
 ne ipsius priuilegij, & habuisse
 causam rationabilem ad dispen-
 sandum & sic credendum est, dū
 hoc

hoc licere dum nobis non constat
 manifeste oppositum, aut commu-
 nis regula doctorum vtriusque iu-
 ris testatur & Papa censetur habe-
 re in scrinio pectoris sui omnia iu-
 ra communia vt habetur extra de
 constitutionibus in. 6. capit. 1. &
 huiusmodi est, declaratio & obli-
 gatio nra regulæ. Vt Clemens. 5.
 in sua declaratione, quæ est inser-
 ta corpori iuris, docet. Quare lici-
 te possumus vti prædictis dispen-
 sationibus. Idem docet beatus
 Bernardinus in sua epistola art. 4.
 quæ habetur. fol. 27. & idem de
 ædificijs & ecclesijs & sepulturis.
 Vt in compendio. titul. ædificare
 titul. ecclesiæ. titul. sepulturæ. Et
 habetur Bonauentura. q. 6. docet
 quibus rationibus possumus habe-
 re domos amplas altas & fortes, &
 in tractatu, de dispensatione fra-
 trum in principio idem habetur.
 Et hæc dispensatio est cum purita-
 te obseruantie regulæ, quia non
 est cōtra illud. cap. 6. nil sibi appro-

*De adi-
 ficijs.*

Cap. 6. De vsu arctos.

prient fratres, quia hęc preciosa
supradicta, non a propriamus ne-
bis. Neque contra vsus arctos,
quia non tenemur ad aliquos ni-
si ad eos qui in regula continen-
tur & eomodo quo ibi continen-
tur & non aliter. cap. exiui. §. ex
primis & omnia quę suos in decla-
rationibus pontificum non sunt
regula neque obligant. Et arcti
vsus ad quos tenemur sunt omnia
præcepta tangencia paupertatem
vt dictum est supra capit. 6. con-
clusionione. 1. & in principio huius
operis fundamento. 4. corrol. 4.
verum enim vero ad vsus arctos
omnes conformes statui nostro ob-
ligamur, & non omnis superflui-
tas erit peccatum vt supra in fine.
1. conclusionis neque transgressio
regulę, & illi tales erunt vsus ar-
cti quę conformes sunt iudicio
prælatorum & rationabili consue-
tudinĩ patrię & qui ab omnibus
tales iudicantur, præsertim à viris
approbatis & quando est in hoc
aliquis

*Ve fun-
damen-
to. 5. di-
scimus
in prin-
cipio.*

aliquis abusus, solum peccant in
 troducentes, vel consentientes
 vel si ad eorum officium perti-
 net. Et quilibet qui commode
 & legitime & debite non resistit,
 & non alius qui ob aliquam ne-
 cessitatem, vel scādali vitiationem
 tacet, & non placent ei tales abu-
 sus: quia tunc non est causa po-
 sitiuā omissiua seu commissiua
 vel interpretatiua & ita non par-
 ticipat peccato aliorum, vt di-
 uus Bernardinus in sua episto-
 la. articul. 4. docet. Sed fra-
 tres qui nolunt paucis contenta-
 ri nec parati sunt ad patientiam
 freis non adueniat victus semper
 ordinarius, sed statim murmu-
 rant & conturbant domum &
 prælatos & ex hoc mouentur
 prælati, vel alij fratres, ad præ-
 dictos abusus, tales sunt causa a-
 busionum. Vt Bonauentura. cap.
 2. & 4. & 6. & Bartholomeus
 Pisanus super dispensatione fra-
 trum. cap. 2. & serena conscientia.
 quæst.

C. 6. De vsu arctō.

quæstio. 11. cap. 10. exponunt. Et
Scotus in. 4. d. 15. quæst. 2. art. 3.
questus superfluos condemnat &
esse turtum afirmat. Et Bonauen-
tura in fine secundi capitis suæ de
clarationis dicit. Non est ergo fra-
trum vti cibis & potibus delicatis
sicut neque vestibus coloratis &
paupertatem & pœnitentiam pro-
fitentibus carnes sunt vitandæ in
suis domibus extra casum neces-
sitis duplicis. s. infirmitatis & ne-
cessitatis manifestæ quòd bene
nota tu qui quæres pecunias ad e-
mendas carnes extra necessitatem
cum B. parter Franciscus nunquã
emerit carnes, & ad ædificia præ-
ciosa & ad alias superfluitates, qui
ad vsu arctum rerum & modera-
tum obligaris. Et Hugo dicit q̄
fratres per mundum euntes carni-
bus si appositæ sunt, vti possunt.
Et quòd hæc fuit intētio beati pa-
tris Francisci quando dixit de om-
nibus quæ apponuntur euntib⁹
scilicet per mundum, liceat man-
ducare

ducare: in hoc casu & non in do-
 mibus proprijs, non per hoc dico
 quòd peccant mortaliter, quia v-
 sus carniū moderatus conformis
 nostro statui, licitus est. Et fratres
 non possumus esse executores te-
 stamentorum quando aliquod le-
 gitimum iudiciale inde nobis para-
 tur, vel quando ad aliqua res ve-
 nit vendenda, vel distrahēda, vel
 pecunia distribuenda, patet in Cle-
 mentina exiui. art. 7. §. verum, &
 ex Nicolao. 3. sed bene possunt
 fratres esse cōsultores puri ad præ-
 dicta dummodo ille cui consiliū
 dandum est non sit statim intratu-
 rus nostram religionem vt serena
 conscientia, q. 20. docet.

*c. exini
 §. cum
 que or-
 dinis.*

III. Conclusio.

Sed bene possunt esse electo-
 res aliquarum personarū vbi
 nulla pecuniz distributio aut
 administratio seu contrectatio. no-
 bis acquiritur neque actio vlla aut
 leti-

Cap. 6. De vsu arcto.

letigiū in iudicio, aut ius aliquod
nobis prouenit aliquomodo. Ita
enim possumus esse electores &
executores testamentorum, quia
licitum est nudum consilium dare
& licita est nuda electio, vel exe-
cutio, quamuis pauperi electo per
nos, oriatur actio seu ius in iudi-
cio ex nostra electione & consi-
lio, vt serena conscientia tradit
quæst. 2. & possumus nominare a-
liquas personas quæ recipiant &
dispensent aliqua legata nobis aut
subditis nostris. Sed non possu-
mus esse fidei iussores neque fidei
commissarij nec accipere fidei cō-
missum, vt Petrus Anchona in
Clementina exiui, ait. Neque
possumus esse procuratores & ad-
uocati pro temporalibus, quamuis
possimus charitatiue & pruden-
ter intercedere & possimus esse
iudices arbitri ad sedandas lite
amicabiliter cum debitis circumstā-
tijs, de licentia prælatorum. Vt
Gregorius. 9. Innocentius. 4. &
in

incompendio. titul. exemptio.

¶ Nec possumus nos intrromitēre
in matrimonijs & spōsalibus seu
nuptijs quarūcunq; tractan-
dis, quia talia negotia dedecent
rēligionem præsertim nostram,
& sepe scandalizantur videntes
nos intrromissos negocijs seculari-
bus. Non tamen facere prædicta
est mortale nisi quando notabile
scandalū probabiliter sequereur
& quando prohibetur per obe-
dientiam vt in tractatu decem pla-
garum paupertatis plaga. 2. ponit-
tur, & implicite per Clementem.
5. artic. 7. §. amplius, &c. Insinua-
tur.

¶ Sequitur in regula. *Vadant
pro elemosyna confidenter.*

&c.

V. Con-

V. Conclusio.

FRatribus licitum est viuere de cleemosynis & mendicare & est super erogatorie meritum. Et probatur quia licitū est viuere de re sibi debita, sed religioso est debita sustentatio ad victum & vestitum & officij executionem, quia semper tribuit frater populo beneficium spirituale prædicando, vel altari ministrando, vel sacre scripturæ studio incubendo, meritis & exemplis proficiendo, quare debetur sibi cleemosyna. Et etiam iure paupertatis euangelicæ quia promittitur centuplum relinquentibus omnia. 1. Cor. 9. si spiritualia seminamus, &c. Et Tho. 2. 2. quæst. 187. art. 4. & 5. & diuus Bonauentura Apologia pauperum, & Nicolaus. 3. hoc decreuit. c. exijt & ideo dicit seraphicus pater noster. Vadant confidenter pro cleemosyna his
ratio

*Lege an
gles. q.
de men-
di.*

rationibus debita, & Bernardinus de Arebalo dubio. 12. assignat aliquas conditiones ab hoc quòd sit licitum & meritorium mendicare, & quòd multoties quamplurima emuntur quæ mendicando sæpe inuenirentur sed præ verecundia fratres malunt illa mendicare.

VI. Conclusio.

Ilicitum est viuere de elemosinis & mendicitate, fratribus nolentibus patienter contenti esse necessarijs ad vsum moderatum rerum, & ijs qui non recompensant in spiritualibus. Et probatur quia tanto erit bonum relinquere sua, quanto tollit sollicitudinem impediendam à diuinis quare si aliter conueniat aliquibus scilicet quòd per mendicitatem efficiantur magis solliciti ad temporalia & impediantur à diuinis, iam non erit eis bonum sed illicitum relinquere sua & mendicare aliena. Hoc testatur

R Grego

C. 6. De mendicitate.

Gregorius. 3. parte pastoralis admo-
Mendi- nitione. 22. & Chryf. tract. de dig-
citatis vr nitate sacerdotali. lib. 3. capit. 16.
gente ne & Hugo. cap. 6. quia mendicitas
cessita- est signum vere paupertatis & quã
te est li- do deest egestas tunc mendicans;
cita, de ad superfluitatem hypocrita est &
ficiunt raptor eorum quæ sunt pauperũ.
vero, il Et ibi est mendacium cum Hypo-
licita crefi & fingitur ægestas quæ non
vt A- est. Et quid risu dignius quã quæ
gustin. tere cum auiditate maxima, labo-
Psal. 65 re & infelicitate & contemptu &
cum mala conscientia, ea quæ libe-
raliter dimissa sunt? Ideo ad arctos
vſus est mendicandum & honeste
ſcilicet, non importune neque pro-
caciter neque adeo verecunde
quòd superbiam redoleat, ſed ho-
neſte humiliter, corde verbo & ſi-
gno, vt non tanquam imperioſe &
ex debito aut locoſe & inimice
petant, nec ſic verecunde vt puſi-
lanimiter aut ſuperbe omittant of-
ficium hoc humile. Et hoc confir-
matur ex eo q̄ Chriſt⁹ qui vt diu⁹
Ber

Bernardus & Bonauentura dicunt,
 medicus fuit quando remansit in Hierusalē,
 & Beatificauit medicos quādo dixit beati pauperes. Et littera
 greca habet, beati medici ut Chrysostomus Grecus doctor docet, &
 beatus Paulus mendicauit pro alijs pauperibus Ro. 15. & Galat. 2.
 & qui mendicat non modis supradictis sed ex cupiditate diuitiarū
 si extra latitudinē, & statum pauperū est hic peccat mortaliter
 & tenetur medicatū, pauperibus restituere. Quia talis usurpat eleemosynas
 pauperū, & similiter que stores fingentes mirabilia peccant
 & tenentur restituere. Similiter peccant qui ociose volunt, viuere de
 eleemosynis datis monasterio, ut sunt religiosi laici & sani & robusti
 ut supra. capit. 5. diximus, & omnes qui omittunt actus religiosorum
 viuendo de eleemosynis & etiā de alijs redditibus monasterij, peccant
 & quando est ingratitudo mortalis, mortaliter, alias venialiter quatenus

*Mat. 5.**Angles**vbi supra.**pra.**Cordua.**bensis in**quest.**98.**Bartho**lomeus**Medina**manda-**to. 8. 5.**35.*

C.6. De mendicitate.

tenentur benefactoribus gratiam retribuere, suis religiosis actibus satisfaciendo pro eorum peccatis vt Psal. 104. dedit eis labores gentium vt custodiant iustificationes & Osee. 4. peccata populi comedunt & Leui. 9. 12. nu. 15. 31. & Gerson Alpha. 40. lib. 9. & Alpha. 77 lib. 9. verum talis frater ingratus male viuens fraudulenter vtens e lecmosynis & ociose, non tenetur ad restitutionem quia est in statu pauperum & quia libera fuit donatio, sed est priuandus vsu taliū bonorum seu elemosinarum si à prædictis non desistat vel si male viuat, quia tale peccatum non est in vsurpatione rei alienę sed in abusu rei sibi concessę. Et diuus Bonauentura. quęst. 8. vitiosos in hoc, excusare non audet licet excuset nos modo multa petentes quia multi sumus.

¶ Se-

¶ Sequitur in regula. Hac est
illa celsitudo altissima pau-
pertatis.

NOtandum est esse quādam *Vide qua*
paupertatem imperfectam *norma*
quæ cum paupertate spiri- *gistros.*
tus nil superfluum retinet tempo- *c. 6.*
rale sed solum retinet quod est ne-
cessitatis. Alia vero est perfecta
quæ cum voluntate spiritus nec
necessarium vitæ, tanquam pro-
prium retinet sed ex Dei provisio-
ne pendet quæ quidem paupertas
dicitur mendicitatis & talis vide-
tur paupertas fratrum minorū quæ
hoc capite comprehenditur ijs duo-
bus scilicet quod non habeant ali-
quid fixum sicut redditum ideoq;
dicitur, sint peregrini domino fam-
ulantes, & quantum ad vsum ita
sint pauperes vt etiam sint mendi-
ci & vadant pro eleemosyna, &c.
& diuus Bonauentura in epistola

C. 6. De mendicitate.

ad magistrum innominatum & super hunc locum ita scribit, sanctus Franciscus non loquitur de penuria rerum in exteriori sed de abdicatione dominij & iuris cuiuscunque ciuilis & abstractione solitudinis temporalium & quòd sint fratres de solo Deo pendentes, affectu. Et in sua apologia sic ait. euangelica paupertas pro eo quòd à terrenis spiritū subleuat & quæ in cælis sunt, thesaurizat, suadet nudare fratrem omnibus quoad affectum & arcta sustentatione esse contentum quoad usum, & idē super hoc caput dicit. Ideo paupertas nostra dicitur altissima. s. quia à mundo remotissimos & regno cœlorum summe vicinos & excelsos facit, & vitæ æternæ similimos, vbi nil terrenum proprium est, vel commune, ideoq; in regula dicitur. Quæ vos charissimos fratres hæredes regni cœlorū instituit, quia omnia dimittētib; promittitur vita æterna vbi est
Deus

Deus omnia in omnibus, & pauperum dicitur esse regnum cælorum. Et ad hoc ordinatur paupertas vt per eam liberati ab impedimentis & sollicitudinibus præ cæteris in omnibus celsiores simus sicut in hac paupertate sumus cæteris arctiores. Et paupertas non solum bona est sed laudanda, vt diuus Bernardus docet, sed in quantum liberat ab illis quibus homo impeditur quominus spiritualibus intendat. lege Tho. 2. 2. quæst. 184 artic. 3. & 4. Mat. 5.

¶ Sequitur in regula. Hac sit portio vestra que perducit in terram viuentium.

ID est eo ipso quod in terram morientium fratres minores nil quærunr, hac portione perducur ad terram viuentiũ. Cui dilectissimi, totaliter in hærentes ita vt omnia quæ in vsu sunt hanc prædicent abdicationem vt scilicet nil

C.6. De mendicitate.

aliud pro nomine domini nostri
Iesu Christi in perpetuum sub cœ
lo habere velitis . Hæc ex Beato
Bonaventura. cap.6. sed ad con
seruationem paupertatis maxinē
conducit eamq; extollit, vsus pau
per: & eo magis quo est vsus stri
ctor, & abdicatio nō solum in par
ticulari, sed in communi quia ab
dicatio quantum est ex se , tollit
omnē sollicitudinem , si paucis cō
tenti sint fratres sicut debēt, tollit
superbiam & vicia superfluitatis
& facit expiationem culparum.
Vt diuus Gregorius in homilia de
paupere mendico docet, & pecca
torum radices & occasiones extir
pat, & disponit ad virtutes acqui
rendas & conseruandas. & à men
dicitate oriuntur multæ virtutes,
& ideo paupertas vocatur mater
religionis à Guilielmo Parisiensi,
& disponit ad aliorum ædificatio
nem, vt inducantur ad mundano
rum contemptum & spem in Deo
reponendam. Et nos fratres dispo
nit

nit ad debitam prædicationem euangelicam, expeditius liberius constantibus & minus tepide, exercendâ, quia qui nil habet nil timet amittere. Et audientes, tunc vident quòd non sua sed ipsos & eorum animas querimus ad salutem. Ideo quâdo Christus misit ad prædicandum prohibuit ne deferrent *Matt.* vel acciperet aurum, vel argētū vt 10.

Chry. hoc. 16. 46. & Gerson: suma Alpha. 10. li. 9. Alpha. 10. tradūt.

¶ Et nota quòd fuit error damnatus per Ioannem. 22. in sua extrauagan. quam affert Floren. 4. pr. titul. 11. cap. 7. §. 4. dicentium nullum seruasse euangeliū post Christum, & matrem eius & apostolos nisi beatum Franciscum, quauis sit verum paupertatem euangelicam in suo excellenti gradu, nullum solemniter professum fuisse post Christum, & Apostolos nisi Beatum Franciscum de quo dictum est. Reuelasti ea paruulis, quia talis professio omnibus fuit

R s abs-

C. 6. De mendicitate.

Mat. II

abscondita. Sed talis paupertas & mendicitas, male dispositis qui nolunt paucis contentari, nec sunt parati penuriam pati propter obseruantiam regulæ, & nimiam sollicitudinem habentibus, est occasio multiplicium viciorum oppositorum ad prædictos fructus, scilicet, impatientiæ murmurationis auaritiæ sollicitudinis noxiæ distractionis vagationis tedij ad spiritualia, cecitatis animæ, obstinationis, duriciæ cordis, mendaciæ Hypocrisis adulationis symoniæ turpis lucri rapinæ scandali & est destructio totius religionis & occasio perditionis finalis. Et istis cōsultius fuisset si aliam religionem reformatam intrassent vbi communiter viuitur habendo proprium in communi cum minore distractione & sollicitudine. Sed non propter hoc debet condemnari paupertas ista altissima & sanctissima euangelica quia de se est primum

mu
ne
18
fu
tu

H
tis
vo
re
cu
ba
ge
di
lig
ha
H
n
9

num fundamentum ad perfectionem, vt diuus Thomas. 22. quæst. 184. artic. 4. & Bonauentura vbi supra qui & quæst. 4. multos fructus paupertatis annumerant.

¶ *Sequitur in regula & si qui fratrum instigant inimice, &c.*

FRATRES tenentur ex vi regulæ recurrere pro absolutione à peccatis mortalibus referuatis tantum publicis, ad ministros vel ad habentes eorum auctoritatem, de occultis etiam tenemur recurrere sed non ex vi regulæ, probatur per Clementem. 5. & Gregorium. 9. & Innocencium. 4. qui dicunt de manifestis tantum intelligenda esse, hæc verba. Idem habet Bonauentura. capit. 7. & Hugo & Bartholomeus Pisanus & serena conscientia. quæst. 9. §. 3. & expositio sine titulo. c. 7. & ra

Cap. 6. De mendicitate.

& ratio est, quia dictum est in regula vt teneantur recurrere quam citius poterūt. Quod quidem vix fieri posset de occultis quia oritur inde occasio suspicandi talem fratrem incidisse in mortale peccatum & esset etiam via reuelandi peccatum occultum.

¶ Deinde videtur non esse de occultis intelligenda regula, nam dicitur in regula, ministri si præsbyteri sunt, &c.

Nihilominus tamen tenemur forte, indirecte, recurrere, ex vi regulæ, ad ministros quoniam hic regula videtur ex consequenti, innuere debitam festinationem pro absolutione peccatorum secretorum, esse adhibendam loquendo de acceleratione publicæ penitentia. Hoc docent serena conscientia & expositio sine titulo. c. 7.

¶ Est tamen pro certo tenendum iure diuino & humano, teneri fratres

tres
cat
tal
abs
te
ma
uen
rati
mu
mu
reg
erg

¶ H
tur
vel
occ
rere
d. i.
fitiu
mu
tos
alio
Ali
bili
aut

tres recurrere pro absolutione peccatorum occultorum, ad habentē talem auctoritatem, talia peccata absoluedi, quam citius id est debite ordinate & honeste secundum formam ordinis. Vt Hugo & Bonaventura super hoc. c. 7. docent, & ratio est quia possumus & tenemur efficere, quod de iure tenemur & possumus. Sed non ex vi regulę & absolutę vt dictum est, ergo. &c.

Hinc pro peccatis publicis tenetur fratres, perse, vel per amicos vel nuncios, vel per litteras, & pro occultis non eodem modo recurrere, & ratio est vt doctores in. 4. d. 17. docent, quia iure diuino positivo & ecclesiastico, non tenemur statim confiteri casus reseruatōs sed quando ad confessionem aliorum peccatorum obligamur.

Alioquin si statim teneremur, probabiliter tale peccatum reuelaretur aut nasceretur scandalum seu graue

Corrol.

C.6. De Casibus referuatis.

in. 4. d. 17. artic. 3. conclusione. 4.
& sumista vt Angelus. titul. con-
fessio. §. 11. & syluester. titul. con-
fessor. 1. quæst. 11. & à censuris
possunt absolvere hospites. Vt in
compendio. titulo. excommunica-
tio. titu. absolutio habetur & guar-
diani etiam possunt absolui à cen-
suris & referuatis, per communica-
tionem priuilegiorum, prædicato-
rum. Vide incompēdio, titulo cō-
municare.

¶ Etiam & prælati possunt com-
mittere potestatem absoluendi à
cēsuris, aliquibus extra ordinem.
Scd non vt possint absolvere à re-
feruatis. Vt sumista. titul. exemp-
tus. titul. excommunicatio. titul.
religiosus. tit. dispensatio, & in cō-
pēdio sub eisdē titulis habetur.

¶ Sequūtur cas⁹ referuati generali.
¶ Qui sunt imponere manus vio-
lentas in guardianum & falsifi-
catio sigili generalis & retinere
litteras, ad eum missas & mo-
tam facere legendi eas vt non obe-
diat

diant, & legere quas mittit & quæ ad eum mittuntur. & denique compositio libeli famosi contra generalem.

¶ *Sequuntur casus reſeruatus
prouincialibus.*

1 **P**rimus casus reſeruatus est, peccatum in obedientiæ contumacis, quando quis trina monitione præmissa congruis interuallis per diem naturalem, inobediens perseverat,

2 ¶ Secūdus peccatum detentionis proprietariæ, quarumcūque rerum. s. quando nolunt res vsui suo concessas, concedere alijs fratrib⁹ vel nō permitterent tales res à prælatis auferri, & quandiu sunt in tali animo, sunt in peccato. Et quando aliquis fratrum habet aliquid contra voluntatem prælatorum ad suum vsum, vel ad faciendum

C. 7. De casibus reservatis.

de ea vt dominus illius, dando vendendo, distrahendo, dispensando. Sed quando frater abscondit rem qua vtitur, non animo carendi tali re sed potius ne confundatur, si prelatus videat talem rem haberi ab eo: vt potes si abscondit libros aleas vel cartas lusorias quas habet ne comprehendatur ad suam confessionem, vel si abscondit litteras in quibus continetur aliquod secretum quamuis damnosum, quod non vult sciri à prelato, vel si abscondit sermones ne sciantur à prelato eorum fabricæ, tales res non absconduntur vt res sed vt secretum culpabile.

- 3 ¶ Tertius casus, peccatum lapsus carnis tam secum quam cum alia persona.
- 4 ¶ Quartus, sollicitatio ex certa sciētia ad peccatum carnis siue fiat per litteras amatorias seu requiritorias inducentes ad peccatum tale

tale tacite, vel expresse, per nū
cium per signa verba & dona
cum intentione determinata in
ducendi ad peccatum, & etiam
cum ipsomet inducendo ad ta-
lem finem quamuis non subse-
quatur ipsa pollutio, sed hoc
melius sub. 5. casu.

5 ¶ Quintus casus tactus quicumq;
impudicus & enormis cum qui-
cunque persona etiam cum se-
ipso, factus. Sed si est tactus ex
Ludo. vel leuitate & non lebi-
dinoso, non erit reseruatus. Et
debet esse enormis, idest valde
impudicus & extraordinarius
vt Caic. 2. 2. q. 54. art. 4. tenet.

6 ¶ Sextus furtum rei notabilis seu
frequenter iteratum. Vt Adria-
nus quo li. 6. art. 2. & quo li. 7.
art. 2. tradit.

7 ¶ Septimus iniectio manuum vio-
lentiarum siue in secularem ita
vt sit peccatum mortale.

C. 7. De casibus reservatis.

- 8 ¶ Octauus, falsum testimonium in iudicio.
- 9 ¶ Nonus falsa criminatio in infamiam cuiuscunque, idest quòd falso imponat aliquod crimen dignum correctione publica.
- 10 ¶ Publicatio, vel compositio libelli famosi, & ab ipso iure communi est excommunicatio ipso facto Papæ reservata, cōtra facientes tales libellos contra ordinem nostrum, vel prædicatorum vt sumistæ tradunt.
- 11 ¶ Falsificatio sigilli cuiuscunque personæ notabilis idest constitutæ in dignitate ecclesiastica, vel laicali, vt sumistæ. titul. dignitas titulo persona scribunt, & persona notabilis est tabellio seu notarius, & sub sigillo intellige etiam subscriptionem.
- 12 ¶ Duodecimus quando accusatus

inquirat de nomine accusantis.

13 ¶ Tercio deimus reuelatio nomi-
num accusantium.

14 ¶ Quondo deponit false, vel ad
hoc faciendum aliam perso-
nam inducit lege speculum. fo.
44. B.

¶ Circa casus referuatos est ani-
maduertendum concessionem A-
lexandri. 6. factam guardianis vt
possint referuare casus, fuisse reuo-
cata in capitulo alessij anno. 1526
celebrato. Vbi solis generalibus
& prouincialibus hoc conceditur
vt supra dictum est, & circa solu-
tionem istorum casuum animad-
uerte quod quando rationabilem
ob causam dubitatur, possit ne ab-
soluti a tali sacerdote vel a sit casus
referuatus, tunc poterit stante du-
bio per concessionem sexti. 4. ad
cautelam absolui, nec tenebitur
iterum confiteri. Et ratio est quia

Capit. 8.

dum manet dubium, valet absolutio quæ etiam postea sublato dubio, tenet. lege Cordubensem. c. 7. quæst. 5. & tabulam generalem. fo. 102.

¶ *Cap. 8. Vniuersi fratres vnum de fratribus istius religionis. &c.*

EX vi regulæ tenentur fratres habere generalem & est futurus vnus professus istius religionis. Vnde non videntur fratres istius religionis qui huic non obediunt, quamuis ex dispensatione Papæ liceat, subditos esse aliopratato. Et de generali quomodo est eligendus & deponendus & quibus de causis, vide in libro conformatum confor. 12. cap. 32. & in serena conscientia. quæst. 93. & quæstio. 90. & in compendio. fo. 32. lib. 10. &c.

Cap. 9

¶ *Cap. 9. Fratres non predicens
in episcopatu, &c.*

Multa fuerunt concessa predicatoribus religionis nostræ ut videre licet apud Nicolaum. 3. artic. 6. §. verum, & in speculo additione. 17. & in Clementina. cap. dudum de sepulturis. Et in serena conscientia. quest. 94. & apud Hugonem & Bartholomeum Pisanum super hoc. cap. 9. & Bonauentura in epistola ad magistrum innominatum, sed iam omnia limitata sunt, & ad ius commune redacta per Concilium Tridentin. sc. 24. capit. 4. ubi præcipitur: ne ullus religiosus etiam in ecclesijs suorum ordinum (contradicente episcopo, prædicare præsumat, & in sessione. 6. capit. 2. idem habetur. Nisi forsam Concilium intelligatur sicut constitutiones generales declarant

sup
S 4 & pro

Capit. Nonno.

Et prouinciales ministri possunt
creare p̄dicatores & eos suspen-
dere. Vide in mari magno, fol. 39.
& apud Nicolaum. 3. art. 6. & Cle-
menten. 5. & methodum p̄dicā-
di fructuosissimam tradidit seraphi-
cus pater noster Franciscus dum
dicit, sint examinata & casta eorū
eloquia ad vtilitatem & edificatio-
nem populi, annunciando eis vi-
cia & virtutes p̄nam & gloriam
cum breuitate sermonis quia ver-
bum abreuiatum fecit dominus su-
per terram. Quam quidem formā
p̄dicandi, Concilium Tridenti-
num, vbi supra approbavit, ex his
patet ex vi regulæ officium p̄di-
candi specialius nobis incumbere
vt capite. 5. notauimus, fuit enim
ad p̄dicandum nostra religio in-
stituta, vt diuus Bonauentura in
hoc capite docet & in epistola ad
magistrum innominatum, & qua-
stio. 3. affirmat & docet. Vnde e-
tiam necessario nobis incumbit di-
ligentem litteris operam nabare
qua

Corrol.

quæ non extinguat spiritum orationis & deuotionis.

Cap. 10.

Fratres qui sunt ministri & serui aliorum fratrum visitent. &c.

I. Conclusio:

OMnes prælati qui in spiritualibus vocantur ministri & in temporalibus serui, tenentur & iure diuino visitare & corrigere suos subditos & ratio est, quia pastor tenetur vultum peccatoris sui agnoscere & curare, ratione sui officij prouidere. Constat ex Cancilio Tridenti. se. 25. cap. 1. & 2. & serena conscientia. quæst. 97. Clemens autem quintus docuit non obligari ex regula sed ex iure diuino vt dictum est cap. 3. quia nona admonitio est &

S s non

Cap. 10. De obedientia.

*Lege su-
mistas
ritu. vi-
sitatio
Et rit.
eorre-
ctio.* non præceptum regula. Et dicitur
visitet, id est frequenter videant in-
quirant diligenter fratrum condi-
tiones & mores, & moneant ador-
tando ad id quod melius est. Cor-
rigant scilicet ab excessibus, & di-
uus Bonaventura sic interpreta-
tur. Visitent socialiter, moneant
iudicialiter, &c.

¶ Quo autem modo ministri inter
rogare tenentur, docetur in tabula
generali, fol. 105. quod si prælati
defecerint (quod De^o auertat) po-
terunt episcopi visitare nos. Ita dif-
finitum est in Concilio Tridenti-
no. session. 21. capit. 8. & sessio.
25. cap. 4.

¶ Animaduerte circa hoc caput
quando prælati in suis visitationi-
bus possint inquirere, & subditi
tenentur respondere, & quando pec-
cata fratrum suorum & excessus
prælati suis denunciare, præceden-
te. s. correctione fraterna, vel non
præcedere, de quibus omnibus re-
censite differunt Angles in. quest.

de correctione fraterna in .2. parte
 Florum quarti libri sententiarum
 lege etiam Sotum de iustitia .1. q.
 quæstio. 5. art. 1. & 2. & Bartholo
 meum de Medina in sua suma mā
 dato. 5. §. 16. & Soto. Vbi supra. li.
 5. quæst. 6. art. 2. vide etiam in de
 cretalibus. libro .5. titul. de accu
 sationibus & ibidem. titul. 22.

¶ Sequitur in regula, Firmiter præ
 cipio eis vt obediant ministris. 1.

¶ Prælati in omnibus iuxta volū
 tatem prælatorum suorum quan
 do illam, vel expresse, vel taci
 te, vel interpretatiue, declarāt, seu
 aliquomodo præcipiēdo insinuāt.
 Hoc. n. præteris religiosis ex vi re
 gule tenemur Frāciscani seruare,
 obediēdo in licitis & honestis, &c. 22. q.

¶ Sequitur in regula. In omnibus *104. ar.*
 quæ promiserunt. *1. Sylue.*

¶ Id est non solum ad omnia quæ *tit. obe-*
 sunt sub regula, verum etiam *dientia.*
 ad ea omnia quæ ratione proba *tit. præ-*
 bili ad regularē vitā ordinātur. Et *ceptum*
 confirmatur ex regula vbi dicitur *obedians*

obediant in omnibus quæ non
sunt contraria animæ & regulæ
idest implicite, vel explicite. Vt
Bonaventura super hoc caput de
clarat, seu vt Hugo exponit. Obe
diant in omnibus scilicet ad quæ
se astringerunt & quæ ad ipsorum
obseruantiam spectant & ad vitã
das transgressiones pertinent. le
ge. c. 1. libri. 5. decretalium. titu. 31
& Thoman. 2. 2. quæst. 104. art. 5.
& 2. & Caic. 2. 2. quæst. 88. art. 8.
& Sylbestrum. titul. religio & spe
culum. fol. 42.

*¶ Sequitur in regula. Et non
sunt contraria regula & a
nima. &c.*

¶ Pro maiore declaratione sit.

II. Conclusio.

Fater non tenetur obedire
suo prælato præcipienti con

tra animam aut contra regulam nisi in casu quo ipse prelatatus possit probabiliter dispensare contra regulam aut aliud ius contra quod precipit. Hæc est communis doctorum sententia. Intellige ut supra diximus, cap. 2. conclusionem 5. posse prelatos dispensare in duodecim preceptis regulæ. Et ratio conclusionis est, quia subditi tenentur obedire suis prelatibus precipientibus, in omnibus que modo sunt contra animam suam, qualia sunt supra dicta quando prelati dispensant. & illa que sunt infra regulam verbi gratia, si prelatatus precipiat ut fratres aliquam corporalem & honestam recreationem, exercent quod regula non prohibet. Nam hæc possunt ad vitam regularem ordinari, feruentius inde exercendam.

¶ Deinde quod non est necesse ad salutem, propter obedientiam est mittendum ut habetur. ii. qua. 18.

Cap. 10. De obedientia.

3. cap. quid ergo. Et ratio est quia
virtus obedientie supplet boni om-
missis excellentiam.

¶ Preterea tenentur subditi obedi-
re in indifferentibus quæ dicuntur
esse propter regulam. Nisi consta-
ret manifeste talia esse vana & fi-
ctilia & fatua ex genere suo siue
ex circumstancijs. Ita docet Tho-
mas. 2. 2. quæstio. 86. articul. 5.
& 4. & quæstio. 104. articul.
5. ac. 3.

III. Conclusio.

Quando super regulam sim-
pliciter seu quando stru-
ctior vita quam promissa
est, aliquid præcipitur, non tenetur
frater prælato obedire probatur
auctoritate diui Bernardi. lib. de
præcepto & dispensatione. Nil
(inquit) mihi præcipiat præla-
torum quæ non promissi neq; au-
geat neque minuatur. Tamen aliquã
do

do prælati possunt facere statuta, arctiora & præcepta dare strictiora pertinentia ad reformandam regulam promissam, & talia statuta non possent dici super ius sed secundum ius & pro iure, quæ omnia in voto obedientie comprehenditur & facit ad hoc. c. finale de statu regularium. lib. 6. vbi monialibus indicitur clausura quæ non erat in regula earum, quia sic expediebat ad castitatem seruandam. Et idem præcipit Concilium Tridentinum. se. 25 Et quilibet prælatus præcipere potest ad cautelam peccati futuri præcauendi, libidinoso à natura & grauius tentato, grande ieiunium disciplinam. &c. Sed non tenetur subditus obedire nisi quando verisimiliter videt aliter se non posse euitare peccatum, quia talis causa non est necessaria sed de consilio ad regularem vitam pertinens, sed si esset omnino necessaria aliqua disciplina & ieiunium teneretur subditus obedire:

Hinc

Cap. 10. De obedientia.

Corrol. ¶ Hinc si pro impetranda pluuia; seu pro plagæ remotione, præcipiatur disciplina seu ieiunare tot dies, tenetur subdit⁹ obedire quia pertinet ad regularem vitam se cū alijs conformare. Quamuis si alicui particulariter, non tenetur, nisi quādo ad regularē vitam id esset aliquomodo expediens seu necessarium, de quibus casibus difficile est iudicare propter circumstantiarum varietatem. Ideo in dubijs stā dum est iudicio prælatorum & obediendum.

III. Conclusio.

Pælati aliquodo possunt cōtra concessiones regulæ, & libertates, in aliquo casu causa rationabili interueniente, præcipere, ratio est quia licet libertas generaliter & concessio concedatur modificatio tamen, quādo & quomodo talibus concessionibus vt expediat, vel non vt, ad prælatos spectat

spectat quemadmodum ex ipsa re-
 gula in alijs rebus licet prohibitis
 dispensare praelati possunt vt su-
 pra. cap. 7. & cap. 3. diximus, &
 confirmatur exemplo. Nam Papa
 vsum carniū potest pro tempore
 Christianis prohibere. Vide
 Hugo. cap. 8. vbi dicit. subditos
 praelati sui mandatum in tali casu
 concessionibus regulæ, debere an-
 teponere, propter bonum obediē-
 tiæ & vniformem pacem. V. cau-
 sa. Si præcipiat praelatus ne repe-
 tiant tunicam vel vt habeant duas
 tunicas siue vt calciamentum par-
 tent. & c. Propterea quòd conces-
 sio regulæ in his sine quibus reli-
 gio non consistit, præiudicare nõ
 debet. Hęc diuus Bernardinus in.
 3. opere de obedientia. art. 3. in re-
 spon. ad. 12. non tamen praelatus
 ieiunium de epiphania imponere
 potest vt præceptum communiter
 obligans omnibus, quia sic esset
 coarctata regula & præcipere su-
 per eam. Bene tamen ex causa vel

T culpa

Cap. 10. De obedientia.

culpa vt supra diximus.

¶ Præterea prælatus non potest præcipere martyrium neque vt se exponat subditus, periculo mortis neque vt ad arctiorem vitã seu statum transeat: neque vt sit in cõtinua contemplatione & assidua vitæ austeritate notabiliter. Vt diuus Bernardinus in. 3. opere sermonum de obedientia. art. 3. tradit, & clarum est quòd subditus tenetur obedire prælato præcipiẽti secundum regulam puta si præcipiat quòd vilibus induatur, &c. Et ea quæ sunt implicita vt obsequia communia sicut facere sacrificiam coquinam, &c. Et quæ faciunt ad obseruantiam regulæ pleniorẽ vt silentium disciplinam recognitionem culpæ in capitulo sed serena conscientia. q. 5. dicit quòd si huiusmodi præceptum sit in longum tempus debet fieri de consensu subditorum vel eorum qui cõueniunt ad capitulum. Nec oportet multiplicare præcepta secundũ

cundum illud Deu. 4. non additis ad verbum, &c. Vide Scotum in. 4. d. 3. q. 2. & Bonauentura in. 2. qui ait, quamuis non teneamur in omnibus obedire prælatis, tene- mur tamen nullum eorum manda- tum spernere.

¶ Præterea transgressio quorūcun- que præceptorum striete sumpto- rum, siue regulæ siue declarationū pontificum & prælatorum, siue vlla causa rationabili excusante, est mortalis vt Caic. 2. 2. q. 104. ar: 1. & 2. & q. 86. art. 9. & non suffi- cit intentio prælati quando præci- pit, ad obligandum: si non sit iusta & rationabilis causa ex parte ma- teriæ. Et prælatus præcipiens stri- cte sub mortali sine vlla causa, est tyrannus & dicitur notāter sine vl- la causa omnino, quia si esset ali- qua nō omnino sufficiens, ad stri- cte præcipiendū: tūc licet ipse præla- t^o peccet, tāquā furiosus, abutens gladio, si intendit striete præcipere sub mortali, videtur tñ præceptū ei^o

Cap 10. De obedientia.

valere tenere & ligare, saltem ad veniale. Vt Gerson Alpha. 63. littera. E. q. & Caie. 2. 2. q. 69. art. 6. & quando est dubium de iustitia præcepti, vel de eius intentione, recurrendum est ad superiorem. Et possunt cognosci præcepta obligare ad mortale ex verbis. Vt si dicat præcipio per obedientiam iniungo, &c. Huiusmodi, communiter obligant ad mortale, vide Hugonem. cap. 10.

¶ *Sequitur in regula. Vbicunque sunt fratres qui scirent & cognoscerent, &c.*

Qui non vult regulam cum dispensationibus dictis. c. 2. & 4. obseruare, poterit ad relictos transire. Neque erit impediendus & ratio est quia hæc est regulæ libertas & ea ad libitum uti potest. Præsertim cum de bona eius intentione prælato suo constat

stat quod est intelligendum quando fratres probabilissime cognoscerent, se ratione loci, impediri à puritate regulæ secundum suum rigorem sine vlla dispensatione: tunc quamuis nullo modo teneantur, possunt tamen libere ad ministros recurrere, & ministri tenentur quoque illis facultatem præbere. Ideo notanter dixit. Qui scirent & cognoscerent, &c. Quod si sine peccato vel periculo valde propinquo ad peccandum, ibi viuere non possunt, tenentur tunc ex vi regulæ & iure diuino & naturali ad suos prælatos recurrere. Et prælati peccant grauissime, illis quocunque modo impedimentum præbendo, dummodo habeant valde probabilem de tali periculo certitudinem. Ideo si agnoscerent in tali loco esse curam anexam animarum vel quæstus in honestos contra regulæ obseruantiam, & generalem ordinis vsus vel esse in honestâ fratrum, vel mulierum societatem

Cap. 10. De obedientia.

& alios abusus & transgressionē
regulæ & monasterium deforma-
tum & periculofum, tenentur vt
dictum est ad prælatos recurrere
& prælati illis facultatem tranfeū
di ad reformatā loca concedere.
Sequitur in regula ministri chari-
tatiue eos recipiant & tanta fami-
liaritate habeant circa illos, &c.
Refer Vbertinus hoc loco & ha-
betur in serena conscientia in que-
stionibus alphabeticis. lit. L. audi-
uisse quosdam discipulos beati pa-
tris Frācisci, causam ob quam po-
situs fuit hic articulus quoad mini-
stros, in regula, fuisse, propterea q̄
seraficus pater noster vidit per re-
uelationem, transgressionem pau-
pertatis futuram esse in ordine &
futuros prælatos qui transgressio-
nem intuentes imperaturi essent
tyranice fratribus illicita. Et ideo
appellasse hoc loco ministros, ser-
uos subditorum, & subditos domi-
nos prælatorum, quia prælatus te-
netur

metur seruire subdito vt regulam debite obseruare valeat, in hoc enim subditus est liber & suæ salutis dominus & potest, humiliter tamen & reuerenter, dicere suo prælato. Pater mi tu debes mihi seruire & me ipsum regere ad regulæ obseruantiam & non ad ruinã, & hac de causa in hoc articulo, imponitur prælatis, pietas & familiaritas circa suos subditos, quòd si prælati præcipiant in loco periculoso habitare, vt dictum est, non tenentur subditi obedire, quoniam est contra regulam & eius puritatem tenentur quoque prælati non solum in apertis malis verumetiam in conscientijs scrupulosis, suis subditis pie & benigne subuenire lege In chiridion fratrum in decisione dubij, 16. & 18.

¶ Hinc si quis vellit nudis pedibus *Corrol.*
incedere & deferre vnum tantum
habi

C.10. De obedientia.

habitum (etiam si non sit in conuētu deformato) minister tenetur ei assentire, & de loco & modo prouidere & mittere ad collectos p uintiē ubi commodius seruet regulam & rigurosius quoad exteriores corporales obseruantias: quōd intellige verum esse quando non timetur detrimentum notabile corporale, vel spirituale, & ita debet limitari In chiridion in dubio . 18. quia ex talibus rigoribus notabiliter excedentibus, propter humanam corporis & animæ infirmitatem, vt sæpe experientia comprobatum est, multa pericula corporalia & spiritualia euenire solent. Vt Gerson tractatu de tentationibus diaboli refert . Ideo concedi non debet nisi illis de quorum solida virtute atque probata diu & sincera animi intentione firmaque constantia & sancto proposito & corporis sana robustaque virtute constiterit. Quia multi sunt de quibus Beatus Bernardus dicit qui a-

git

git exterius ea que alij boni & perfecti communiter non agunt, vult vt de eo admirentur, & beatus Augustinus in lib. de doctrina Christiana dicit. Quisquis rebus prætereuntibus restrictius vtitur, quam se habent mores eorum cum quibus viuit aut intemperans est aut superstitiosus, quisquis vero sic eis vtitur vt metas consuetudinis bonorum inter quos versatur excedat, aut aliquid significat aut flagitiosus est. Ideo probandi sunt spiritus & nõ est facile cuique spiritui credendum etiam lucenti, quia Sathanas se transfiguratur in Angelum Lucis & Hugo. cap. 10. sunt qui etsi corporaliter non tamen spiritualiter regulæ strictum rigorem obseruant, dum spiritu erroris inbuti, statum ordinis & quæ spirituales alij fratres agunt, sperant, ignorantes illud. Exercitatio corporalis ad modicum vti

i. Thim.

lis est, & potius in obedientia humilitate patientia plenoque terre-

T 5 norum

C. 10. Quomodo recurrendum

norum omnium cōtemptu & p̄o-
priae voluntatis abdicatione, ora-
tione clausura cum silencio & ani-
mæ puritate exerceri oportet, quā
in his exterioribus singulariter vi-
uere. Et idem Bernardus in apolo-
gia contra quendam qui volebat
regulam suam omnino ad litteram
sine vlla dispensatione obseruare.
latius inuehitur. Et Gerson con-
tra Monachum in obedientem no-
lentem bibere vinum volentemq;
alios rigores notabiliter obserua-
re, in. 3. parte suæ sumæ alpha. 71.
A. B. C. & alpha. 70. litera. I. Et
Enchiridiondubio. 17. dicit quod
potest p̄latus propter comunem
vtilitatem & salutem animarum
vbi charitas cogeret, p̄cipere vt
dimitteretur de rigore regulæ vt
aliorum saluti provideatur & tūc
charitas suplet. Et in omnibus du-
bijs standum est iudicio p̄lato-
rum qui debito modo debent
hoc aliquibus prohibere & alijs
con

cōcedere dum talis modus purius
viuendi fiat cum circumstantijs de
bitis. Quoniam ex tali diuersitate
non destruitur sed edificatur. Et
regula quæ habet suam latitudi-
dem, dat hanc licentiam. Neque ta-
les dicendi sunt scismatici, quia ex
licentia debita prælatorum secun-
dum regulæ libertatem, ad præfa-
tæ regulæ obseruantiam confu-
giunt, atque ita iam non rece-
dunt ab obedientia, neque ab or-
dine enim non est maior pars fra-
trum, sed sanior^s. Et in singulis
prouincijs habentur cōuentus
valde reformati, vbi qui vult, po-
test perfecte regulam obseruare.
Et vbi omnia de essent manent li-
beram facultas recurrenti ad Pa-
pam pro debito remedio seu refor-
matione. Bernardinus de Areba-
lo dubio. 17. 18. hoc fufsius per-
trat.

V. Conclusio.

Qui

C. 10. Quomodo transferre

Quia vult manere inconuen-
ti, vbi licite quamuis dispē-
satiue & laxius viuatur, te-
netur se conformare cum alijs lici-
te communiter viuentibus, in vi-
ctu & vestitu & alijs quæ possent
scandalum & turbationem ex sua
singularitate probabiliter genera-
re. Presertim cum à prælatis man-
datur vt se conformet cum alijs
dum ibi manere vult seu dum ibi
manet ad tempus quousque ei de
loco vbi strictè regulam obseruet
prouidetur. Et probatur ex Leo-
ne. 10. fo. 28. ite & vos, &c. Volu-
mus, &c. Et ratio est, quia nunc
est rationabilis causa vt prælatus
præcipiat & Papa, quod licitū est
quia non quidem simpliciter impe-
dit illum à via perfectiori, sed ad tē-
pus supposito quòd ipse vult ibi
manere quousque ei debite proui-
deatur, & potest ibi recipere vitæ
necessaria etiam de redditibus illici-
tis dummodo non sint obnoxij re-
stitutioni, & dummodo non parti-
cipet

cipet in talibus acquirendis & procurandis, quia ista secunda participatio est peccatū, & sunt in causa talium transgressionum, commisiue & opere, vel omisiue, quando possunt debite resistere verbo, & non resistant. Sed si istis modis nō participant, imo tristantur & velent carere talibus vtilitatibus quā ea habere, non peccant.

VI. Conclusio.

A Fortiori prælati maculantur communibus transgressionibus fratrum cum quibus *viæ Propriæ* uunt, si sunt aliquo modo causa *latis no* missus, seu omisiue. Probatur *con ta.* conclusio quia ratione officij prælationis tenentur specialiter præ alijs pugnare pro veritate vitæ & doctrine, & defendere regulam & ius diuinum, à transgressionem propter honorem Dei. Tum etiam quia sunt pastores & tenentur pascere gregem alioquin ouis transgref

Cap. 10. Quomodo transferre

gressio, illis imputabitur. Et quamuis prælati debent aliquando dimittere & dissimulare aliqua mala minora non prohibendo aut corrigendo propter cauendum malū ipsorum seu aliorum probabiliter imminens, ex tali correctione in frutuosa, si fieri attentetur secundum regulam correctionis, tamen nullo modo potest prælatus dare licentiam saltem directe ad prædictas seu alias quascunque abusiones seu peccata quęcunque: quia sic cooperatur peccatis aliorum & cum iisdem macularetur, imo specialiter debet esse diligens ad obuiandum prædictis peccatis, omnimodo sibi licito & honesto, vt diuus Bonauentura, & Bernardinus de Arebalō dubio. 14. docent.

VII. Conclusio.

VBi iam uiuitur alicubi deformate in continua regulę transgressione mortali:
tunc

tunc acceptantes prælationes sibi
per obedientiam iniunctas, pec-
cant mortaliter & peccatis sub-
ditorum inuoluuntur, si non in-
tendunt vere & efficaciter ali-
ter viuere quam ab illis deforma-
tis uiuitur & ita se habere in præ-
latura quòd nullo modo sint in
causa seu participant in trans-
gressione communi aliorum, &
ratio est quia quilibet tenetur ui-
tare officium vel statum ubi com-
muniter mortaliter peccatur, ut
doctores docent super illud Ioan-
nes. 21. vado piscari: nisi vi-
deant probabiter se posse efficaci-
ter rumpere iniquitates. Iuxta il-
lud, noli fieri iudex nisi virtute va-
leas aliorum irrumpere iniquita-
tes, & non tenetur quis obedire
prælati contra animam præcipiēti
bus, dummodo exponat suo supe-
riori causam suæ resistantiæ, ut ha-
betur in tabula generali. fol. 105.
capituli Basiliensis, & tandem in
dubijs

Capit. ii.

dubij standum est iudicio p̄lato-
rum, si p̄lato iudicent causam nō
esse sufficientem.

VIII. Conclusio:

SI frater, qui vult & petit ire
ad quærendam puram & per-
fectam obseruātiā regulæ,
videt p̄latos prouisionem p̄fā-
tam in fraudem nimis differre, tūc
ipse humiliter petita licentia licet,
non obtenta, potest transire ad lo-
cum religionis vbi debite aut pu-
rius regula obseruetur. Imo tene-
tur si videt se non posse sine pec-
cato in tali conuentu deformato
manere. Et probatur ex. cap. licet
de regularibus & ratio est quia ta-
lis ascensus & transitus non po-
tunt vbi vi test vlli denegari, dummodo non
derint. ex leuitate sed ex zelo melioris vi-
tæ petatur. Quia esset contra ius
diuinum & spiritus sancti consi-
lium agere. Et quando hoc fit nō
ex leuitate, vel odio p̄iati non
datur

datur occasio scandali alicui, quā
 uis aliqui accipiant scandalum cul
 pabiliter sicut ex alijs bonis operi
 bus. Vt Angelus. titul. religio, & a
 pellatio nobis non est prohibita
 nisi in punctionibus & in præcep
 tis prælatorum in quibus non cō
 stat aperte quōd contra animam
 aut regulā iniuste præcipitur. Sed
 licita est appellatio quando impedi
 tur obseruantia pura & perfecta
 regulæ, maxime si talis mansio in
 tali loco non potest esse sine peri
 culo peccati proximo impellēte.
 Sed quōd aliquando habitare in
 ter peccatores sit meritorium, di
 uis Bonauentura. quæst. 19. pro
 bat.

Capit. II.

¶ *Precipio firmiter fratribus
 ne habeant suspecta consor
 tia, &c.*

V

I. Con

I. Conclusio.

Per votum castitatis tenemur vitare omnem impudicitiam carnalem corde ore & opere & tactus & affatus, & indirecte omnes occasiones propinquas ad immunditiam & suspecta consortia quarumcunq; personarum quæ scandalum possunt contra nos gignere, vel suspicionem apud alios & tenemur talia consortia directe vitare iure diuino naturali, quo tenemur proximum non scandalizare & nostræ salutis & famæ providere. Et ex vi huius præcepti regulæ, directe non habere talia consortia vel consilia etiam si nulla immunditia carnalis nobis sit ex talibus consortijs oriunda, si alij probabiliter possent suspicari, aut scâdali occasione inde arripere. Hâc conclusionem tenet Cordubensis c. 11. & doctor innominatus in expositione sine titu. 10. & ratione probatur. Quia Beatus pater noster

Ater Frāciscus, solū videtur in hoc
 c. II. providere de scandalo quod
 contra nos ex nostris familiaritati
 bus potest generari, vt patet ex fi-
 ne capituli, & hac occasione, &c.
 Et q̄ scandalū vitare directe inten-
 dat, p̄batur, quia iā hęc omnia p̄-
 hibita erāt & alia inquinamēta cō-
 tra castitatē per votū castitatis er-
 go ea iterū nō prohibet. vbi nota
 celsitudinē nostræ regulę quia nō
 solū ex eius vi tenemur ad castita-
 tē sed etiā ad cauēdas suspitiones
 vt diuus Bonauentura in . 2 . sen-
 ten. distin. vlti. quæstio. vlti. & in
 expositione. cap. I. regulæ notat.
 Quādo aut̄ sint suspecta cōsortia
 & eorū signa, diuus Bonauentura
 super hoc. c. docet & propria con-
 scientia, quando seculares scanda-
 lizantur, dicit, quam ob causam
 fratres omnino à prædicto scan-
 dalo cauere tenentur, quod si non
 faciant iuris diuini & regulæ trans-
 gressores censentur. Neq; excu-
 santur notabili inaduertentia, &

V 2 multo

multo minus excusat pertinax
quorundam scandali aliorum cō-
temptus.

¶ *Sequitur in regula. Ne ingre-
diantur monasteria mona-
charum, &c.*

Monasteria isted collegia &
communem habitationem
monialium. Quiquidem
ingressus ad claustra domus & of-
ficinas interiores Nicola. 3. artic. 9
declarauit, & hoc ex vi regulæ, p-
hibitur nam intentio beati Fran-
cisci fuit vitare scandala & pericu-
la quæ facile sequi possent ex tali
ingressu ad tales officinas.

¶ Verum enim vero licitum no-
bis est ingredi septa monasterij
ex licentia & priuilegijs in septē
casibus sequentibus

Prim^o ¶ Fuit concessus à pio. 2. fo. 65.
& a

C. 11. Ne ingrediantur monasteria. 155

& à Nicolao. 5. fo. 66. fo. 99. præ-
dicationis causa, nam tunc possunt
ingredi, quando mittuntur à suis
prælati ad prædicandum, & no-
mine prælatorum intelliguntur quo-
que guardiani fuit autem limitata
hæc concessio à Leone. 10. quoad
intranandum in claustra sanctæ Cla-
ræ. Illuc enim ingredi non licet.
fo. 15.

2. ¶ Confessores monialium pos-
sunt ingredi illarum monasteria,
tempore pestis ad missas celebra-
das. Hoc concessit Leo. 8. & habe-
tur. fo. 99. §. accepimus.

3. ¶ Leo. 10. concessit ut minores
ad fratres inuitati à prælati ecclesia-
rum, vel à religiosis visitantibus &
habentibus curam, aliquorum mo-
nasteriorum monialium, ut in illis
visitent & suum officium faciant,
possint ingredi cum illis ad visitan-
dum, etiam officinas. Hac tamen
conditione ut si fuerint subditi, à

Cap. ii. Ne ingrediantur

suo prelato licentiam petant & habetur. fo. 61. O. fo. 33.

- 4 ¶ Bonifacius. 8. idem concessit. fol. 33. adque etiam insuper concessit ut possint cum dictis prelatis intrare ad defunctorum exequias celebrandas & ad processionem generalem faciendam, nec non ad confessiones audiendas. Est tamen hæc concessio limitata ut non ingrediantur monasteria sanctæ Claræ ut in primo casu dictum est & inuenies hæc. fo. 15. §. accepimus.
- 5 ¶ Idem Leo. 10. concessit ut prelato possint suis subditis licentiam concedere intrandi claustra monasteriorum sanctæ Claræ, ad habendam contionem Calendæ ita tamen ut qui ingressuri sunt, sint senes & exemplares & probatæ vitæ intelligiturque nomine prelati etiam guardianus. fo. 62.
- 6 ¶ Leo. 10. concessit ut confessor,
vel

vel prelati superior possit intrare clausuram ad celebrandum quã domo monialis sancte Claræ, infirmatur grauius ita vt non possit eo tempore ad cratem venire, ad audiendam missam. Verum sacerdoti intranti & non prelato apponuntur sequentes limitationes, nempe vt ad nulla alia loca quam ad altare diuertat neque immoretur plus temporis quam ad celebrandum indiget, neque loquatur nisi quod opus est ad missam celebrandam. fo. 93.

7. ¶ Denique tempore extreme necessitatis vt pote si aliqua monialis moreretur, posset confessor ingredi, monasteria ad audiendam eius confessionem. In quo quidem casu posset dictus confessor in defectu sui socii, accipere alium fratrem minorem in socium, Fraude tamẽ cessante quia non debet ingredi solus. ad hæc omnia perfectius intelligenda, lege cõpediti, sit. ingredi. lege quoq; regulã sancte Claræ &

Cap.ii. Ne ingrediatur

Clipeum Monialium vbi quando
liccat ingredi declaratur. Et om-
nes hæ concessiones sunt intelli-
gendæ ita vt fratres, statim finito
negocio propter quod ingressi
sunt, foras exeant, quòd si aliquã-
tulum demorentur sine intentio-
ne corrupta, moti curiositate qua-
dam videndi officinas & loquen-
di cum aliquibus monialibus, nõ
peccant neque censuras aliquas
incurrunt. Secus autem sed fini-
stra & in qua intètionè atque cor-
rupta hoc facerent, quia tunc à cẽ-
sura non excusantur, si talis ingres-
sus sit monasteriorum sanctæ Cla-
ræ, sancti Dominici, & conceptio-
nis. Et reliquorum etiam monaste-
riorum monialium iam vt decretũ
est in Concilio Triden. sess. 25. c. 5.
Vbi excommunicatio omnibus mo-
nasteria quarumcunque monia-
lium ingredientibus imponitur.

Specu-
lu. fol.
40 ta-
bula ge-
ne. fol.
200.

II. Conclusio.

Acces

Accessus ad prædicta monasteria non est ex vi regulæ nobis prohibitus sed solum generaliter vt alijs Christianis. Licet accessus cum frequentia nobis ex iure canonico prohibeatur.

Constat. c. cum monasteria de vita & honestate clericorum & cap. periculo de statu regularium. lib. 6. & nos religiosi præsertim, sumus ad ius hoc commune obseruandum magis obligati vt. 18. q. 2. c. in decima & c. diffinimus & in compendio. tit. accedere & confirmatur quod ex vi regulæ non teneamur, quia Nicolaus .3. in sua declaratione, nil prohibuit, vel specialiter nobis præcepit, sed solum quid nobis esset licitum statuit & declarauit vt fundamento. 3. in principio huius operis, notauimus, & hoc intellige nisi sequatur scandalum de accessu sicut dictum est de ingressu. V. g. si talis accessus est cum frequentia quia, tunc ex vi regulæ prohibentis scandala, esset prohibitus. Hinc

V s prælati

Caput Duodecimum.

prælati possunt facultatem concedere accedendi sicut & ingrediendi, quod fortius est, si non est cū frequentia notabili & scandalo.

¶ Sequitur in regula. *Ne fiant compadres errorum, vel mulierum, &c.*

AD hoc est vi regulæ tenemur ne scandalum oriatur vt habetur. 16. q. 1. c. placuit & iure canonico obligamur.

¶ Caput Duodecimū non eget expositione.

Tenus de compedio nostræ seraphicæ regulæ ad quam profitendam qui vocati sunt, eam que vt dictum est seruant, felicissimi inter omnes religiosos sunt iudicandi & habendi. Sunt enim in statu

statu euangelico & perfectissimo constituti, quod sanctus Bona uentura. quaestio. 18. aliquot rationibus demonstrat qui ad verbum ita scribit cum quolibet religio sibi placeat & alijs se preferat, quae sunt maxime in quibus bona religio agnoscatur & in quibus alia melior altera extimatur? Respondeo sepe in vno & in aliquibus praecellit vnus ordo alterum, vt iste in labore, alter in silentio, alius in abstinentia, & similibus. Sed generaliter in istis agnoscitur quis sit melior. Vnde si in studio omnis virtutis vt communiter personae illius ordinis feruentius & frequentius exerceantur: maxime charitatis, humilitatis & internae deuotionis est signum bonum precellentiae & perfectionis. Secundum si omnia vitia & scandala odio habent & sollicite cauent & occasiones peccatorum amputant & extirpant & munditiam diligunt &

con-

Cap. ii. Ne ingrediatur

conseruant. Tertium est si bona apud eos diliguntur & fouentur, & despectis alijs in regimine animarum soli assumuntur & per eos maxime gubernatur ordo ecclesi. 19. qui negligit modica paulatim decidit. Quartum si à seculari frequentia se subtrahunt & horores fugiunt diuitias nō ambiunt & cōformari huic seculo tam in moribus quam factis seu qualibet apparentia erubescunt. Qui tum si danum & iniurias illatas ac despectiones tacite sufferunt, nec per querimonias vindicare se cupiūt, sed Deum omnium inspectorem attendunt qui suos cum vult potest defendere, cum vero expedire eis nouerit permittit eos pro aliori p̄mio tribulari, & patienter fuerunt donec placuerit Deo aliter ordinare. Quæ ista signa plenius habent, religiones : meliores sunt, & quæ minus sunt minus bonæ, & quæ nil, nihil sunt qui etiā singulariter in se habet bonus est, etiam

etiam si alij communiter non ha-
bent a tenus diuus Bonauentura
faxcit Deus optimus maximus vt
regulam quam professi sumus, si
non strictissime pro nostra corpo-
ris debilitate saltem cum expositio-
nibus summorum pontificum &
cum dispensatione ipsius regulæ
auctoritate illorum quibus est cõ-
missa cura fratrum, & cum dispen-
satione supradicta. c. 2. & 4. quæ
stat cum pura obseruantiã regulæ
eam perfecte obseruemus. Tunc *Quatu-*
enim Beati erimus & Beatitudine *or ma-*
æterna perfruemur, cum nobis re- *gistri*
gulam profitentibus dictum *c. 2.*

fit. Si tu hæc seruaueris

ego promitto tibi
vitam æter-
nam,

Laus Deo.

M A D R I T I.

Excudebat Franciscus
Sanctius Anno.
M.D.LXXXIII.

